

**Youth and Municipality Act Global
Prj. N. 101090100**

Mladi ljudi u Europi danas

Co-funded by
the European Union

Città di Bassano del Grappa

ISTRAŽIVANJE "Mladi ljudi u Europi danas"

Projekt YAMAG - 101090100

Erasmus+ Program - Erasmus-Youth-2022-Youth-TOG-LOT1

Trajanje projekta: 01/12/2022 - 01/12/2024

Partneri:

Grad Bassano del Grappa (BDG) - Vodeći partner (Italija)

Mreža mladih Hrvatske (CYN) - Hrvatski partner

Euroaktivna nevladina organizacija (Euroactive) - Rumunjski partner

ASEID - Udruga za zapošljavanje, inkluziju i razvoj - Španjolski partner

Autorice:

Sonia Angiolin i Nicola Strappazon, Grad Bassano del Grappa

Koautorice:

Cristiana Onea i Adrian Dobrin, Euroaktivna nevladina organizacija (Rumunjska)

Marina Zmajche, ASEID Udruga (Španjolska)

Srđana Šimac i Ivona Šimunović, Mreža mladih Hrvatske (Hrvatska)

Objavljeno u siječnju 2024.

Sufinancirano od Europske unije. Međutim, stavovi i mišljenja izraženi su isključivo autorima i ne odražavaju nužno stavove Europske unije ili Izvršne agencije za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA nisu odgovorni za iznesen sadržaj publikacije.

Želimo zahvaliti svim partnerima na projektu na njihovoj dragocjenoj suradnji i predanosti u provođenju ovog istraživanja.

Želimo izraziti zahvalnost Uredu Informagiovani, posebno Giovanniju Simonettu, na njihovoj stalnoj logističkoj podršci. Iskrena zahvala ide mladim volonterima Thomasu Guglielminu i Cesaru Camilu Bertuzzu, koji su značajno doprinijeli organizaciji različitih aktivnosti vezanih uz projekt.

S velikim poštovanjem zahvaljujemo vijećniku Marianu Scottonu na aktivnom promicanju aktivnosti projekta YAMAG. Posebna zahvala ide vijećnicima Marcu Vidaleu i Mariji Giovanni Cabion na sudjelovanju u fokusnoj grupi, pokazujući konkretan i vrijedan interes za naše istraživanje.

Širimo zahvalnost kooperativi 'Adelante', posebno Irene Bagnari, na podršci u olakšavanju provedbe fokusne grupe. Naše iskrene zahvale također idu Katii Carron za podršku kao posrednici, Cristini Trento i njezinom timu na nezamjenjivom administrativnom doprinosu, te upravitelju Luci Brussatu na povjerenju u potencijal ovog projekta.

Na kraju, iskreno zahvaljujemo Giovanniju Guariseu, glasnogovorniku Grada Bassana del Grappa, koji je bio konstantan podržavatelj u promicanju projekta YAMAG.

Vaša podrška bila je temeljna, i duboko smo zahvalni svakome od vas što ste omogućili ovo istraživanje.

Sadržaj

1.	UVOD: Pregled projekta i ciljevi istraživanja.....	6
2.	PREZENTACIJA ISTRAŽIVANJA, CILJ I HIPOTEZE.....	7
3.	DESK ISTRAŽIVANJE.....	9
3.1.	SOCIO-DEMOGRAFSKA ANALIZA.....	9
3.1.1.	Socio-demografska analiza u Italiji.....	9
3.1.2.	Socio-demografska analiza u Španjolskoj.....	12
3.1.3.	Socio-demografska analiza u Hrvatskoj.....	14
3.1.4.	Sociodemografska analiza u Rumunjskoj.....	15
3.1.5.	Opći zaključci o socio-demografskoj analizi u partnerima YAMAG-a.....	16
3.2.	POTREBE MLADIH.....	17
3.2.1.	Potrebe mladih u Europi.....	17
3.2.2.	Potrebe mladih u Italiji.....	19
3.2.3.	Potrebe mladih u Španjolskoj.....	21
3.2.4.	Potrebe mladih u Hrvatskoj.....	23
3.2.5.	Potrebe mladih u Rumunjskoj.....	24
3.2.6.	Opći zaključci o potrebama mladih u partnerskim zemljama YAMAG-a.....	25
3.3.	Sudjelovanje mladih.....	25
3.3.1.	Sudjelovanje mladih u Italiji.....	25
3.3.2.	Sudjelovanje mladih u Španjolskoj.....	27
3.3.3.	Sudjelovanje mladih u Hrvatskoj.....	28
3.3.4.	Sudjelovanje mladih u Rumunjskoj.....	30
3.3.5.	Općeniti zaključak o sudjelovanju mladih u partnerskim zemljama YAMAG-a.....	30
3.4.	POLITIČKA PODRŠKA POTREBAMA MLADIH, AKTIVNOM SUDJELOVANJU I OSNAŽIVANJU MLADIH.....	31
3.4.1.	Politika mladih u Europi.....	31
3.4.2.	Politika mladih u Italiji.....	33
3.4.3.	Mladi u politici u Veneto regiji.....	36
3.4.4.	Mladi u Španjolskoj.....	37
3.4.5.	Mladi u Hrvatskoj.....	38
3.4.6.	Mladi u Rumunjskoj.....	38
3.4.7.	Opće zaključke o politici mladih u partnericama YAMAG-a.....	39
4.	ANALIZA PODATAKA.....	40
4.1.	YAMAG Kvantitativna analiza.....	40

4.1.1.	Sociodemografska analiza.....	41
4.1.2.	Potrebe mladih osoba	43
4.1.3.	Politike o sudjelovanju mladih	47
4.1.4.	Sudjelovanje mladih u posljednjih 12 mjeseci	48
4.1.5.	Želje za poboljšanjem.....	55
4.1.6.	Proaktivni prijedlozi	58
4.2.	KVALITATIVNA ISTRAŽIVANJA: FOKUSNE GRUPE.....	62
4.2.1.	FOKUSNA GRUPA: ITALIJA.....	62
4.2.2.	FOKUSNA GRUPA: ŠPANJOLSKA.....	68
4.2.3.	FOKUSNA GRUPA: HRVATSKA.....	71
4.2.4.	FOKUSNA GRUPA: RUMUNJSKA.....	75
5.	ZAKLJUČCI	79

1. UVOD: Pregled projekta i ciljevi istraživanja

YAMAG (Youth and Municipality Act Glocal) je 24-mjesečni suradnički projekt financiran iz programa Erasmus+ KA3, uključujući lokalne javne uprave i organizacije trećeg sektora iz Italije, Španjolske, Hrvatske i Rumunjske. Sve sudionice imaju bogato iskustvo u području politika mladih.

Opći cilj projekta je potaknuti sudjelovanje mladih u građanskim i demokratskim inicijativama u njihovim lokalnim zajednicama. Kako bi se postigao taj cilj, YAMAG predlaže širok raspon strukturiranih aktivnosti u različitim područjima tijekom dvije godine. Jedna od aktivnosti projekta posvećena je provedbi ovog istraživačkog projekta "Mladi ljudi u Europi danas - Analiza specifičnih potreba mladih i sudjelovanje mladih", koji je složena inicijativa usmjerena na produbljivanje razumijevanja potreba mladih na lokalnoj razini, s temeljnim ciljem usvajanja učinkovitih strategija za promicanje njihova aktivnog sudjelovanja u građanskim i demokratskim dinamikama. Također ima za cilj povećati utjecaj rezultata dobivenih putem ciljne diseminacije radi podizanja svijesti i utjecaja na politike mladih.

Metodologija korištena za provedbu ovog istraživanja karakterizira širok pristup koji uključuje kvantitativne i kvalitativne pristupe. Istraživanje je podijeljeno na tri glavna dijela (poglavlja): desk istraživanje, kvantitativna/kvalitativna analiza i zaključci.

Prvo poglavlje sastoji se od temeljitog desk istraživanja usmjerenog na istraživanje i prikupljanje postojećih informacija o kontekstu mladih na europskoj razini, s posebnim naglaskom na zemljama uključenima u ovaj projekt. Prvi dio ovog prvog poglavlja predstavlja sociodemografsku analizu mladih u dobi od 18 do 30 godina u Rumunjskoj, Hrvatskoj, Španjolskoj i Italiji, temeljenu na podacima nacionalnih baza podataka svake zemlje. Drugi dio usredotočen je na dubinsku analizu stanja mladih i politika mladih kako na europskoj razini, tako i u četiri partnerske zemlje.

Svi prikupljeni podaci za svaku partnersku zemlju bit će uspoređeni s europskim prosjecima i trendovima specifičnim za svaku temu. Opći cilj ovog poglavlja je pružiti sveobuhvatan opisni i referentni okvir za procjenu njihove učinkovitosti i dosljednosti s potrebama identificiranim tijekom faze analize i prikupljanja podataka.

Drugo poglavlje sažima analizu prikupljenih podataka kroz kvantitativni i kvalitativni pristup. Kvantitativno prikupljanje podataka sastoji se od temeljite analize podataka prikupljenih putem upitnika distribuiranih ukupno 217 mladih ljudi iz Italije, Španjolske, Rumunjske i Hrvatske u dobi od 18 do 30 godina. Cilj je dobiti numeričke podatke koji predstavljaju potrebe i dinamike mladih iz svakog partnerskog područja i provjeriti njihovu dosljednost s podacima prikupljenim na nacionalnoj razini tijekom desk istraživanja. U ovom dokumentu, podaci iz upitnika 4 partnerske zemlje prikazani su u jednoj usporedbenoj analizi, s ciljem istaknuti sličnosti i razlike u percepcijama i mišljenjima mladih iz svake zemlje. Drugi dio ovog poglavlja predstavlja kvalitativno prikupljanje podataka provedeno putem organizacije i provođenja 'fokusnih grupa', s ciljem produbljivanja razumijevanja perspektiva i iskustava mladih u područjima partnerskih projekata. Završni dio ovog odjeljka raspravlja, uspoređuje i predlaže akcije koje se mogu poduzeti kako bi se zadovoljile identificirane potrebe.

Na kraju, završni dio posvećen je opisu komparativne slike nacionalnih stvarnosti proučavanih tijekom ovog rada, s ciljem pružanja preciznijeg pregleda životnih uvjeta i očekivanja mladih u geografskim područjima intervencije partnerskih organizacija, kao i opisu učinkovitijih strategija intervencije koje se mogu primijeniti u budućim projektima i događajima posvećenim i provedenim od strane mladih ljudi.

Opći cilj ovog istraživanja je točno identificirati potrebe mladih i točno procijeniti sudjelovanje mladih u uključenim zajednicama. Na taj način, istraživanje ne samo da će pridonijeti stvaranju ciljanih strategija prilagođenih stvarnim potrebama mladih, već će omogućiti i kritičko promišljanje i stratešku diseminaciju rezultata s pozitivnim utjecajem na politike mladih u teritorijima uključenim u projekt.

2. PREZENTACIJA ISTRAŽIVANJA, CILJ I HIPOTEZE

Mladi ljudi predstavljaju dušu i budućnost naših društava. Inovacija, rast i promjena često su dinamike potaknute doprinosom mladih ljudi. Stoga prepoznati i unaprijediti potencijal mladih znači zaista uzeti u obzir budućnost europskih društava. Ipak, danas, mladi ljudi često djeluju nemoćno, dio su kolektivne priče koja ih rijetko vidi kao protagoniste i ostavlja im malo prostora da se potpuno izraze unutar vlastitih zajednica. Naime, kako pokazuje Izvješće Censisa, osjećaji podcijenjenosti, razočaranja, razočaranosti i nepovjerenja u društvo sve su rašireniji među mladima i jasan su pokazatelj nedostatka podrške institucija.

Ovdje se pretpostavlja da unatoč naporima Europske unije da potakne sudjelovanje mladih u svim područjima društva, mladi ljudi, posebno oni koji žive na ruralnim područjima, često nedostaju prostori i/ili alati i/ili organizacije podrške koje bi im omogućile izražavanje vlastitih ideja onima koji donose odluke za njihovu budućnost. Umjesto toga, tvrdi se da je njihovo veće uključivanje u procese donošenja odluka i demokratski život svojih zajednica ključno kako bi se osiguralo da se njihove zahtjeve adekvatno predstavljaju i njihove potrebe adekvatno uzimaju u obzir.

Osim općeg osjećaja napuštanja od strane institucija, istraživanje pretpostavlja da je pandemijska kriza dovela do povećanja fenomena socijalne isključenosti mladih ljudi, što je dovelo do toga da se mladi ljudi više izoliraju od svojih zajednica, zatvarajući se i odbijajući izravno uključivanje u aktivnosti koje se odvijaju u njihovim zajednicama. Na europskoj razini, na primjer, to je potvrđeno izvješćem "Utjecaj COVID-19 na mlade ljude u EU" koje je provela Eurofound, a koje je ukazalo na to da je pandemija COVID-19 nažalost ograničila mogućnosti mladih ljudi da sudjeluju u društvenom životu svojih zajednica zbog otkazivanja mnogih događaja za mlade. Stoga su različite karantene imale negativan učinak na društveni život mladih Europljana, ograničavajući prilike za izgradnju odnosa i prilike za rast.

Ova posljednja hipoteza također je potvrđena istraživanjem provedenim od strane Grada Bassano del Grappa (2021.) na uzorku od preko 10.000 mladih ljudi (od kojih je 5396 odgovorilo na sva pitanja) na svom teritoriju, čiji rezultati predstavljaju jedan od glavnih polazišta ovog izvješća. Iako se uzorak odnosi na ciljanu skupinu od 14 do 18 godina, podaci su ipak korisni za razumijevanje ideja mladih ljudi u zajednici. Naime, istraživanje je pokazalo da: (1) postoji nedostatak pažnje odraslih/društva prema mladima; (2) nedostaju alati i alternative za izgradnju stabilne budućnosti mladih ljudi; i (3) dosada i izolacija glavni su problemi s kojima se većina mladih ljudi suočava.

Ciljevi ovog izvješća su, stoga, višestruki. Prvo, kroz sociodemografsku analizu, istraživanje namjerava istražiti postojanje moguće korelacije između niskih razina obrazovanja i zaposlenosti među mladima i niskog sudjelovanja mladih u društvenom, građanskom i kulturnom životu njihove zemlje. Drugo, analize o razinama sudjelovanja mladih omogućit će potvrdu ili opovrgavanje hipoteza ovog istraživanja o bliskoj korelaciji između učinaka pandemije i niskog sudjelovanja mladih. Osim toga, podaci će se koristiti kako bi se shvatilo jesu li osjećaji izolacije i općeg mentalnog zdravlja također izravno povezani s povećanom uporabom društvenih medija kao glavnog sredstva za društvenu interakciju. Naposljetku, kroz analizu europskih i nacionalnih politika, mjerit će se stvarni interes i angažman institucija za poboljšanje kvalitete života i sudjelovanje mladih ljudi.

3. DESK ISTRAŽIVANJE

3.1. SOCIO-DEMOGRAFSKA ANALIZA

Desk istraživanje obuhvaća sveobuhvatnu socio-demografsku analizu koja je provedena, fokusirajući se na demografski segment mladih u dobi od 15 do 29 godina u četiri europske zemlje: Italiji, Rumunjskoj, Hrvatskoj i Španjolskoj.

Ovo istraživanje ima za cilj pružiti nijansirano razumijevanje socio-ekonomskih i demografskih karakteristika koje oblikuju život mladih osoba u ovim različitim europskim nacijama. Proučavanje ključnih čimbenika i trendova unutar ove dobne skupine ima za cilj otkriti vrijedne uvide u specifične izazove i prilike s kojima se suočavaju mladi u razmatranim zemljama.

3.1.1. Socio-demografska analiza u Italiji

U 2023. godini, prema najnovijim podacima ISTAT-a, među ukupno 58,8 milijuna stanovnika, mladi u dobi od 18 do 30 godina u Italiji čine samo 13% ukupnog stanovništva (od kojih je 14% muškaraca i 12% žena). Unutar ukupnog broja mladih, 2% su stranci, međutim, kada se proučava unutarnji sastav stranog stanovništva u Italiji, mladi između 18 i 30 godina su najbrojniji, čineći 19% ukupnog broja stranaca (od kojih je 22% muškaraca i 17% žena).

Prema većini stručnjaka, trenutna demografska situacija u Italiji obilježena je stanjem duboke krize uzrokovane stalnim padom stanovništva i njegovim starenjem. U usporedbi s 2002. godinom, kada je ukupno stanovništvo iznosilo 56,9 milijuna ljudi (od kojih je 17% bilo mladih u dobi od 18 do 30 godina), došlo je do smanjenja od 4% u populaciji mladih. Navedeni fenomen pada stanovništva i njegovog starenja može se primijetiti i kroz druge osnovne pokazatelje. 2021. godine, na primjer, stopa fertiliteta pokazala je prosječno 1,25 djece po ženi. Ova posljednja vrijednost značajno je niža ne samo od EU-27 (koja iznosi 1,5 djece po ženi) i talijanske u 2012. (koja iznosi 1,4), već je posebno niža od one potrebne da bi se osigurala konstantna demografska struktura populacije - koja bi trebala iznositi prosječnu vrijednost od 2 - 2,5 djece po ženi. Najnovije izvješće ISTAT-a čak navodi da "je 2022. godine, prvi put nakon nacionalnog ujedinjenja Italije, broj rođenih pao ispod 400.000". Niske stope fertiliteta i nataliteta potvrđuju stabilan pad rođenja, što sa sobom nosi neizbježno smanjenje mladog stanovništva. Osim toga, prosječna dob talijanskog stanovništva porasla je s 45,7 godina na 46,4 godine od početka 2020. do 2023. godine, a udio stanovništva starijeg od 65 godina također je porastao s 23,8% u 2022. na 24,1% u sadašnjosti.

Detaljnija analiza sociodemografskog stanja mladih Talijana (18-30) također je pružena podacima o obrazovanju i statusu zaposlenosti. Što se tiče obrazovnih razina, situacija u Italiji općenito doživljava pad u usporedbi s europskim standardima. Prva relevantna brojka dana je stopa napuštanja školovanja. Prema najnovijim podacima Eurostata iz 2022. godine, mladi talijanski raniji napuštači (u dobi od 18 do 24 godine), koji napuštaju školu prije nego što završe prvi ciklus studija, predstavljaju 11% u usporedbi s prosjekom EU-27 od 9%. S druge strane, ne mogu se primijetiti značajne razlike među mladima u dobi od 20 do 29 godina s diplomom srednje škole.

U Italiji, ova brojka iznosi 83%, usklađena je s prosjekom EU-27 od 85%. Značajna razlika nalazi se međutim među brojem mladih u dobi od 20 do 29 godina s barem diplomom preddiplomskog studija: u Italiji taj je broj 21%, dok prosjek EU-27 iznosi 30%. Razina zaposlenosti prema obrazovnoj kvalifikaciji otkriva stvarnost karakteriziranu niskom stopom zaposlenosti mladih, koja je također niža od prosjeka EU-27. U Italiji, samo 14,6 % mladih ranijih napuštača u dobi od 15 do 29 godina zaposleno je u usporedbi s prosjekom EU-27 od 24,7 %, dok su mladi u dobi od 20 do 29 godina s kvalifikacijom srednje škole koji su zaposleni u Italiji 44,8 % naspram prosjeka EU-27 od 53,5 %.

Na kraju, jaz postaje još dublji s stjecanjem kvalifikacije na tercijarnoj razini (od diplome sveučilišnog studija nadalje): ako u Italiji 53,6% mladih u dobi od 20 do 29 godina radi, prosjek EU-27 kvalificira za 23% veću stopu zaposlenosti od 76,6%.

Još jedan relevantan aspekt za mlade Talijane je fenomen NEET-a - mladi "Ne uključeni u obrazovanje, zapošljavanje ili osposobljavanje". Iako se postotak mladih NEET-a u Italiji smanjuje, takva skupina mladih i dalje ostaje jedna od najvećih među europskim zemljama.

Prema Eurostatu, u Italiji je 19% mladog stanovništva u dobi od 15 do 29 godina NEET, u usporedbi s 11% europskog stanovništva. Osim toga, unutar mlade NEET populacije, oko 40% nema srednjoškolsku kvalifikaciju, dok je komponenta diplomiranih oko 20%. Prema Tizianu Treuu, talijanski fenomen NEET-a mogao bi biti uzrokovan nizom faktora koji proizlaze uglavnom iz značajne razlike između vještina koje se pružaju u školi i na sveučilištu i onih koje zahtijeva tržište rada. Osim toga, čini se da su talijanski NEET-ovi više pod utjecajem određenog "pesimističkog i obeshrabrenog" stava od svojih europskih kolega. Mogući razlog za ovaj nedostatak motivacije leži u činjenici da se jake međugeneracijske razlike u obrazovnom stupnju i vještinama ne adekvatno prepoznaju i nagrađuju. 2020. godine, 38% radnika u dobi od 25 do 34 godine imalo je višu kvalifikaciju u usporedbi s 30 % u dobnoj skupini od 35 do 44 godine. Uz ovaj fenomen, tu je i činjenica da su primanja mladih smanjena za oko 25% u razdoblju od 1975. do 2019. godine, čime su se proširile međugeneracijske nejednakosti i uzrokovale ne samo opće nezadovoljstvo, već i duboke socio-ekonomske probleme.

Osim toga, 2022. godine, stopa zaposlenosti mladih u Italiji u dobi od 20 do 29 godina iznosila je 48,2%, što je značajno niže u usporedbi s europskom vrijednošću od 65,1% i s stopom zaposlenosti odraslih Talijana u dobi od 45 do 54 godine koja je iznosila 74,2%.

Fenomen emigracije jedna je od posljedica strukture aktualnog tržišta rada, naime, u posljednjih deset godina, broj mladih Talijana koji su se iselili u inozemstvo kontinuirano se povećavao, dok ih je puno manje vratilo u Italiju. U razdoblju od 2012. do 2021. godine, više od 1 milijun stanovnika iselilo se iz Italije, od kojih je 780.000 mladih u dobi između 18 i 39 godina (73% mladih Talijana i 27% mladih stranaca) i oko četvrtina s diplomom sveučilišta. Prema izvješću Zaklade Migrantes, oko 42% ukupnih godišnjih odlazaka predstavljaju mladi Talijani u dobi od 18 do 34 godine, od kojih trenutno više od 1,2 milijuna živi izvan Italije (bilo kao privremeni izbor - primjerice, Erasmus program razmjene studenata - ili dugoročno).

Naime, iako je najnovije izvješće ISTAT-a (veljača 2023.) pokazalo da je 2022. godine došlo do 21% smanjenja emigracije među mladim Talijanima u usporedbi s prethodnom godinom, ovu analizu podataka ne treba apsolutno tumačiti, jer je snažno određena učincima pandemije COVID-19 na međunarodnu mobilnost. Pažljivim promatranjem podataka moguće je istaknuti da je, iako je došlo do smanjenja odlazaka mladih Talijana u usporedbi s pretpandemijskom situacijom, od ukupno 68

tisuća mladih emigranata 2019. godine do 50,6 tisuća u 2021. godini, emigracija i dalje raste, potvrđujući desetogodišnji negativni trend.

Emigracijski tokovi mladih Talijana podjednako su relevantni s obzirom na unutarnje migracijske disparitete u zemlji. ISTAT navodi da iako većina emigracije dolazi od mladih ljudi iz sjeverne Italije, oni iz južne Italije prije odlaska u inozemstvo pokušavaju posrednički korak karakteriziran općim naginjanjem prema početnom preseljenju u središnju ili sjevernu talijansku regiju i, samo ako nisu zadovoljni, selidbi u inozemstvo. To je rezultiralo dva glavna aspekta: s jedne strane, u regijama sjeverne i središnje Italije promatra se pozitivan migracijski saldo, koji može nadoknaditi velik dio emigracije mladih kroz unutarnju migraciju mladih iz juga i otoka; s druge strane, međutim, došlo je do značajnog egzodusa mladih ljudi iz južne Italije, koji su postali najveći izvor kvalificiranog ljudskog kapitala za najproduktivnije regije sjeverne i središnje Italije.

3.1.2. Socio-demografska analiza u Španjolskoj

Španjolska je zemlja s velikom i raznolikom mladom populacijom, što je čini važnom demografskom skupinom koju treba proučavati i razumjeti. Prema podacima iz 2021. godine, u Španjolskoj je živjelo otprilike 5,6 milijuna mladih u dobi od 18 do 30 godina, što čini oko 12% ukupne populacije (Nacionalni statistički institut (2021)).

Mlada populacija u Španjolskoj vrlo je raznolika po kulturološkom, jezičnom i socioekonomskom podrijetlu. Dob i spol važni su faktori koji se uzimaju u obzir prilikom analize sociodemografskog profila mladih u Španjolskoj. Prema Nacionalnom statističkom institutu, u 2021. godini u Španjolskoj je živjelo otprilike 5,6 milijuna mladih u dobi od 18 do 30 godina, s gotovo jednakom zastupljenošću muškaraca i žena. Ta dobna skupina čini oko 12% ukupne populacije u Španjolskoj (Nacionalni statistički institut (2021)). Jedan od najvažnijih problema s kojima se mladi u Španjolskoj suočavaju je nezaposlenost. Stopa nezaposlenosti mladih u Španjolskoj iznosila je 30,7% u drugom tromjesečju 2021. godine, što je značajno više od opće stope nezaposlenosti u Španjolskoj od 15,3% (Eurostat, 2021). Ta visoka stopa nezaposlenosti mladih ima značajan utjecaj na njihov život jer ograničava njihovu mogućnost da postanu financijski neovisni i može dovesti do dugoročnog ekonomskog oštećenja.

Nezaposlenost mladih dugotrajan je izazov u Španjolskoj, posebno od gospodarske krize 2008. godine. Unatoč nekim poboljšanjima u posljednjim godinama, stopa nezaposlenosti mladih u Španjolskoj ostaje među najvišima u Europi. Prema Eurostatu, stopa nezaposlenosti mladih u Španjolskoj iznosila je 39,3% u kolovozu 2021. godine, što je više od dvostruko veće od prosjeka EU od 16,4%. Visoka stopa nezaposlenosti mladih u Španjolskoj djelomično je rezultat ekonomske strukture zemlje, koju karakterizira veliki uslužni sektor i relativno mali industrijski sektor. To je dovelo do nedostatka prilika za mlade ljude u sektorima poput proizvodnje i građevinarstva, koji su tradicionalno pružali stabilna zaposlenja za radničku populaciju. Još jedan faktor koji doprinosi nezaposlenosti mladih u Španjolskoj je prevalencija privremenih i nepuno radnih ugovora. Mnogi mladi ljudi u Španjolskoj zaposleni su na privremenim ili nepunim radnim ugovorima, koji su često nestabilni i pružaju ograničenu sigurnost posla. Ovaj scenarij predstavlja izazove za mlade ljude pri planiranju njihove budućnosti i uspostavljanju sigurne karijere. COVID-19 pandemija dodatno je pogoršala problem nezaposlenosti mladih u Španjolskoj.

Pandemija je posebno teško pogodila uslužni sektor, što je rezultiralo značajnim gubicima radnih mjesta za mlade ljude koji rade u industrijama poput turizma i ugostiteljstva. Španjolska vlada provela je različite mjere kako bi riješila problem nezaposlenosti mladih, poput programa Garancija za mlade, koji pruža obuku i podršku pri zapošljavanju mladih. Osim toga, vlada je provela porezne olakšice i poticaje kako bi potaknula tvrtke da zapošljavaju mlade ljude.

Međutim, potrebno je učiniti više kako bi se riješili strukturalni problemi koji leže u osnovi nezaposlenosti mladih u Španjolskoj, poput promicanja raznolike i dinamične ekonomije, kao i pružanja veće investicije u obrazovne programe i programe osposobljavanja kako bi se mlade ljude opremilo vještinama potrebnim za poslove budućnosti.

Obrazovanje je još jedan važan faktor prilikom analize sociodemografskog profila mladih u Španjolskoj. Obrazovni sustav u Španjolskoj decentraliziran je, s odgovornošću podijeljenom između centralne vlade i autonomnih regija. Sustav obuhvaća tri stupnja: osnovno obrazovanje, srednje obrazovanje i

visoko obrazovanje. Što se tiče razine obrazovanja među mladima u Španjolskoj, većina mladih završava barem srednje obrazovanje. Prema najnovijim dostupnim podacima Eurostata, udio mladih u Španjolskoj koji su završili barem srednje obrazovanje (ISCED razina 3 ili više) iznosio je 78,6% u 2020. godini. To je iznad prosjeka EU od 77,9%. Stopa ranog napuštanja škole među mladima u Španjolskoj smanjila se u posljednjim godinama, s 21,9% u 2010. na 16,3% u 2019. godini. Ranije napuštanje školovanja ostaje značajan problem za mlade ljude u Španjolskoj. Ranije napuštanje školovanja (ESL) odnosi se na postotak mladih ljudi koji napuštaju obrazovanje i osposobljavanje prije završetka srednjoškolskog obrazovanja. Najnoviji dostupni podaci Eurostata pokazuju da je stopa ESL-a u Španjolskoj iznosila 17,3% u 2020. godini, što je iznad prosjeka EU od 10,3% (Eurostat, 2021).

Pristup obrazovanju također je problem za mlade ljude iz ugroženih skupina, koji se mogu suočiti s dodatnim preprekama prilikom pristupa visokom obrazovanju. COVID-19 pandemija također je imala značajan utjecaj na obrazovanje u Španjolskoj, posebno na mlade ljude. Pandemija je prisilila mnoge škole i sveučilišta da pređu na online učenje, što je predstavljalo izazove za mlade ljude koji nemaju pristup tehnologiji ili imaju problema s učenjem na daljinu.

Što se tiče interesa i izvannastavnih aktivnosti, mladi ljudi u Španjolskoj vrlo su raznoliki. Popularne aktivnosti uključuju sport, glazbu i putovanja, ali također postoji i dosljedan broj mladih zainteresiranih za poduzetništvo, društveni aktivizam i volontiranje. Korištenje tehnologije i društvenih medija rašireno je među mladima u Španjolskoj, pri čemu su platforme poput Instagrama, TikToka i YouTubea posebno popularne. Međutim, postavlja se pitanje o utjecaju društvenih medija na mentalno zdravlje mladih i njihovu sposobnost sudjelovanja u socijalnoj interakciji licem u lice. Prema istraživanju koje je provelo Španjolsko nacionalno statističko institut (INE) 2019. godine, otprilike 40% mladih u dobi od 15 do 29 godina u Španjolskoj izvijestilo je o sudjelovanju u nekoj vrsti slobodnih ili kulturnih aktivnosti izvan škole ili posla (Nacionalni statistički institut, 2019). Najpopularnije izvannastavne aktivnosti među mladima u Španjolskoj uključuju sport, glazbu i čitanje.

Sport i tjelesna aktivnost bile su najpopularnije izvannastavne aktivnosti, s 26% mladih koji su izvijestili o sudjelovanju u nekoj vrsti sporta ili tjelesne aktivnosti izvan škole ili posla. Slijedili su glazba (18%), čitanje (17%) i kino (15%). Prema istraživanju koje je provelo Španjolsko nacionalno statističko institut (INE) 2019. godine, 94% mladih u dobi od 15 do 29 godina u Španjolskoj izvijestilo je o korištenju interneta, a 95% je izvijestilo o korištenju mobilnog telefona. Društveni mediji također su popularni među mladima u Španjolskoj, pri čemu istraživanje pokazuje da 77% mladih koristi platforme društvenih medija.

COVID-19 pandemija imala je značajan utjecaj na ponašanje mladih u Španjolskoj. Pandemija je pogoršala postojeće probleme poput nezaposlenosti i ograničenog pristupa obrazovanju, ali i ograničila mogućnost mladih da se uključe u društvene aktivnosti i putovanja. Međutim, pandemija je također potaknula val društvenog aktivizma među mladima u Španjolskoj, koji su bili predvodnici prosvjeda protiv problema poput klimatskih promjena i društvene nejednakosti. COVID-19 pandemija također je imala značajan utjecaj na korištenje tehnologije i društvenih medija među mladima u Španjolskoj, pri čemu se mnogi mladi oslanjaju na digitalne platforme za druženje i obrazovanje. Studija objavljena u časopisu *Frontiers in Psychology* 2021. godine pokazala je da su mladi u Španjolskoj izvijestili o povećanom korištenju društvenih medija i platformi za video konferencije tijekom pandemije, ali su također izvijestili o osjećaju veće socijalne izolacije i usamljenosti (Martínez-Alcalá CI, Romero-Granados S, García-Alcaraz A, et al. (2021).

3.1.3. Socio-demografska analiza u Hrvatskoj

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, mladi u Hrvatskoj čine malo manje od 16% ukupnog stanovništva. Unutar ove skupine mladih u Hrvatskoj, postoji blaga većina muškaraca (51%) i blaga manjina žena (49%). Što se tiče identifikacije s nacionalnim identitetom, značajna većina (više od 94%) identificira se kao Hrvati, pri čemu Bošnjaci, Srbi i Romi čine tri druge najzastupljenije etničke/nacionalne skupine u zemlji. Dodatno, većina mladih osoba identificira se kao kršćani, iako je udio nešto niži u odnosu na popis stanovništva iz 2011. godine. Ti postoci uglavnom se podudaraju s podacima o ukupnom stanovništvu Hrvatske, s nešto manjim udjelom mladih osoba koje se identificiraju kao kršćani u usporedbi s općim stanovništvom.

U području obrazovanja u Hrvatskoj, rezultati pokazuju konstantan uzlazni trend u visokom obrazovanju, posebno na razini fakulteta/sveučilišta. Godine 2008., među skupinom osoba u dobi od 24 do 35 godina, 18,5% imalo je završeno visoko obrazovanje, dok je 2021. godine taj postotak porastao na 35,7%. Što se tiče stopa ranog napuštanja školovanja, podaci Eurostata pozicioniraju Hrvatsku kao zemlju s najboljim rezultatima u EU, s najnižim postotkom ranih school leavers među osobama u dobi od 18 do 24 godine, koji iznosi samo 2,4%, u usporedbi s prosjekom EU od 9,7%. Međutim, važno je napomenuti da na nacionalnoj razini postoji sve veće priznanje upornih visokih stopa ranog napuštanja školovanja među mladima iz romske zajednice.

Slično kao i mnoge druge mediteranske zemlje, Hrvatska se suočava s izazovima povezanim s visokim razinama nezaposlenosti mladih, posebno nakon financijske krize 2008. godine. Zemlja je dosegla rekordno visoke stope nezaposlenosti mladih 2013. godine, kada je više od 50% mladih bilo nezaposleno. Trenutno, stopa iznosi otprilike 18%, s tendencijom daljnjeg smanjenja tijekom ljetnih mjeseci zbog povećane potražnje za sezonskim poslovima u turizmu i uslužnom sektoru. Hrvatska također bilježi iznadprosječan postotak mladih u statusu NEET (ni u obrazovanju, ni na obuci, ni na radnom mjestu), s stopama od 13,8% za muškarce i 16,2% za žene, u usporedbi s prosječnim razinama na razini EU od 11,8% odnosno 14,5%.

3.1.4. Sociodemografska analiza u Rumunjskoj

Prema Europskoj komisiji, u 2021. godini Rumunjska je zabilježila stopu NEET-a od 16,5% među osobama u dobi od 15 do 29 godina. Zanimljivo je da je stopa NEET-a među mladim ženama iznosila 18,5%, u usporedbi s mladim muškarcima kod kojih je iznosila 14,5%. Nadalje, stopa NEET-a pokazala je značajnu varijaciju temeljem obrazovne razine, pri čemu je stopa najviša među onima s nižim razinama obrazovanja (25,5%) i najniža među onima s višim razinama obrazovanja (6,5%).

Iste godine, Rumunjska je prijavila stopu nezaposlenosti mladih od 16,3%, s većom stopom među ženama (18,2%) u usporedbi s muškarcima (14,5%). Slično tome, ova stopa nezaposlenosti pokazala je značajne razlike temeljem obrazovne razine, pri čemu je najviša stopa među onima s nižim razinama obrazovanja (23,5%) i najniža među onima s višim razinama obrazovanja (7,5%).

Važno je napomenuti da je studija o utjecaju socioekonomskih čimbenika na stope kriminala u Rumunjskoj otkrila korelaciju između stopa nezaposlenosti i stopa kriminala, što ukazuje na to da su više stope nezaposlenosti povezane s povišenim stopama kriminala.

Rumunjska se suočava s značajnim izazovom vezanim uz rano napuštanje školovanja, pri čemu je više od 15% Rumunjsa u dobi od 18 do 24 godine prekinulo obrazovanje nakon završetka niže srednje škole najkasnije u 2021. godini, što predstavlja najveći postotak u Europskoj uniji. Skupine s najvećim rizikom od ranog napuštanja školovanja u Rumunjskoj obuhvaćaju mlade iz obitelji s niskim prihodima, one koji dolaze iz ruralnih zajednica i romske zajednice. Kao odgovor na to, Europska unija podupire projekte u Rumunjskoj s ciljem rješavanja rane pojave napuštanja školovanja, koji obuhvaćaju nacionalne, regionalne i lokalne razine. Krajem 2020. godine, stopa ranih napuštanja obrazovanja i osposobljavanja u Rumunjskoj iznosila je 15,60%. Izvannastavne aktivnosti čine ključnu komponentu rumunjskog obrazovnog sustava, a popularne opcije uključuju košarku, bejzbol, dramske sekcije, studentske vijeća, zborove, informatičke klubove, tečajevе stranih jezika, tečajevе osobnog razvoja i programe obogaćivanja nakon škole. Tečajevi stranih jezika i tečajevi osobnog razvoja posebno su omiljeni među rumunjskim roditeljima, koji jednoglasno prepoznaju važnost izvannastavnih aktivnosti u razvoju svoje djece. Roditelji obično uzimaju u obzir dječje preference, mogućnosti razvoja vještina i metode poučavanja pri odabiru izvannastavnih aktivnosti.

Izvannastavne aktivnosti igraju ključnu ulogu u obrazovanju djece, potičući samootkrivanje, samopouzdanje i razvoj vještina. Primjerice, Međunarodna škola Bukurešt nudi širok spektar od preko 100 izvannastavnih aktivnosti tijekom godine, uključujući sport, ples, borilačke vještine i tečajevе stranih jezika. U rujnu škola provodi ankete kako bi identificirala interese djece i vještine koje žele razvijati. Međutim, Rumunjska se suočava s izazovom zbog nedostatka sveobuhvatne politike mladih, što utječe na mlade ljude u područjima stanovanja, zapošljavanja i obrazovanja. Nedostatak nacionalne politike mladih otežava pružanje potrebne podrške za rješavanje tih pitanja. Unatoč toj praznini u politici, izvannastavne aktivnosti i dalje su ključan dio rumunjskog obrazovnog sustava, pružajući prilike za učenje i osobni razvoj mladima.

Izvještaj Svjetske banke istražio je globalni utjecaj pandemije COVID-19 na mlade ljude. Otkrio je da je pandemija rezultirala značajnim gubitkom ljudskog kapitala, utječući na razvoj milijuna djece i mladih ljudi u zemljama s niskim i srednjim dohotkom, uključujući Rumunjsku. Izvještaj je istaknuo štetu na kognitivnom razvoju i doživotnim prihodima te potencijalnu prijetnju dobrobiti.

3.1.5. Opći zaključci o socio-demografskoj analizi u partnerima YAMAG-a

Sažetak socio-demografskih uvjeta mladih pokazuje opći pad postotka mladih (18-30 godina) u proučavanim zemljama, osim u Hrvatskoj, koja je primijetila blagi porast postotka, sada se ustalila na 16%. Trend koji se čini potvrđujućim općem demografskom trendu u Europskoj uniji. Što se tiče razina školovanja, unatoč određenoj diferencijaciji u prikupljenim kronološkim podacima, može se primijetiti opći trend u kojem su postotci "ranih napuštača" u Rumunjskoj, Italiji i Španjolskoj prilično slični, jer su viši od europskog prosjeka od 9%, s vrhuncem od oko 15% u Rumunjskoj. Hrvatska, s druge strane, rangira se kao najbolji postotak unutar EU-a, s samo 2% ranih napuštača. Razina zapošljavanja mladih također ima tendenciju biti niska u svim analiziranim zemljama.

3.2. POTREBE MLADIH

3.2.1. Potrebe mladih u Europi.

Potrebe mladih Europljana nakon COVID-a evoluirale su sukladno novim izazovima, preprekama i rizicima. Na temelju rezultata ankete Europskog parlamenta (2021), moguće je kategorizirati potrebe mladih Europljana u pet makro područja: (1) "Obrazovanje", (2) "Zapošljavanje", (3) "Sudjelovanje", (4) "Mentalno zdravlje i tjelesno blagostanje" i (5) "Društvena uključenost".

1) Obrazovanje je temeljni stup europskog društva i pojedinih članica. Pressing potreba za politikama, posebice u postpandemijskom razdoblju, usmjerena je na sprječavanje odustajanja od školovanja. Putem portala Youth Ideas, provođenog od strane EYE-a (European Youth Event) u suradnji s Europskim parlamentom, mladi su pozvani da izraze svoje potrebe u obrazovanju (kao i u drugim važnim temama). Među idejama i prijedlozima koji su proizašli iz ove inicijative, istaknule su se one koje se odnose na europsku integraciju (poput, primjerice: zajedničkih europskih udžbenika u školama / jedinstvenog europskog obrazovnog sustava) i ekonomske pomoći za studente. Osim toga, mnogi mladi slažu se s hitnom potrebom za implementacijom nove metode poučavanja, novog fokusa na digitalizaciju i povećanom fokusu na meke vještine kao temeljnom dijelu školskih programa.

2) Zaposlenički status ključan je aspekt za mlađe generacije. Pandemija je negativno utjecala na mlade Europljane, posebno s gledišta zaposlenja; nije iznenađujuće da je postotak mladih radnika u roku od godinu dana (2019.-2020.) pao za 2,3 %, a u sljedećoj godini povećao se za samo 1,6 %, ne dosežući pretpandemijsku kvotu. Prema izvješću Eurobarometra, 78% mladih koji su sudjelovali u istraživanju barem jednom je obavilo pripravništvo; za 19% mladih njihovo prvo radno iskustvo bilo je pripravništvo, ali samo 39% njih potpisalo je ugovor s istim poslodavcem. Glavni problem je taj što se "osposobljavanje" sve više koristi kao način uključivanja mladih, međutim, više od polovice mladih Europljana (55%) koji obavljaju pripravništvo primili su tek vrstu financijske naknade, ali ne i plaću koja bi im omogućila samostalnost. Povećana svijest mladih dovela je do mota "Nema više neplaćenih pripravništava", kroz koji traže ne samo pravednu plaću, već i poboljšanja na radnom mjestu i radnom okruženju, s snažnim naglaskom na ekologiju i korporativnu održivost - aspekte koje smatra važnima barem 73% mladih. Nadalje, većina mladih Europljana uzima u obzir "društvene ciljeve" tvrtke prilikom odabira budućeg posla (s 73% mladih koji smatraju te ciljeve vrlo važnima). Još jedan važan aspekt za mlade ljude je mogućnost sudjelovanja u 'odlučivanju' tvrtke - što čini 78% mladih Europljana. Konačno, još jedna moguća analiza je pogled na međugeneracijske razlike diljem Europe. Za razliku od starijih generacija, mladi Europljani pate od nesigurnosti. Tako je u 2021. godini gotovo 1 od 10 (9,3 %) mladih zaposlenika u EU-u radilo nevoljko s privremenim ugovorima - gotovo dvostruko više od prosjeka za sve osobe u dobi od 15-64 godine (4,9 %).

3) Ključan element za europsko društvo je uključivanje mladih Europljana u politički i društveni život - naglasak koji je također prepoznat pokretanjem Europske godine mladih (2022). Najčešće očekivanje mladih Europljana za Europsku godinu mladih 2022. je da donositelji odluka više poslušaju njihove zahtjeve i djeluju na njih (72%), kako bi podržali njihov osobni, društveni i profesionalni razvoj (71%). Podaci prikupljeni tijekom europskih izbora 2019. godine pokazuju važnost koju mladi Europljani pridaju vrijednostima EU-a i mogućnosti da budu pravilno zastupljeni u Europskom parlamentu. Naime, povećanje izlaznosti na izbore za Europski parlament 2019. godine rezultat je naglog porasta sudjelovanja mladih Europljana.

Konkretno, mladi građani mlađi od 25 godina (+14%) kao i oni u dobi od 25-39 godina (+12%) najbrojnije su sudjelovali na tim izborima. Osim toga, Eurobarometrovo istraživanje pokazuje da je više od polovice mladih ljudi aktivno u društvima u kojima žive i sudjelovalo je u jednoj ili više mladenačkih organizacija u posljednjih 12 mjeseci (58% što je +17% u odnosu na prethodni Eurobarometar iz 2019. godine). Međutim, preostalih 40% nije sudjelovalo u sociokulturnim inicijativama iz različitih razloga: za najveći udio ispitanika (39%) nedostatak vremena spriječio ih je da sudjeluju u tim aktivnostima; četvrtina (25%) nije bila zainteresirana; dok je 22%-23% tvrdilo da o tome još nisu razmišljali ili da ih nitko nikada nije pozvao da sudjeluju. S druge strane, oko desetina sudjelovala je u organizaciji koja se bavi klimatskim promjenama i ekološkim pitanjima (12%), kulturnoj organizaciji (11%), ili organizaciji koja promiče ljudska prava ili globalni razvoj (10%).

Od navedenih organizacija, mladi su najmanje vjerojatno sudjelovali u političkoj organizaciji ili političkoj stranci (8%). Sličan udio (8%) sudjelovao je u "bilo kojoj drugoj" mladenačkoj organizaciji, klubu, nevladinoj organizaciji itd.

4) Kriza uzrokovana pandemijom imala je negativan utjecaj i na mentalno i tjelesno zdravlje mladih Europljana. SZO (Svjetska zdravstvena organizacija) je izjavila da je 2021. godine više od 150 milijuna ljudi u WHO-ovoj Europskoj regiji živjelo s mentalnim poremećajima, a samo 1 od 3 osobe koje žive s depresijom dobilo je potrebnu skrb. Poremećaji u prehrani (anoreksija nervoza, bulimija, prejedanje i pretilost) - čije se manifestacije samo djelomično odnose na hranu, dok su anksioznost, izolacija, potreba za naklonošću i depresija glavne komponente - među su mentalnim bolestima koje su se najviše proširile među mladima tijekom pandemije, a koje su također imale značajan utjecaj na tjelesno zdravlje. U istraživanju Eurobarometra o interesima i spremnosti mladih ljudi, najvažnija politika koju bi Europska unija i države članice trebale poduzeti (46% ispitanika) bila bi usmjerena na usvajanje politika usmjerenih na psihološku zaštitu i promociju.

5) U 2021. godini, 17,8 milijuna mladih ljudi (u dobi od 15 do 29 godina) bilo je u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti u EU-u. U današnjim europskim društvima koncept "društvene uključenosti" relevantan je za sve mlade ljude. To ima poseban značaj za mlade ljude koji potječu iz nepovoljnih okolnosti i žive u nesigurnim uvjetima. Značajan broj građana EU-a i dalje doživljava diskriminaciju, nejednakosti i nasilje na temelju svoje seksualne orijentacije, rodnog identiteta, izraza roda ili spolnih karakteristika. Produljena upotreba društvenih medija i digitalna revolucija s jedne strane imali su pozitivne učinke na društveni život i rad, s druge strane izložili su adolescente i mlade ljude povećanom riziku od cyberbullyinga i izloženosti drugim oblicima zlostavljanja i iskorištavanja. Dostupni dokazi od početka COVID-19 sugeriraju da je od 50% adolescenata koji su doživjeli cyberbullying, gotovo polovica (44%) rekla da su se stope cyberbullyinga povećale. Prema izvješću Europske unije za temeljna prava (FRA), udio mladih ispitanika koji su se osjećali diskriminiranim od strane osoblja zdravstvenih ili socijalnih usluga iznosi 15,60%. Udio mladih ispitanika koji su se osjećali diskriminiranim prilikom traženja posla iznosi 8,36%. Tek nešto manje od trećine mladih ispitanika (32,35%) navodi da su ikada fizički ili seksualno napadnuti.

Ovaj fenomen dodatno potiče visoki postotak vremena koje mladi ljudi provode na društvenim mrežama. Prema Eurostatu, 2022. godine, 96% mladih u dobi od 16 do 29 godina u EU-u izjavilo je da svakodnevno koristi internet - u usporedbi s 84% odrasle populacije. Zapravo, dnevno korištenje interneta (2023.) među mladima bilo je iznad 94% u svim zemljama EU-a. U nedavnom akademskom istraživanju (2023.) skupina profesora i istraživača dodatno je produbila povezanost između visoke intenzivnosti korištenja društvenih medija i povećanih osjećaja usamljenosti. Prema njihovoj analizi,

osobe koje koriste društvene medije kao jedan od glavnih načina održavanja odnosa također su one koje su najviše povezane s depresijom i izolacijom. Ovo otkriće dodatno upotpunjuje ranija istraživanja provedena prije pandemije, koja su već kolektivno sugerirala čvrstu vezu između tih fenomena. Budući da mladi ljudi više tendiraju koristiti i održavati svoje odnose putem društvenih medija, može se tvrditi da su oni osjetljiviji na patnju tih posljedica. Doista, ako je s jedne strane istina da društvene mreže mogu olakšati društvenu interakciju, s druge strane, one možda neće učinkovito zadovoljiti specifične relacijske potrebe proizašle iz socijalnih kontakata licem u lice i događaja.

3.2.2. Potrebe mladih u Italiji

U Italiji, starenje stanovništva predstavlja i demografski i društveni problem. Prema nalazima Censisa, mladi Talijani osjećaju da su zapostavljeni u odnosu na druge nacionalne prioritete. Ta percepcija odražava se u široko rasprostranjenom nedostatku osiguranja u pogledu podrške i zastupljenosti u trenutnim političkim institucijama. Nedavno istraživanje koje su proveli Cnc Media i Il Sole 24 Ore otkrilo je dvije vrlo značajne činjenice u vezi s odnosom prema političkim institucijama. Gotovo 90% ispitanika izjavilo je da malo vjeruje (56%) ili uopće ne vjeruje (33%) politici općenito, dok je samo 10% reklo da ima dovoljno povjerenja, a samo 1% da ima visok stupanj povjerenja. Situacija postaje još kritičnija kada se ispita je li politička klasa svjesna problema s kojima se suočava mlađa generacija: od uzorka od više od 22.300 mladih ljudi koji su ispitani, 90% tvrdi da nije. U ovom kontekstu, zabrinutosti, neizvjesnost u vezi s budućnošću, društvena nelagoda, ekonomska nesigurnost i nezadovoljstvo životom i radom rastu među mladim Talijanima. Kako je izvijestio Censis, iako su ove potrebe ponovno izronile i pogoršale se s krizom uzrokovanom pandemijom COVID-19, zapravo su to dugotrajni osjećaji koji stagniraju u Italiji već više od desetljeća.

U Italiji se zabrinutosti i brige mladih najviše pojavljuju u sferi zapošljavanja. Istraživanje koje je 2023. provela tvrtka Deloitte otkriva da samo 25% mladih u dobi od 18 do 28 godina tvrdi da mogu bez problema podmiriti vlastite troškove, dok 50% ispitanika ima minimalan iznos prihoda za preživljavanje kroz mjesec. Najmlađi su oni koji najčešće izjavljuju da moraju tražiti drugi ili treći posao (39,4%) i/ili tražiti financijsku podršku od obitelji (39,4%). Radni uvjeti sprječavaju 48,5% mladih ljudi da žive samostalno, koji u prosjeku napuštaju roditeljski dom po navršenu 31. godine, nasuprot europskom prosjeku od 23 godine, kao i da imaju djecu (42,5%). Radni uvjeti - kako u pogledu plaće (68%) tako i u pogledu prilika (52%) - također predstavljaju glavni razlog zbog kojeg mladi Talijani trenutno odlaze u inozemstvo. Doista, kako je potvrdilo istraživanje koje je koordinirala Unipol grupa i Changes, 60% mladih Talijana u dobi od 18 do 34 godine bilo bi sklonije odlasku u inozemstvo u slučaju nastanka "dobre prilike". Nadalje, 73% ispitanika vjeruje da mladi u Italiji danas moraju prihvatiti poslove ispod svojih očekivanja, dok 79% vjeruje da su "u drugim europskim zemljama mladi ljudi više cijenjeni i poštovani".

Trenutni uvjeti na talijanskom tržištu rada čine zemlju neprivačnom kako za talijansku tako i za stranu mladež (posebno visoko kvalificiranu). Neposredne i glavne posljedice te nesposobnosti su dvostruke: (1) fenomen "odljeva mozgova" (kako domaćih, tako i međunarodnih), koji opisuje situaciju u kojoj velik dio visoko kvalificirane mladeži prisiljen napustiti svoj rodni teritorij u potrazi za boljim poslovnim prilikama i, posljedično, boljim kvalitetom života; (2) oskudne mogućnosti Italije da privuče visoko kvalificiran ljudski kapital iz inozemstva koji bi doprinio razvoju zemlje. Osim toga, postoji još jedan relevantan faktor povezan s ovim posljednjim pitanjem. U Italiji, među mladim strancima s

kvalifikacijama samo 7,6% ima radno mjesto primjereno njihovoj obrazovnoj kvalifikaciji. U tom smislu, Istatov izvještaj ističe dva glavna problema: s jedne strane, teškoće u Italiji u priznavanju kvalifikacija stečenih u inozemstvu kao ekvivalentnih (razlog zbog kojeg se priznavanje kvalifikacija traži i dobiva samo rijetko), s druge strane, ističe da posjedovanje visoke kvalifikacije, bez obzira na njezino priznavanje, zapravo ne poboljšava raspodjelu stranaca u radnu strukturu.

Iako zapošljavanje i ekonomska stabilnost ostaju primarni problemi mladih, istraživanje Deloittea otkrilo je nove koncepcije za mlade o tome kako bi se profesionalna karijera trebala oblikovati u odnosu na kvalitetu života. S jedne strane, mladi Talijani pokazuju veliku želju za radom, međutim, s druge strane, karijera ne bi trebala postati prepreka njihovom društvenom životu, obiteljskom životu, vremenu posvećenom samopomoći i - najvažnije - mentalnom zdravlju uzrokovanom mogućim sagorijevanjem na poslu. U stvarnosti, kako pokazuje istraživanje FragillItalia, novi pristup mladih ljudi radu određen je i moralnim motivima i pragmatičnim procjenama.

Rad se uglavnom smatra izvorom prihoda, kao alatom za osiguranje boljeg kvaliteta života afirmacijom vlastite neovisnosti (45%) i kao prilikom za osobni i profesionalni rast (45%). Naime, u ljestvici vrijednosti, mladi ljudi postavljaju samo na šesto mjesto, prethodeći mu: obitelj (60%), prijateljstvo (54%), ljubav (50%), zabava (46%) i kultura (44%). Ovaj novi pogled i preraspodjela vremena viđeni su kao proizvod i reakcija na dvogodišnje zaključavanje i, prije svega, dvogodišnji eksperiment rada od kuće. Iskustvo s COVID-19 može se smatrati značajnim za identifikaciju svijesti i prioriteta mladih Talijana koji, zapravo, vjeruje 67% da bi hibridan posao (i na licu mjesta i na daljinu), s fleksibilnim radnim vremenom i, prije svega, koji im omogućava obavljanje izvannastavnih aktivnosti, predstavljao idealan kompromis.

Osim toga, poboljšanje kvalitete obrazovanja također se pojavljuje kao jedna od najvažnijih potreba mladih Talijana. Kako je istaknuto u istraživanju "Talijani i škola" koje je provela FragillItalia, mnogi mladi ljudi smatraju reformu talijanskog obrazovnog sustava nužnom.

Studija observatorija pokazala je da talijanski školski i sveučilišni sustav pati od pet glavnih problema: (1) zastarjeli i preteoretski kurikulumi; (2) nedovoljna tehnološka oprema; (3) nedostatak motivacije učitelja za poučavanje; (4) propadanje školskih zgrada; i (5) prepune učionice. Od tih problema, prema 67% mladih ljudi mlađih od 30 godina, "zastarjeli i preteoretski kurikulumi" predstavljaju najveće ograničenje nacionalnog obrazovnog sustava. Negativne ocjene također se odnose na nesposobnost školskog i sveučilišnog sustava da pruži odgovarajuće vještine za tržište rada - posebno, prema 44% ispitanika, vještine stranih jezika koje nudi talijanski školski sustav ocijenjene su kao najslabije, a slijede digitalne vještine.

Prema mišljenju ispitanika, inicijative potrebne za poboljšanje vještina mladih studenata i kvalitete prijelaza iz škole u posao nakon srednje škole su: povećanje mogućnosti kulturne razmjene (69%); povećanje tečajeva koji pružaju izravno zapošljavanje (67%); mogućnost stažiranja u tvrtkama (63%). Inicijative koje se smatraju potrebnima za poboljšanje vještina i olakšavanje prijelaza na rad nakon fakulteta su: povećanje partnerstava za stažiranje u tvrtkama (62%); povećanje mogućnosti studiranja u inozemstvu (60%); više događaja predstavljanja s tvrtkama kao dio učinkovitijih programa orijentacije prema van (57%).

Uz značajnu razliku između vještina koje pružaju škola i sveučilište i onih koje zahtijeva tržište rada, pristup visokom obrazovanju smatra se još jednim velikim problemom na nacionalnoj razini i smatra se jednim od razloga zašto Italija posljednja zauzima mjesto u europskim rang listama po broju mladih diplomaca - unatoč povećanju stopa prijelaza između škole i fakulteta. Kako je navedeno u izvještaju Eurodice, školarine na sveučilištima u Italiji među najvišima su u Europi.

Što se tiče stipendija, iako su sredstva povećana posljednjih godina, Italija ostaje jedna od zemalja koje najmanje pružaju potpore studentima: samo 14% talijanskih studenata prima stipendiju, a u posljednjih nekoliko godina, zbog premalog fonda, 7.000 studenata isključeno je iz primanja stipendije unatoč ispunjavanju uvjeta. Ovaj posljednji aspekt potvrđuje trend u Italiji nedostatnog financiranja u sektoru obrazovanja, a zapravo, 2019. javna potrošnja u talijanskim sveučilištima iznosila je samo 0,4% BDP-a. To je mnogo manje ne samo od Francuske (1,1%), Njemačke (1%) i Španjolske (0,8%), već i od europskog prosjeka od 0,9%.

Na kraju, uz ekonomsko-socijalne ranjivosti koje su proizašle iz pandemije COVID-19, pojavile su se nove potrebe i novi koncepti društva i društvene kohezije koji kombiniraju stare potrebe (posao, smanjenje siromaštva, obrazovanje) s novima: solidarnost, pravednost, mentalno zdravlje i ekološka održivost. Na primjer, 68% mladih Talijana između 18. i 36. godine kaže da bi radije živjeli u društvu koje nikoga ne ostavlja iza sebe, čak i po cijenu toga da svi budu manje bogati, za razliku od 32% koji bi željeli živjeti u više meritokratskom društvu koje nagrađuje one koji su vješti i žele uspjeti, čak i po cijenu ostavljanja nekoga iza sebe. Međutim, najveća solidarnost i zabrinutost mladih Talijana odnosi se na pitanje klimatskih promjena i moguće utjecaje na buduće generacije.

Kako pokazuje istraživanje Deloittea, 42% mladih ljudi u dobi od 18 do 28 godina (takozvana Generacija Z) smatra pitanje klimatskih promjena najvažnijim problemom koji treba riješiti i globalno i nacionalno. 72% mladih ljudi koji su ispitani izjavilo je da su doživjeli epizode "eko-anksioznosti", 80% vjeruje da "se približavamo točki bez povratka" u odgovoru na klimatske promjene, a 90% vjeruje da su spremni uložiti veći napor kako bi zaštitili okoliš. Budući da je pitanje klime i transnacionalni i intergeneracijski problem, zabrinutost i spremnost mladih Talijana prema tom pitanju predstavljaju i manifestaciju političke svijesti među mladima Generacije Z i nužnost koju talijanske institucije i tvrtke moraju priznati i pretvoriti u konkretne i vjerodostojne prijedloge za održivost. Jasno je da mladi žele djelovati, afirmirati svoje ideje i vježbati svoj protagonizam unutar talijanskog društva. Međutim, da bi to učinili, trebaju biti adekvatno razmatrani i podržani javnim politikama i intervencijama.

3.2.3. Potrebe mladih u Španjolskoj

Potrebe mladih u Španjolskoj evoluirale su tijekom vremena, posebno kao odgovor na ekonomske krize. Na primjer, globalna financijska kriza 2008. godine imala je značajan utjecaj na mlade ljude, koji su se suočili s visokom stopom nezaposlenosti i ekonomskom nesigurnošću. Kao odgovor na to, donositelji politika proveli su razne mjere podrške zapošljavanju mladih, poput Jamstva za mlade, koje pruža poslovne i obrazovne prilike mladima. Slično tome, pandemija COVID-19 donijela je nove izazove mladima, poput prelaska na online učenje i povećane oslanjanja na digitalne tehnologije za druženje i rad. Jedna od najhitnijih potreba mladih u Španjolskoj je pristup mogućnostima zapošljavanja. Prema podacima Španjolskog nacionalnog instituta za statistiku (INE), stopa nezaposlenosti među mladima u dobi od 16 do 29 godina u Španjolskoj iznosila je 39,6% u četvrtom tromjesečju 2021. godine, što je značajno više od ukupne stope nezaposlenosti od 14,2%.

Unatoč nedavnim poboljšanjima, stopa nezaposlenosti mladih ostaje visoka, s više od 30% mladih u dobi od 15 do 24 godine nezaposleno u 2020. godini (Eurostat, 2021.). To je posebno izazovno za mlade ljude koji su nedavno diplomirali na fakultetu ili završili stručno osposobljavanje i bore se da pronađu prvi posao. Pandemija COVID-19 dodatno je pogoršala ovaj problem, s mnogim mladim ljudima koji se suočavaju s gubicima posla ili poteškoćama u pronalaženju posla zbog ekonomske recesije.

Situacija je još izazovnija za mlade ljude iz socijalno ugroženih sredina, poput onih iz obitelji s niskim prihodima ili s ograničenim pristupom obrazovanju i osposobljavanju. Ti mladi ljudi često se suočavaju s višestrukim preprekama zapošljavanju, uključujući diskriminaciju, nedostatak mreža i ograničene mogućnosti u svojim lokalnim područjima. To može dovesti do osjećaja beznadnosti i frustracije, što može imati dugoročne posljedice po njihovo mentalno zdravlje i blagostanje. Da bi se riješio ovaj problem, donositelji politika u Španjolskoj proveli su niz mjera usmjerenih na poboljšanje pristupa zapošljavanju mladih. Te mjere uključuju povećanje financiranja programa stručnog osposobljavanja, pružanje financijskih poticaja tvrtkama za zapošljavanje mladih ljudi i ulaganje u poduzetništvo i samozapošljavanje. Međutim, utjecaj tih mjera bio je miješan, i potrebno je daljnje djelovanje kako bi se osiguralo da svi mladi ljudi imaju jednake mogućnosti za uspjeh na tržištu rada.

Još jedna važna potreba mladih ljudi u Španjolskoj je pristup obrazovnim i osposobljavnim prilikama. Iako je Španjolska ostvarila značajan napredak u povećanju pristupa obrazovanju, rano napuštanje školovanja i dalje je zabrinjavajuće, posebno među socijalno ugroženim skupinama. Prema podacima Europske unije, stopa ranog napuštanja školovanja u Španjolskoj iznosila je 17,9% u 2020. godini, što je više od prosjeka EU-a od 10,8% (Europska komisija, 2020.). Španjolska se suočava s značajnim izazovom jer je druga u Europi po visokom postotku mladih ljudi (18-24 godine) klasificiranih kao NEET-ovi (ne zaposleni, ne obrazovani i ne osposobljeni), što iznosi 19,9%. Italija je prva s 24,8%, a Grčka treća s 19,3%. Te statistike potječu iz izvještaja OECD-a (Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj) "Obrazovanje u pregledu 2021".

Stručnjaci vjeruju da će dugoročni utjecaj pandemije koronavirusa na obrazovanje i tržište rada pridonijeti ovom problemu, uzrokujući da Španjolska zaostaje za drugim europskim zemljama poput Njemačke, Norveške i Švedske, gdje je postotak NEET-ova manji od 10%. Iako je stopa NEET-ova u Španjolskoj tijekom godina bila u padu, ovaj se trend obrnuo 2020. godine, što se može primijetiti i u drugim zemljama OECD-a. U 2016. godini stopa je bila 23,2%, pala je na 19,7% u 2019. godini, a zatim porasla na 19,9% u 2020. godini. Nasuprot tome, prosječna stopa OECD-a smanjila se s 15,8% u 2016. godini na 14,1% u 2019. godini, a zatim porasla na 14,6% u 2020. godini. Izvještaj OECD-a razlikuje mlade ljude koji su nezaposleni, ali aktivno traže posao i one koji su neaktivni, što znači da ne traže posao ili obrazovanje. U Španjolskoj, 46% svih NEET-ova pripada ovoj drugoj kategoriji. Kada se uzme u obzir cijela dobna skupina od 18 do 24 godine, neaktivni NEET-ovi čine 9,2% u Španjolskoj, u usporedbi s prosječnom stopom Europske unije od 7,7% i prosječnom stopom OECD-a od 9,3%. Zemlje s najnižim postotkom neaktivnih NEET-ova su Švedska, Njemačka i Nizozemska, s stopama od 5% do 5,5%. U mnogim zemljama OECD-a, mladići su uglavnom nezaposleni, dok su mlade žene uglavnom neaktivne. U Španjolskoj, 50,1% ženskih NEET-ova neaktivno je, dok je 42,7% muških NEET-ova nezaposleno.

Osim zapošljavanja i obrazovanja, mladi ljudi u Španjolskoj imaju niz drugih potreba, uključujući pristup pristupačnom stanovanju, zdravstvenoj zaštiti i socijalnim uslugama Europska komisija (2021). Pandemija COVID-19 također je istaknula potrebu za podrškom mentalnom zdravlju mladih ljudi, koji možda doživljavaju povećane razine stresa i anksioznosti zbog socijalne izolacije i drugih izazova povezanih s pandemijom. Pristup pristupačnom stanovanju velika je briga za mlade ljude u Španjolskoj, posebno u urbanim područjima gdje su troškovi stanovanja visoki. Prema izvještaju Europske komisije (2021), postotak mladih u dobi od 18 do 34 godine u Španjolskoj koji su u opasnosti od siromaštva ili socijalne isključenosti zbog troškova stanovanja iznosi oko 38%. To može dovesti do toga da mladi ljudi žive u prenapučenim ili neadekvatnim stanovima, ili da se moraju osloniti na svoje roditelje ili druge članove obitelji za podršku.

Pristup zdravstvenoj zaštiti također je zabrinutost za mnoge mlade ljude u Španjolskoj, posebno one s ograničenim financijskim sredstvima ili one koji žive u ruralnim područjima s ograničenim zdravstvenim uslugama. Prema izvještaju Španjolskog ministarstva zdravstva (2021), oko 11% mladih ljudi u Španjolskoj prijavilo je nemogućnost pristupa zdravstvenoj zaštiti kad im je bila potrebna, a financijski razlozi bili su najčešća prepreka pristupu. Pandemija COVID-19 dodatno je istaknula potrebu za podrškom mentalnom zdravlju mladih ljudi u Španjolskoj. Prema istraživanju Španjolskog vijeća mladih (2021), više od 50% mladih ljudi u Španjolskoj prijavilo je osjećaj većeg stresa i anksioznosti tijekom pandemije, pri čemu su socijalna izolacija i neizvjesnost o budućnosti glavni izvori stresa. Isti je upitnik također pokazao da je oko 40% mladih ljudi prijavilo simptome depresije tijekom pandemije.

3.2.4. Potrebe mladih u Hrvatskoj

Tijekom godina, krize i pandemija COVID-19 značajno su utjecale na potrebe mladih u Hrvatskoj. Skupina empirijskih istraživanja potvrđuje tvrdnju da mlade skupine zahtijevaju olakšanje i motivaciju kako bi se značajno uključile u procese donošenja odluka. Posebno je zanimljivo da je Hrvatska mreža mladih 2020. godine provela opsežno istraživanje koje je obuhvatilo 1200 mladih ispitanika iz različitih regija Hrvatske. U tom je istraživanju utvrđeno da je participativno sudjelovanje u donošenju odluka jedna od najvažnijih briga mladih, čineći 41,4% odgovora.

Preostale četiri bitne prioritete mogu se sažeti kako slijedi: Dinamika zapošljavanja, obuhvaćajući i njegovo prisustvo i odsustvo, imala je važno mjesto s udjelom od 86,6%; domena stambenih uvjeta je dobila značajnost od 50,6%; poduzetnički poduhvati, posebno pružanje podrške rastućim mladim poduzetnicima, registrirani su s 45,3%; osiguravanje opipljivih prostora prilagođenih demografskim karakteristikama mladih osoba, uključujući prostore poput centara i klubova za mlade, naglašeno je s 41%.

Ovo opsežno istraživanje dodatno je istaknulo prevladavajući osjećaj među mladima, dodjeljujući odgovornost nacionalnim i lokalnim vladinim tijelima za njihovu percipiranu zanemarivost u adekvatnom rješavanju zahtjeva, kao i zbog neusklađenosti okvira politika s izraženim preferencijama demografske skupine. Provedbom kvalitativne analize, istraživanje je obuhvatilo i upitnik o kvalitativnim aspektima putem provedbe četiri fokusne grupne diskusije raspodijeljene u različite geografske regije Hrvatske. Unutar ovih diskurzivnih foruma, mladi su sudionici ponovili strahove vezane uz nedostatak pristupačnog i pristojnog stambenog prostora, što je pak otežalo njihovu potragu za samostalnošću. Osim toga, objasnili su izazove povezane s pronalaskom isplativog i sigurnog zaposlenja, dok su istaknuli i probleme vezane uz korupciju i nepotizam. Očito je da postojeće

politike, poput državne potpore za stjecanje nekretnina putem bankovnih kredita, naišle na skepticizam i percipirane su kao neefikasne.

Međutim, valja napomenuti da političko sudjelovanje mladih, unatoč sve očitim idiosinkratičnom paradigmatičkom pristupu u odnosu na tradicionalne obrasce formaliziranog sudjelovanja, i dalje postoji. Njihovo sudjelovanje karakterizira aktivan angažman u sociopolitičkim pokretima, uključivanje u neformalne organizacijske strukture i dobrovoljni doprinos raznim nevladinim organizacijama i inicijativama. Na zainteresiranim je dionicima da mladima osiguraju potrebne kanale za sudjelovanje i osiguraju da se njihovi glasovi pravilno uvažavaju unutar deliberativnih tijela. Ova je nužnost postupno prepoznata, a postoje mnoge mogućnosti za participatornu akciju.

3.2.5. Potrebe mladih u Rumunjskoj

Potrebe mladih u Rumunjskoj promijenile su se tijekom desetljeća, kriza i pandemije COVID-19. Pandemija je imala negativan utjecaj na emocionalno blagostanje djece i adolescenata, s policijskim satovima, zatvaranjima i karantenama koje su utjecale na njihovo mentalno zdravlje. Međutim, istraživači su primijetili da pomaganje drugima povećava vitalnost, pokazujući da pružanje pomoći predstavlja osnovnu potrebu adolescenata. Važno je napomenuti da adolescencija nije samo razdoblje problema i ideja da se svi adolescenti razvijaju u neosjetljive riskante osobe je nesporazum.

Nezaposlenost mladih također je zabrinutost u Rumunjskoj, s stopom nezaposlenosti mladih od 13,0% u Europskoj uniji 2021. godine. S stopom nezaposlenosti mladih od 22,8% među onima mlađima od 25 godina, Rumunjska je u 2022. godini zauzela četvrto mjesto među zemljama članicama EU-a, nakon Španjolske, Grčke i Švedske, prema podacima INSSE. Predstavnici Ministarstva rada tvrde da mladi ljudi više nisu zainteresirani za rad nakon završetka srednje škole ili visokog obrazovanja. Pandemija COVID-19 također je utjecala na tržište rada, pri čemu su mladi ljudi nerazmjerno pogođeni gubicima posla i smanjenjem radnih sati. Tranzicija mladih s obrazovanja na tržište rada pogođena je pandemijom, pri čemu se mnogi mladi ljudi bore da pronađu posao nakon završetka studija.

Socijalno-ekonomski čimbenici poput prihoda, stope inflacije, Gini koeficijenta, stope nezaposlenosti, razine ekonomskog rasta, ukupnog broja stanovnika u ruralnim i urbanim područjima Rumunjske, te stope upisa u rumunjska sveučilišta također su utvrđeni kao faktori koji utječu na stope kriminala u Rumunjskoj. Zabrinjavajuće je što visoka stopa nezaposlenosti mladih značajno utječe na stopu kriminala među mladima. Zločini mladih usko su povezani s ekonomskim čimbenicima, posebno s nejednakostima u приходima i prosječnim plaćama, sugerirajući da ekonomske poteškoće povećavaju vjerojatnost da će se mladi uključiti u kriminalno ponašanje. Ako je razina kriminalnog ponašanja mladih u urbanim područjima pod utjecajem čimbenika poput urbanizacije, u ruralnim područjima glavni razlozi su nedostatak zaposlenja i niži životni standardi. Kronična nezaposlenost, kako u urbanim tako i u ruralnim sredinama, dodatno pogoršava ove probleme, dovodeći do društvenih i obiteljskih sukoba i povećanja sklonosti mladih prema kriminalnim aktivnostima. Ovi nalazi ukazuju na složeni odnos između socioekonomskih čimbenika i kriminala mladih u Rumunjskoj. Izravne korelacije između ruralnog okruženja i kriminalnog ponašanja jedinstvene su za Rumunjsku.

Unatoč izazovima s kojima su se suočavali mladi u Rumunjskoj tijekom pandemije COVID-19, također su pokušali iskoristiti pandemiju kao priliku, educirajući ljude, suočavajući se s dezinformacijama i stigmom, podižući raspoloženje i obavještavajući svjetske vođe o vrsti budućnosti koju žele vidjeti.

Mladi ljudi u Rumunjskoj također su pokazali otpornost i kreativnost tijekom pandemije, pri čemu su neki stvarali video dnevnike kako bi pokazali kako ostaju sigurni u teškim okolnostima, a drugi su pisali i snimali pjesme kako bi proslavili otpornost koju su pokazali mladi ljudi i potaknuli ih da se pripreme postati vođe budućnosti.

3.2.6. Opći zaključci o potrebama mladih u partnerskim zemljama YAMAG-a

Na općoj razini može se istaknuti da su sve zemlje partnera u projektu identificirale iste potrebe svojih mladih sunarodnjaka. Prema korištenoj literaturi, mladi Talijani, Španjolci, Hrvati i Rumunji jednoglasno zahtijevaju institucionalnu podršku kako bi poboljšali radne uvjete, ali i kvalitetu obrazovne ponude i prijelaz između škole, sveučilišta i rada. Nepovjerenje, nedovoljna zastupljenost i osjećaj napuštenosti od strane vlastitih vlada i sociopolitičkih institucija zajednički su za sve četiri zemlje, nadalje, problemi mentalnog zdravlja ističu se s velikom važnošću kako u Italiji tako i u Španjolskoj, gdje se osjetljivost na mentalno i fizičko blagostanje smatra ključnom za kvalitetu života i razvoj društvenih odnosa.

3.3. Sudjelovanje mladih

3.3.1. Sudjelovanje mladih u Italiji

Kao što pokazuju vrijednosti indeksa "Sudjelovanje mladih (18-34)" i u skladu s nalazima ISTAT-a, u dvogodišnjem razdoblju 2020.-2021. primijećen je značajan pad ukupnog sudjelovanja mladih u društvenim, kulturnim i političkim aktivnostima zemlje. U navedenom dvogodišnjem razdoblju, smanjenje sudjelovanja mladih uglavnom je uzrokovano socijalnim i sastajališnim ograničenjima nametnutim pandemijom. Naime, 2019. "Sudjelovanje mladih (18-34)" iznosilo je 16,12%, a zatim se postupno smanjivalo u sljedeće dvije godine, prvo na 14,94% (2020.) a zatim na 9,77% (2021.). Međutim, 2022. godine moglo se primijetiti opće povećanje razine sudjelovanja (12,89%), ali nikada nije doseglo ni pretpandemijske vrijednosti ni one na početku 2000. godine - kada je moglo izmjeriti ukupno sudjelovanje od 19,20%. Posljednji podaci ističu važan aspekt prema kojem je pandemija COVID-19 igrala samo katalitičku ulogu u odnosu na desetogodišnji negativni trend - već 2008. godine, indeks "Sudjelovanje mladih (18-34)" pokazao je ukupnu vrijednost od 18,24%.

Detaljnija analiza svake dimenzije indeksa "Sudjelovanje mladih (18-34)" pokazuje da je kulturna sfera ona u kojoj se mladi najčešće uključuju. 2022. godine, "Kulturno sudjelovanje mladih (18-34)" iznosilo je 27,79%, a najčešće aktivnosti među mladima bile su: odlazak u kino (57,53%), čitanje knjiga (36,11%), posjet izložbama i muzejima (32,93%) i prisustvovanje sportskim događajima (30,3%). Varijacije prema dobnim skupinama pokazuju negativan trend u "Kulturnom sudjelovanju mladih (18-34)" s napredovanjem dobi. Iako s malim postotnim razlikama, osobe od 18-19 godina pokazale su se najaktivnijima kulturno (29,28%), zatim mladi iz dobne skupine od 20-24 godine (28,83%) i, naposljetku, oni od 25-34 godine (26,46%). Jedina poddimenzija u kojoj se trend mijenja, a 25-34-godišnjaci zadržavaju vodeću ulogu, jest "čitanje novina" (22,35%), za razliku od 20-24-godišnjaka (17,75%) i 18-19-godišnjaka (13,45%).

Vremenske varijacije, s druge strane, pokazuju veće postotne razlike. U skladu s navedenim, u usporedbi s početkom 20-godišnjeg razdoblja, zabilježen je značajan i postupan pad "Kulturnog

sudjelovanja mladih (18-34)", koje je 2001. iznosilo 40,48%, 39,29% u 2008., 34,64% u 2019., 31,70% u 2020. i 19,14% u 2021. godini. 2022. godine, ne uzimajući u obzir posljedice ograničenja COVID-19 iz 2020. i 2021. godine, u usporedbi s 2001. godinom, poddimenzije koje su najviše pogođene nedostatkom interesa mladih ljudi bile su: posjeta kazalištu (koja je pala s 22% u 2001. na 15% u 2022.), odlazak u kino (koji je pao s 80% u 2001. na 57,53% u 2022.) i čitanje novina (koje je palo s prosječnih 47% na 17,85%). Naposljetku, razdvajanjem indeksa na "vanjske kulturne aktivnosti" i "unutarnje kulturne aktivnosti", moglo se primijetiti da su, 2021. godine, "vanjske aktivnosti" same pretrpjele drastičan postotni pad - s 40% u 2019. na 10% u 2021. godini - dok "unutarnje aktivnosti" nisu pokazale značajan pad u usporedbi s pretpandemijskom situacijom - važan aspekt jer nam omogućuje otkrivanje snažnog kulturnog interesa i uključenosti među mladim Talijanima bez obzira na pandemiju.

"Sudjelovanje mladih u društvu (18-34)" i "Sudjelovanje mladih u politici (18-34)" indeksi bili su najviše pogođeni izostankom mladih ljudi. Iako su oba pokazala porast u 2022. godini, u skladu s prethodnim trendovima prijavljenim od strane ISTAT-a, sudjelovanje mladih ljudi u ovom tipu aktivnosti ostaje vrlo nisko, prikazujući vrijednosti od 5,42% za "Sudjelovanje mladih u društvu (18-34)" i 5,01% za "Sudjelovanje mladih u politici (18-34)". Međutim, treba naglasiti da se ove mjere ne razlikuju mnogo od nacionalnih trendova, koji pokazuju vrijednosti odgovarajuće 6,32% za društveno sudjelovanje i 7,31% za političko sudjelovanje, što ističe opći nedostatak interesa za ovu vrstu aktivnosti unutar svih dobrih skupina talijanske populacije. Nadalje, iako se dvije sfere razlikuju po vrsti aktivnosti koje se provode, zapravo, razlozi koji opravdavaju nisku stopu društvenog i političkog sudjelovanja među mladima duboko su povezani i usko povezani s općim razočaranjem, nezadovoljstvom i nezadovoljstvom talijanskim institucijama, što se neizbježno odražava na općem negativnom stavu mladih prema sudjelovanju u inicijativama zajednice.

Baza podataka ISTAT-a pokazuje da 71% mladih u dobi od 18-34 godine koji ne provjeravaju dnevno nacionalnu političku situaciju to jednostavno ne čine jer "nisu zainteresirani", a 20% jer "ne vjeruju političarima". U tom smislu, opći osjećaj nepovjerenja i nedovoljne zastupljenosti mogao bi se smatrati jednim od razloga zašto, u usporedbi s 2001. godinom, dolazi do značajnog smanjenja aktivnog sudjelovanja mladih u aktivnostima poput "posjeta političkom skupu" (s 7,3% u 2001. na 2,2% u 2022.), "sudjelovanje u političkom prosvjedu" (s 9,1% u 2001. na 6,8% u 2022.) i "aktivnost unutar stranke" (s 1,03% u 2001. na 0,16% u 2022.). Nadalje, ako interes za nacionalna politička pitanja raste s godinama stanovništva, isto se ne može primijetiti za političko sudjelovanje, koje opada s povećanjem dobi stanovništva - što pokazuje da, vjerojatno, kako svijest raste, tako raste i razočaranje i, prema tome, odvajanje od nacionalnih političkih stvarnosti. Ishod sudjelovanja mladih na posljednjim nacionalnim izborima u rujnu 2022. čini se da potvrđuje tu stvarnost. Prema anketama, 42,7% mladih birača u dobi od 18-30 godina reklo je da su vrlo nesigurni u svoj izbor, što je odmah rezultiralo s 42% mladenačkog apstinencijalizma. To je alarmantna statistika prije svega zbog nedostatka uključenosti mladih i ad hoc političkih prijedloga za njih, a prije svega podatak koji čak nadmašuje opću stopu apstinencijalizma od 36,2%. Stoga se ovdje može pretpostaviti da opći osjećaj isključenosti iz sudjelovanja u donošenju odluka ili rasprava o nacionalnim socijalno-ekonomskim i političkim pitanjima koji postoji među najmlađim segmentima talijanske populacije predstavlja snažan odvraćajući faktor za mlade ljude da sudjeluju u javnoj i udruženoj sferi Italije.

Visoki mladenački desencibilizam, međutim, ne znači da mladi ljudi nisu osjetljivi na pitanja i zahtjeve za pravdu, zaštitu okoliša, društvenu pravdu, kulturnu raznolikost i društvenu integraciju. Ako se mladenačko društveno sudjelovanje analizira u smislu pridruživanja "sastancima u kulturnim,

rekreacijskim ili drugim udrugama" i "slobodnim aktivnostima u volonterskim udrugama", vrijednosti za 2022. godinu (iznosile su 7,35%) premašuju one za ukupni prosjek "Sudjelovanje mladih u društvu (18-34)" iste godine (iznosile su 5,42%). Nadalje, 2020. godine, tijekom pandemijske godine, navedeni osnovni pokazatelji predstavljaju ukupnu vrijednost sudjelovanja od 10%: najvišu mjerenja, ne samo cijelog dvadesetogodišnjeg razdoblja, već i svih godišnjih prosjeka o talijanskom "Društvenom sudjelovanju mladih (18-34)" od početka 2000-ih do danas.

3.3.2. Sudjelovanje mladih u Španjolskoj

Prema izvješću španjolskog Vijeća mladih (2020.), oko 39% mladih ljudi u Španjolskoj sudjelovalo je na neki način u političkim ili društvenim aktivnostima tijekom prethodne godine, uključujući sudjelovanje u prosvjedima ili demonstracijama, potpisivanje peticija i pridruživanje političkim strankama ili organizacijama. Međutim, razine sudjelovanja mladih u Španjolskoj i dalje zaostaju za drugim europskim zemljama. 2019. godine, Europska komisija izvijestila je da je samo 21% mladih ljudi u Španjolskoj sudjelovalo u nekom obliku volontiranja, u usporedbi s prosječnom vrijednošću EU od 33%. Isti je izvještaj također istaknuo potrebu za više prilika za mlade ljude da sudjeluju u procesima donošenja odluka na lokalnoj i nacionalnoj razini. Kako bi se riješio taj problem, politički su se donositelji odluka u Španjolskoj provodili niz politika i programa usmjerenih na povećanje sudjelovanja mladih. [1] Na lokalnoj razini mnogi su gradovi osnovali vijeća mladih i druge forume kako bi mladima omogućili da izraze svoje mišljenje i sudjeluju u procesima donošenja odluka. Osim toga, postoji niz nacionalnih i regionalnih programa koji pružaju financiranje i podršku inicijativama i projektima koje vode mladi. Jedan takav program je inicijativa Europske prijestolnice mladih, koja svake godine odabire drugi europski grad kako bi istaknula i promovirala aktivno sudjelovanje mladih u građanskom životu. 2023. godine, španjolski grad Vigo bio je Europska prijestolnica mladih, s nizom događanja i aktivnosti planiranih kako bi se promoviralo sudjelovanje mladih i njihovo angažiranje.

Prema Izvješću o mladima u Španjolskoj 2020. (Informe Juventud en España 2020) Instituta za mladež (INJUVE), mladi do 30 godina imaju prosječnu stopu sudjelovanja od 70% na različitim izborima. Instituta za sociološka istraživanja (CIS) utvrdio je da je ta stopa veća na općim izborima, slijede je lokalni i regionalni izbori. Španjolsko Vijeće mladih (Consejo de la Juventud de España, CJE) odgovorno je za poticanje sudjelovanja mladih u političkom, društvenom, ekonomskom i kulturnom razvoju zemlje na globalnoj razini. U skladu s inicijativom Strukturiranog dijaloga (Diálogo Estructurado) koju je pokrenula Europska unija, Ministarstvo za socijalna prava i Agende 2030 osigurava da predstavnici mladih i organizacije aktivno sudjeluju u oblikovanju i provedbi politika i akcijskih planova koji se odnose na zapošljavanje mladih i poduzetništvo. Cilj je osigurati da te politike zadovolje potrebe mladih i promiču njihovo uključivanje u oblikovanje vlastite budućnosti.

U Španjolskoj je punoljetnost definirana kao 18 godina (čl. 12 CE). Zakonodavstvo koje se odnosi na status mladih kao članova političkih stranaka ne postoji u Španjolskoj. Stoga su podložni Zakonu o političkim strankama (Ley Orgánica de Partidos Políticos), koji sve članove stranke tretira jednako, bez obzira na njihovu dob, kao i statute stranke. Međutim, brojne političke stranke implementirale su specifične odredbe o rodnoj ravnopravnosti. Većina glavnih političkih stranaka ima povezane organizacije mladih koje djeluju neovisno s vlastitim statutima, upravljajući svojim unutarnjim poslovima.

Dobna granica za članstvo i upravljačke pozicije u tim organizacijama varira i može prelaziti dob od 30 godina, s posebnim slučajevima koji se prilagođavaju iznimnim okolnostima izvan općih normi.

Napori španjolske vlade da promiče političko sudjelovanje mladih opisani su u Strategiji mladih 2020. (Estrategia Juventud 2020), koja je usklađena sa Strategijom Europa 2020. Ova strategija, koja je odobrena u rujnu 2014., obuhvaća razne inicijative u različitim ministarstvima koja se odnose na obrazovanje i osposobljavanje mladih, zapošljavanje i poduzetništvo, stanovanje, zdravlje, slobodno vrijeme i sport, sudjelovanje, volontiranje, suživot i uključivanje, kako je detaljno opisano u prethodnim odjeljcima. Strategija mladih 2020. (Estrategia Juventud 2020) ima za cilj povećanje političkog sudjelovanja mladih, što je uključeno u Stratešku osi 5. Ova osa usredotočena je na sudjelovanje, volontiranje, uključivanje i ravnopravnost, i postavlja sljedeće ciljeve:

- Jačanje kanala i alata za povećanje sudjelovanja i volonterskog rada mladih, uključujući one povezane s informacijskim i komunikacijskim tehnologijama (ICT).
- Borba protiv društvene isključenosti najranjivijih mladih populacija.
- Promicanje ravnopravnosti.

Jedna od glavnih mjera za promicanje sudjelovanja mladih je osiguravanje financiranja za organizacije mladih i subjekte trećeg sektora, kao i dodjela Općih shema potpora za udruge mladih ili subjekte koji pružaju usluge mladima. Interministrarska komisija za mlade (Comisión Interministerial para la Juventud), kojom predsjedava Ministarstvo za socijalna prava i Agendu 2030 (Ministerio de Derechos Sociales y Agenda 2030), odobrila je Mladena strategiju 2020. Sva ministarstva i Španjolsko vijeće mladih (Consejo de la Juventud de España, CJE) sudjelovali su u izradi akcijskog plana.

3.3.3. Sudjelovanje mladih u Hrvatskoj

U hrvatskom kontekstu primjetna je jasna praznina u području sudjelovanja mladih u procesima donošenja odluka, uz primjetno opadanje konvencionalnog političkog sudjelovanja. Taj se fenomen manifestira kroz niz aspekata, posebno nisku izlaznost na izbore i izraženu nesklonost usklađivanju s političkim strankama, što je istaknuto sveprisnim skepticizmom usmjerenim prema političkim figurama i institucionalnim tijelima. Nadalje, taj nedostatak dolazi do izražaja posebno u formativnim fazama političke socijalizacije među mladim kohortama, u kojima imperativ obrazovanja i ojačavanja mladih građana za proaktivno građansko angažiranje ostaje aspekt koji još nije primio adekvatnu pozornost. Značajno je da postoji izražen nedostatak interesa za konvencionalne oblike sudjelovanja, uključujući povezivanje s političkim strankama i sudjelovanje u izbornim procesima, s izraženom sklonosti prema zagovaranju povezanom s očuvanjem okoliša, svjesnosti o klimatskim promjenama i ispravljanju društvenih dispariteta.

Smanjene stope sudjelovanja mladih djelomično se objašnjavaju prevladavajućim stavom među mladima da im je agencija ograničena, a politička učinkovitost slaba, pogotovo u okvirima institucionalizirane politike i tijela za donošenje odluka. Ovaj nedostatak predstavljanja prevazilazi brojčane metrike izabranih mladih predstavnika i obuhvaća oskudicu mladih kandidata koji zauzimaju suštinske vodeće pozicije unutar izbornih okvira, posebno unutar okvira parlamentarnih izbora. Studija provedena 2017. godine osvjetljava da značajan postotak mladih osoba pokazuje odsutnost stranačke sklonosti (45,2%) i izražava primjetnu ravnodušnost prema politici u cjelini (54,3%). Nadalje, izražavaju različite razine nezadovoljstva stanjem demokracije u Hrvatskoj, pri čemu značajan postotak od 57,7%

izražava svoje nezadovoljstvo. Isti istraživački rad oslikava duboko nepovjerenje prema političkim strankama, Vladi i Saboru među mladom demografijom. To stoji u suprotnosti s povećanim razinama povjerenja u institucije poput vojske, Crkve i policije. Nadalje, više od 62% mladih izražava općeniti nedostatak interesa za politiku, dok samo 12% pokazuje skromnu ili snažnu sklonost prema političkim poslovima.

Osim toga, istraživanje koje su proveli isti znanstvenici, priznati stručnjaci u području sociologije mladih, osvjetljava da mladi često opravdavaju svoje ograničeno sudjelovanje tvrdnjom da "je politika nepravedna". Kritiziraju percepciju političkih aktera zbog nedostatka adekvatnog suočavanja s pitanjima koja su im važna. Mladi tvrde da su zahtjevi svakodnevnog života, koji obuhvaćaju područja poput stanovanja, zapošljavanja i socijalne sigurnosti, prezahtjevni da bi se odvojilo vrijeme za konvencionalno političko angažiranje. Nadalje, važno je istaknuti da mladi priznaju nedostatak iskustvenih i kognitivnih resursa potrebnih za sudjelovanje u političkim procesima. Oni dalje karakteriziraju politički pejzaž kao stalo i neinspirativno područje. Unatoč tim rezervama, mlade kohorte pokazuju pohvalnu sposobnost prepoznavanja bitnih pitanja, identificiranja ključnih dionika koji ili uspijevaju ili ne uspijevaju u rješavanju tih pitanja i vješto artikuliranje svojih stavova.

U kontekstu Hrvatske, vidljive su različite modalitete sudjelovanja mladih, od kojih svaki određuje različite uloge i odgovornosti:

Vijeće učenika: Zakonski propisano Zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanju, osnivanje Vijeća učenika obvezno je za svaku obrazovnu ustanovu. Ovo tijelo djeluje isključivo u savjetodavnoj ulozi, bez ikakve obvezujuće obveze obrazovnim ustanovama da provedu njegove preporuke. Njegov osnovni opseg je pružiti platformu učenicima da izraze svoje perspektive i koncepte, a proces olakšava demokratsko izborom predstavnika učenika.

Nacionalno vijeće učenika: Služeći kao predstavničko tijelo za sva školska učenička vijeća na nacionalnoj razini, Nacionalno vijeće učenika sastoji se od 21 predstavnika, po jedan iz svake od 21 regije Hrvatske. Ministarstvo obrazovanja od 2005. godine službeno priznaje ovo vijeće kao savjetodavno tijelo. Njegov opseg obuhvaća predstavljanje prijedloga ministru obrazovanja i formuliranje preporuka s ciljem poboljšanja obrazovnog okvira.

Savjeti mladih: Zakon o savjetima mladih propisuje da ova tijela predstavljaju inauguralni napor za uključivanje mladih osoba u dobi od 15 do 30 godina i pružanje im kanala za aktivno sudjelovanje. Prema zakonskim odredbama, mladi su pozvani da sudjeluju suštinski u procesima donošenja odluka, posebno onih relevantnih za politike usmjerene prema mladima. Konkretno, ovi savjeti djeluju kao savjetodavna tijela lokalnim (gradovi i općine) i/ili regionalnim vladama. Djelujući u savjetodavnoj ulozi, obuhvaćaju različite kohorte mladih članova (ovisno o veličini općine i ukupnom stanovništvu) i djeluju u određenim mandatima (trenutno postavljenim na 3 godine, iako predložene izmjene teže usklađivanju s mandatima lokalnih zastupnika). Iako nisu samostalna tijela, njihovo osnivanje ovisi o gradskom statutu, a mladi predstavnici biraju ih članovi gradske uprave. Međutim, do 2021. godine, unatoč poticanju svih općina da osnuju savjete mladih, to je učinilo tek otprilike 30%, a još manje učinilo je to učinkovito i pružilo suštinske prilike oformljenim savjetima.

Savjet za mlade Vlade RH: Sastavljeno od strane Vlade RH, ovo savjetodavno tijelo nema zakonskih odredbi o njegovoj ulozi, sastavu ili bilo kojim drugim relevantnim parametrima. Nadalje, ne postoji zakonska obveza za Vladu da provede preporuke koje ovaj Savjet nudi. Konvencionalno, njegov sastav uključuje otprilike šest do osam predstavnika organizacija mladih, zajedno s otprilike 15 delegata iz

različitih nacionalnih vladinih entiteta (uključujući ministarstva, državne urede itd.), kao i predstavnike akademske zajednice, znanstvenih institucija i drugih relevantnih dionika. Kriteriji za članstvo mladih zahtijevaju dobnu granicu između 15 i 30 godina, s izborom koji provodi komisija imenovana od strane državnog tijela za mlade (trenutno Državni ured za mlade i demografiju). Članovi služe dvogodišnji mandat, iako Savjet često doživljava epizodični kontinuitet, ovisno o političkoj volji Vlade.

Paralelno s ovim uspostavljenim strukturama, postoje različiti kanali za uključivanje mladih, posebno kroz nevladine organizacije usmjerene prema mladima, kao i u različitim drugim savjetodavnim tijelima, uključujući Mrežu mladih savjetnika koju je osnovala Pučka pravobraniteljica za djecu, kao i Mlade ambasadore koje je uspostavio UNICEF Hrvatska.

3.3.4. Sudjelovanje mladih u Rumunjskoj

U Rumunjskoj je razina sudjelovanja mladih utjecala različitim faktorima poput nezaposlenosti, obrazovanja i zakonodavstva o glasovanju. Prema Europskoj komisiji, u 2021. godini stopa nezaposlenosti mladih u EU bila je 13,0%, a stopa NEET-a (mladi koji nisu zaposleni, nisu u obrazovanju ili nisu na obuci) kretala se od 4,2% u Nizozemskoj do 24,9% u Italiji za mlade s srednjom razinom obrazovanja. Rumunjska nije spomenuta u izvješću, ali prema Eurostatu, imala je najveći udio 15-29-godišnjaka koji nisu u radnom odnosu, obrazovanju ili obuci (NEET) u EU u 2022. godini, i to 19,8%. Istraživanje također ističe značajnu rodnu razliku među NEET-ima u Rumunjskoj, pri čemu žene imaju veći postotak gotovo 11% od muškaraca. Naime, Rumunjska je zabilježila najviši postotak NEET-ova, i to 25,4%.

Što se tiče zakonodavstva o glasovanju, olakšavajući zakoni i politike mogu proširiti biračko tijelo i povećati pristup glasačkom listiću, posebno za mlade ljude koji možda nisu upoznati s procesima. 2020. godine, registracija mladih birača bila je za 10 postotnih bodova veća na mjestima gdje je bila dostupna online registracija birača (OVR), ali 34% mladih ljudi nije znalo nudi li njihova država OVR, što sugerira da postoji još neiskorišteni potencijal za proširenje njegove upotrebe. OVR se provodi na različite načine u različitim državama, pri čemu neke zahtijevaju identifikacijske isprave iz te države koje neki mladi možda nemaju.

Razina sudjelovanja mladih tijekom godina promijenila se nabolje u Rumunjskoj, ali pandemija COVID-19 utjecala je na emocionalno blagostanje djece i adolescenata. Međutim, adolescencija nije samo vrijeme problema, već većina mladih ljudi pokazuje želju za pomoć drugima. Važno je osigurati politike, prilike i događaje za mlade ljude na lokalnoj razini kako bi se potaknulo njihovo sudjelovanje u društvu i pomoglo im da ostvare svoj puni potencijal.

3.3.5. Općeniti zaključak o sudjelovanju mladih u partnerskim zemljama YAMAG-a

U svim partnerskim zemljama COVID-19 i rezultirajući socioekonomski uvjeti značajno su utjecali na sudjelovanje mladih ljudi u političkom, društvenom i ekonomskom životu njihove domovine. Postoji snažan pad sudjelovanja u društvenom životu u svim zemljama s različitim smanjenjima postotka sudionika u volonterskim aktivnostima (kao u Španjolskoj i Italiji). Ono što mladi ljudi četrirju zemalja imaju zajedničko je nepovjerenje mladih ljudi prema institucijama i općenito prema politici svoje zemlje. Kao posljedica, moguće je primijetiti općeniti pad sudjelovanja mladih ljudi u političkom životu

svoje zemlje - razumljeno na tradicionalan način s demonstracijama i članstvom u strankama. To ne znači da se mladi ljudi u četiri partnerske zemlje ne uključuju u politički život svoje zemlje, već da trenutno preferiraju različite načine i metode od tradicionalnih - poput društvenih medija.

3.4. POLITIČKA PODRŠKA POTREBAMA MLADIH, AKTIVNOM SUDJELOVANJU I OSNAŽIVANJU MLADIH

Na temelju prethodne analize potreba europskih i talijanskih mladih ljudi, u nastavku će biti analizirane glavne EU i nacionalne politike koje podupiru mlade u dobi od 18 do 34 godine. Ukratko, politike mladih mogu se definirati kao "strategija koju provode javne vlasti kako bi mladima pružile prilike i iskustva koja podržavaju njihovu uspješnu integraciju u društvo i omogućavaju im da budu aktivni i odgovorni članovi društva i agenti promjena". Na razini EU, članci 165. i 166. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFUE) osnova su za djelovanje EU u području mladih. Međutim, budući da su akcije koje spadaju u područje tih članaka podložne redovitom zakonodavnom postupku - što znači da politike mladih spadaju pod nacionalnu nadležnost i odgovornost - EU može igrati samo podržavajuću ulogu usvajanjem preporuka na temelju prijedloga Komisije. Stoga se izričito isključuje potpuna harmonizacija na razini EU-a u području politika mladih. Iz tog razloga, europske i talijanske politike bit će analizirane odvojeno.

3.4.1. Politika mladih u Europi

Od osnivanja Europske unije, politike mladih bile su u središtu strategija i ciljeva njezine političke agende. Temeljni princip na kojem Vijeće Europe temelji svoje politike mladih je promocija i poštovanje ljudskih prava i demokratskih standarda. Iz ove pretpostavke proizlazi pristup usmjeren na prilike koji ima za cilj: (1) uključivanje mladih ljudi u formuliranje i provedbu politika mladih; i (2) stvaranje uvjeta i prilika za suradnju među državama kako bi se poboljšala kvaliteta učenja, zapošljavanja i iskustva mladih Europljana. Na komunitarnoj razini, interes za nove generacije počeo se razvijati još od 1980-ih godina i manifestirao se kroz pokretanje programa Erasmus koji je predstavljao prvi pokušaj promicanja mobilnosti, suradnje i razmjene među mladima diljem Europe. Od osnivanja programa Erasmus+, mladi ljudi imaju priliku studirati, obučavati se i volontirati u različitim europskim zemljama, proširujući svoje osobne i profesionalne vještine te potičući međukulturno razumijevanje.

Trenutne smjernice europske politike mladih proizlaze iz strategije 2014.-2020., čiji "**Program jamstva za mlade**" (YGP) predstavlja važno političko naslijeđe. Dizajn i provedba YGP-a imali su za cilj integraciju ili ponovnu integraciju najranjivije europske mlade populacije - posebno onih koji pate od ekonomskih poteškoća - na tržište rada. YGP se razvio oko operativne logike koja je imala za cilj formuliranje neovisnih nacionalnih politika, ali povezanih na razini EU-a u pogledu općih ciljeva koji trebaju biti postignuti. Uvođenjem 33 nove političke preporuke iz programa "**Most do poslova**" (listopad 2020.), YGP je ojačan i poboljšán kako u smislu kapaciteta, tako i ciljeva kako bi se poboljšala zaštita i uključenost mladih Europljana.

Još jedna važna strategija za zaštitu mladih ljudi je "**Europski stup socijalnih prava**" (EPSR) koji, ne samo da slijedi europski put prema ostvarivanju UN-ove Agende 2030, već i prilagođava potonje

specifičnim europskim nacionalnim uvjetima i stvarnostima definirajući 20 načela i strategija usmjerenih na ispravno funkcioniranje europskih tržišta rada i sustava socijalne skrbi 21. stoljeća. Ta 20 načela strukturirana su unutar tri glavna cilja, a to su (1) "socijalna zaštita i uključenost" (2) "jednake mogućnosti i pristup tržištu rada" (3) "pravedni uvjeti rada", pri čemu svaki od njih sadrži specifične akcije za poboljšanje ekonomskih i socijalnih uvjeta mladih ljudi u Europi. Postizanje tih ciljeva i provedba EPSR-a također su usko povezani s drugim specifičnim europskim politikama i strategijama koje su trenutno na snazi. Među njima, "**Next GenerationEu**" (NGEu), dio Europskog plana za oporavak, definiran je s općim europskim ciljem sprečavanja da mladi Europljani postanu "generacija blokade". Naime, NGEu se uglavnom usredotočuje na poboljšanje otpornosti mlade populacije, čija se zaštita osigurava kroz specifične investicije u područjima obrazovanja, zapošljavanja i poduzetničkih prilika posebno za najranjivije dijelove populacije (npr. NEET-ovi, mlade osobe s invaliditetom, mlade žene). U kontekstu sektora zapošljavanja, istaknuti primjer politike usmjerene na mlade koja izravno proizlazi iz NGEu-a (i iz Europskog socijalnog fonda Plus) jest **Jamstvo za mlade** (YG) koje je predložila Jedinica za potporu zapošljavanju mladih pri Direkciji za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključenost Europske komisije. Cilj ove inicijative je pružiti visokokvalitetnu ponudu zapošljavanja, nastavka obrazovanja, naukovanja ili stručnog osposobljavanja svim osobama mlađim od 30 godina koje su nezaposlene ili nisu uključene u obrazovanje ili osposobljavanje (NEET). Cilj ove inicijative je jamčiti podršku za obuku i zapošljavanje unutar četiri mjeseca od neaktivnog statusa mladih ljudi mlađih od 30 godina.

Drugi ključni intervencijski mehanizam predstavlja "**Strategija mladih EU-a**", rezultat "Rezolucije Vijeća od 26. studenog 2018." i usmjerena je na tri opća cilja koji se mogu sažeti sljedeća tri ključna pojma: Uključivanje, Povezivanje i Osnaživanje. Ovi ciljevi moraju se postići sljedeći pet vodećih načela, a to su (1) jednakost i nediskriminacija, (2) inkluzija, (3) sudjelovanje, (4) višerazinske dimenzije i (5) dvostruki pristup koji obuhvaća inicijative u svim područjima politike i specifične inicijative u sektoru mladih. Komponenta "Uključivanje" ovog okvira u prvom se redu usredotočuje na poticanje sudjelovanja i uključivanja mladih osoba u društvo. Teži se stvaranju prilika za njihovo aktivno uključivanje u različite društvene, političke i kulturne arene, s glavnim ciljem jačanja njihovog osjećaja pripadnosti i doprinosa. Akcija "Povezivanje" prije svega je usmjerena na olakšavanje razmjene iskustava putem mobilnosti.

Ova komponenta prepoznaje važnost omogućavanja mladim osobama da prošire svoje vidike, kako geografski, tako i kulturno, pružajući im mogućnosti da sudjeluju u prekograničnim razmjenama, stažiranjima ili obrazovnim programima. Na taj način cilja se proširenje njihove perspektive, promicanje međukulturnog razumijevanja i razvijanje globalne svijesti. U okviru komponente "Osnaživanje", cilj je pokretanje aktivnosti kojima se mlade osobe osnažuju da preuzmu kontrolu nad vlastitim životima. Naglasak je stavljen na pružanje potrebnih resursa, alata i prilika koji mladim osobama omogućuju donošenje informiranih odluka, razvoj ključnih vještina i aktivno oblikovanje vlastitih osobnih i profesionalnih putanja. **Europski plan vještina** i "**Preporuka Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za 2020.**" neizravno pridonose postizanju ciljeva strategije mladih EU-a usredotočujući se na područje obrazovanja i osposobljavanja. Konkretno, Europski plan vještina i Preporuka Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za 2020. godinu imaju za cilj podržati mlade osobe u snalaženju u digitalnim i zelenim tranzicijama te ublažiti socijalno-ekonomske posljedice pandemije. Osim toga, oni implicitno doprinose jačanju društvenog i građanskog angažmana mladih osoba te osiguravaju da posjeduju potrebne resurse za aktivno sudjelovanje u društvu.

3.4.2. Politika mladih u Italiji

Na nacionalnoj razini, iako članak 31. talijanskog ustava predviđa oblike zaštite i organizacije među institucijama radi zaštite mladih, stvarni razvoj politika mladih relativno je nov u usporedbi s drugim javnim sektorima. Od 2006. godine Nacionalni fond za politike mladih (**Fondo nazionale per le politiche giovanili**) financira mjere usmjerene na promicanje općih smjernica djelovanja, ali tek od 2007. godine tadašnje Ministarstvo za politike mladih i sportske aktivnosti (POGAS) formuliralo je prvi Nacionalni plan za mlade (**Piano Nazionale Giovani**).

U Italiji su politike mladih utemeljene na načelima dijeljene nadležnosti i supsidijarnosti i stoga se razvijaju i provode putem oblika višerazinskog upravljanja. To znači da Vlada, regije i autonomne pokrajine sudjeluju u donošenju zakonodavstva o politikama mladih, dok lokalne vlasti, treći sektor i organizacije mladih aktivno sudjeluju u fazi donošenja odozdo prema gore kao i u fazi provedbe. Na središnjoj razini, Ured za politiku mladih (**Dipartimento per le politiche giovanili**) Predsjedništva Vlade odgovoran je za promicanje i koordinaciju vladinih akcija kako bi osigurao provedbu politika mladih.

Ukratko, smjerovi politike Italije u korist mladih ljudi okreću se oko tri glavne teme, a to su: osiguravanje socijalne uključenosti; poticanje zapošljavanja; i promicanje kvalitetnog obrazovanja i programa mobilnosti. Svaka institucionalna akcija u korist ovih politika razvija se u nekoliko smjerova i zahtijeva potpunu integraciju između europskih, nacionalnih, regionalnih i lokalnih politika.

Politike sudjelovanja mladih

Na talijanskoj razini, politika koja najviše pokušava potaknuti sudjelovanje mladih u trećem sektoru jest "**Servizio Civile Universale**" (SCU) koju usmjerava i promiče Ured za politiku mladih. Stvoren 2001. godine zakonom 64/2001. i reformiran Zakonodavnim dekretom (d.lgs) 40/2017 - čime je postao univerzalan, SCU je osmišljen kako bi omogućio mladim ljudima u dobi od 18 do 28 godina da dobrovoljno sudjeluju u projektu volonterske službe - trajanja od osam do dvanaest mjeseci i mjesečne plaće od 507,00 eura - nakon čega se izdaje potvrda o obavljenim aktivnostima i stecnim vještinama. Što se tiče ovog posljednjeg aspekta i povezano s pozitivnim posljedicama SCU-a, polje neformalnog i neformalnog učenja u Italiji dobilo je snažan poticaj, posebno od strane privatnih društvenih aktera koji su pokazali osjetljivost za problem zbog njihove sposobnosti uključivanja i unapređenja mladih ljudi u svoje aktivnosti. S institucionalne točke gledišta, osim formuliranja i registracije mladenačkih kompetencija od strane Države, postoji aktivno sudjelovanje talijanskih regija, neke od kojih su formalizirale sustave validacije i certifikacije iskustava obuke i to u neformalnim kontekstima. Općenito, ova politička mjera nije samo poticaj za uključivanje u udruge, već i važna inicijativa za razvoj transverzalnih vještina mladih ljudi i pomoć u njihovom ulasku na tržište rada.

U okviru provedbe PNRR-a, neki od najrelevantnijih stavki troškova poticanja sudjelovanja mladih u velikoj su mjeri usmjereni na: **aktivne politike zapošljavanja i osposobljavanja**, uključujući **jačanje Zavoda za zapošljavanje**, te **poticanje i financiranje osnivanja ženskih poduzeća**. Nadalje, 2020. godine, kao rezultat sporazuma između vlade, regija, autonomnih pokrajina i lokalnih vlasti, dodijeljen je "Nacionalni fond za politike mladih" (**Fondo nazionale per le politiche giovanili**). Ovaj Fond osnovan je s ciljem poboljšanja građanskog i društvenog sudjelovanja mladih unutar institucionaliziranih i asocijativnih procesa. Iako je još uvijek prerano procjenjivati njegove učinke, vrijedi spomenuti ovu mjeru kako bi se istaknuli stidljivi pokušaji talijanske vlade da potakne mogućnosti sudjelovanja mladih.

Zapošljavanje mladih

Strogo povezane s inkluzijom, politike zapošljavanja mladih razvijene su kako bi bile dodatak potrebama analiziranim gore. Glavni stup politika zapošljavanja mladih je Garancija za mlade (**Garanzia Giovani** - GG), koju upravlja Ministarstvo rada i socijalne politike putem "Nacionalnog operativnog programa – Inicijativa za zapošljavanje mladih" (**Programma operativo nazionale (PON) – Iniziativa Occupazione Giovani**). GG je usmjeren prema tvrtkama i poslodavcima koji žele privući mlade i obučene resurse i istovremeno imati koristi od pogodnosti programa na nacionalnoj ili regionalnoj razini. Osim niza pogodnosti za tvrtke koje zapošljavaju mlade ljude, program također pruža: poticaje za aktiviranje praksi i naukovanja ili za pretvaranje prakse u radni ugovor; usluge podrške poduzetničkim sposobnostima, s obukom, pomoći u izradi poslovnog projekta, potpori za pokretanje posla i pristupu kreditnim sredstvima. Potiče mobilnost u Italiji i drugim zemljama EU-a i pruža vaučer za pokrivanje troškova putovanja i smještaja tijekom šest mjeseci. Prema različitim izvješćima o evaluaciji Garancije za mlade, usluga koja se nudi čini se da ima neke pozitivne odgovore među mladima Talijanima, ali ne čini se da ima dovoljno visok utjecaj u smislu zapošljavanja kako bi GG u potpunosti označila kao potpuno učinkovitu politiku.

Isporučeno je 1.700.000 inicijativa, uglavnom izvannastavnih praksi (56,4 posto), zatim poticaja za zapošljavanje (19,4 posto) i obuke (17,2 posto). Stopa zapošljavanja od 67,6 % za 791.427 mladih ljudi koji su završili intervenciju, za ukupno gotovo 535.000 zaposlenih do 31. srpnja 2022., od čega je 60 % radnih odnosa trajno. Nadalje, u razdoblju od 2014. do 2022. godine, otprilike 879 tisuća mladih ljudi sudjelovalo je u aktivnoj politici mjera prema Programu - od toga 36,2 % na jugu i otocima i 44,3 % u sjevernim regijama. Ne opažaju se značajne razlike u spolu, osim u regijama sjeverozapada gdje je jaz između muškaraca i žena 10 postotnih bodova u korist prvih.

Najviše je uključena dobna skupina 19-24 godine (57,6 %), zatim 25-29 godina (31,9 %). Općenito, talijanske politike usmjerene prema svijetu mladog rada uključuju: uvođenje poticaja za tvrtke kako bi potaknule zapošljavanje mladih ljudi; razvoj programa učenja na radnom mjestu i mjere za olakšavanje zapošljavanja (sustavi certificiranja vještina, kontinuirano obrazovanje, izmjenjivanje škole i rada, promicanje oblika samozapošljavanja i samozapošljavanja).

Obrazovanje i mobilnost

Što se tiče obrazovanja, jedna od temeljnih i središnjih tema u vladinim politikama bila je borba protiv rane školske napuštanja. U posljednjih nekoliko godina, državne institucije i središnje i periferne školske uprave intervenirale su s posvećenim i sistemskim mjerama, dodjeljujući resurse i promičući smjernice, analize i akcije kako bi se suprotstavile fenomenu odustajanja. Nadalje, kako je gore navedeno, temeljni problem u talijanskom obrazovanju je taj što mladi studenti iz juga prelaze na sjever Italije. Zbog toga već nekoliko godina postoje snažni poticaji, kako regionalni tako i nacionalni poput, primjerice, Plan intervencije za smanjenje teritorijalnih jaza u obrazovanju (**Piano di intervento per la riduzione dei divari territoriali in istruzione**) koji je usmjeren na smanjenje jaza između obrazovnih programa u različitim regijama. Među najznačajnijima, mogu se istaknuti:

1) **Programma Operativo Nazionale Per la Scuola (PON) – Competenze e ambiente di apprendimento 2014-2020**: To je bio važan plan koji je pridonio razvoju višelinijnske politike o obrazovanju, školama i sveučilištima sve do 2021.

Naime, PON "Za škole" imao je dvostruki cilj: s jedne strane, slijediti načela jednakosti i kohezije, promičući smanjenje teritorijalnih dispariteta, jačanje škola koje zaostaju i podršku studentima koji imaju veće poteškoće; s druge strane, promicanje izvrsnosti kako bi se svima osigurala mogućnost pristupa studijima, osiguravajući svima mogućnost obrazovnog uspjeha i unapređenje osobnih postignuća, neovisno o njihovom socioekonomskom statusu. Podijeljen u 4 osi, PON "Za škole" nastojao je poboljšati kvalitetu nastave i obrazovanja u Italiji kroz holistički pristup.

2) **Piano Scuola 4.0:** Što predstavlja nastavak PON "Za škole" i financiran je PNRR-om i europskim strukturnim fondovima programiranja 2021-2027 (uključujući one iz inicijative REACT-EU). Cilj Plana za školu 4.0 je potaknuti proces modernizacije i digitalizacije talijanskog obrazovanja koji je započeo s PON "Za škole" i koji danas dobiva novi poticaj - kako u smislu značajnosti investicija tako i u smislu sistemskog pristupa akcijama - putem Plana za školu 4.0. S obzirom na probleme i potrebe analizirane gore, poput neslaganja između školskih/sveučilišnih vještina i zahtjeva svijeta rada ili digitalizacije, Plan za školu fokusira se više na pokušaj spajanja škola/sveučilišta i tvrtki. PNRR jača PON kroz nove investicije usmjerene na podršku području sudjelovanja mladih u akademskom i sveučilišnom svijetu, povećavajući stipendije za pristup sveučilištu, smještaj dostupan za studente koji nisu iz regije stanovanja i povećanje broja doktorskih studija.

Opći ciljevi uključuju (I) pružanje specifičnih digitalnih vještina, (II) proširenje obrazovne ponude putem novih naprednih digitalnih uređaja, osposobljavanje nastavnika i inovacije, i (III) približavanje znanja učenika novim vještinama koje zahtijeva svijet rada. Važne reforme u ovom području odnose se na aktivno vođenje tijekom prijelaza između škole i sveučilišta, jačanje tehničkih i strukovnih škola te sustava stručnog osposobljavanja nakon diplome (ITS). Takva vrsta intervencije ima za cilj smanjenje 'nesklada vještina', pokušavajući kombinirati specijalizirane studijske tečajeve s izravnim radnim iskustvom u tvrtkama. (IV) uspostava 'saveza' između tvrtki, start-upova, sveučilišta i istraživačkih centara i (V) omogućavanje studentima pristup kvalitetnim i isplativim karijernim putovima. Program ima svoje kritičnosti s obzirom na to da je formuliran i osmišljen putem strategije odozgo prema dolje, ne usmjeravajući i ne prepoznajući "odozdo prema gore" sudjelovanje onih koji obično rade ili studiraju u talijanskim školama i sveučilištima.

Konačno, s obzirom na blisku korelaciju između mobilnosti i obrazovanja, podržani su programi koji omogućavaju mladim studentima stjecanje različitih mekih vještina, kao i učenje novih jezika i kultura. Glavni programi za međunarodnu mobilnost odnose se na europske programe koje promiče Nacionalna agencija za mlade, poput Erasmus+ i Europskog korpusa solidarnosti. Na sveučilišnoj razini, s druge strane, regionalne inicijative poput sardinjskog «Master and Back» i inicijative Lazio regionalne uprave «Torno Subito» usmjerene su na stjecanje vještina za mlade putem diplomatske ili postdiplomske edukacije izvan njihove matične regije, povećavajući ne samo akademsku pripremu već i ekonomski povrat za njihove matične regije, čije se stručno znanje povećava.

Na regionalnoj razini, također postoji dodjela stipendija za olakšavanje inicijative Erasmus+, s regionalnim i mjesečnim doprinosom za studente preddiplomskih studija prilagođenim kako bi osigurali pravo na studij izvan njihove matične regije.

3.4.3. Mladi u politici u Veneto regiji

Regionalne politike Veneta u skladu su s potrebama mladih osoba koje su prethodno identificirane. S fondom od 1.031.288.508,00 € osiguranim od Europske unije, Države, Regije i programiranja te "Regionalni plan (PR) Veneto ESF+" ("**Piano Regionale (PR) Veneto FSE+**") uklapa se u "EU programiranje 2021.-2027." i "Europski socijalni fond" (ESF). Ova strategija usmjerena je na 4 glavna prioriteta:

1) **Zapošljavanje** (općenito), što uključuje visoko fokusirane akcije na sudjelovanje i ponovnu integraciju čak i mladih osoba na tržište rada, putem korištenja aktivnih politika, promocije i osvještavanja radnika.

2) **Obrazovanje i osposobljavanje**, koje općenito ima za cilj osigurati inkluzivne, lokalno usmjerene, visoko profesionalizirane i visoko prepoznatljive usluge za mlade osobe, funkcionalne za razvoj vještina potrebnih za brzo zapošljavanje s fokusom na povećanje konkurentnosti venetskog gospodarskog sustava u međunarodnom kontekstu, uključujući konsolidaciju infrastrukture za usmjeravanje posebno u vrijeme tranzicije. Konkretno predviđene akcije obuhvaćaju mjere za jačanje i proširenje obrazovne ponude, primjerice profesionalne tercijarne obrazovne tečajeve (ITS), ili inicijative za promicanje razvoja vještina, s fokusom na sektore u nastajanju - zelena, digitalna, održivost - i akcije za promicanje ponude lanca obrazovanja tercijarnog i visokog obrazovanja putem podrške istraživačkim stipendijama - poput stipendija ili dotacija - s ciljem veće integracije između znanstvene i poslovne kulture.

3) **Socijalna inkluzija** ima za cilj promicanje politika aktivne inkluzije koje prepoznaju veliku važnost pojedinca i njegovih specifičnih potreba, izbjegavajući pristupe socijalnoj skrbi i promičući zapošljivost, socijalnu i radnu aktivaciju i osobno osnaživanje, uključujući mlade osobe. Predviđene akcije i mjere obuhvaćaju aktivnosti osnaživanja s oblicima "zaštićenog" zapošljavanja i/ili personaliziranih putanja za osobe s invaliditetom ili za najranjivije nezaposlene, mjere usmjerene na definiranje i provedbu projekata za poticanje inkluzivnog radnog okruženja, mjere za sprječavanje neprijatnosti mladih putem jačanja specijaliziranih vještina i socijalnih vještina i intervencije u životnim, školskim, slobodnim i radnim kontekstima, uključujući promicanje ciljanih i individualiziranih putanja, provedenih u bliskoj sinergiji s obrazovnim sustavom i teritorijem, te uvođenje putanja koje jačaju socijalnu autonomiju i ostvarivanje građanskih prava djelujući na primarnu, sekundarnu i tercijarnu prevenciju, u multidimenzionalnoj perspektivi i anticipaciji i suzbijanju fenomena neprijatnosti mladih, promovirajući socijalno-radnu inkluziju mladih osoba u situacijama posebne ranjivosti.

4) **Zapošljavanje mladih**. Što se tiče ovog posljednjeg točka, Regione Veneto teži jačanju usluga razvoja vještina za mlade osobe - također na integriran, personaliziran, inovativan i inkluzivan način - usmjerenih na podršku njihovom uključivanju i/ili ponovnom uključivanju na tržište rada, iskorištavajući prilike koje proizlaze iz sektora u nastajanju postavljenih u odnosu na područja pametne specijalizacije i regionalne ciljeve održivog razvoja. Konkretno predviđene akcije uključuju kurikularne i izvannastavne prakse, visoko profesionalizirane putanje i obuku do intervencija i mjera podizanja svijesti, usmjeravanja prema poslu, pristupa informacijama radi olakšavanja usklađivanja ponude i potražnje između studenata i svijeta rada te jačanja vještina i znanja svijeta rada, s posebnom pažnjom na STEM sektore.

Strategija "PR Veneto ESF+" djeluje u komplementarnosti s "PR Veneto FESR 2021.-2027." uklapajući se u jedinstvenu viziju koja uzima u obzir ciljeve održivog rasta koje je Regija postavila s Regionalnom strategijom održivog razvoja (SRSvS), Strategijom pametne specijalizacije (S3) i Digitalnom agendom. U skladu s prioritetima definiranim Partnerskim ugovorom (PPA), PR Veneto ERDF 2021.-2027. djeluje u komplementarnosti s PR Veneto ESF+ 2021.-2027. također s obzirom na provedbu regionalnih teritorijalnih strategija (Održivi urbani razvoj i Strategija za unutarnja područja) i intervencije sposobne poboljšati inovacijsku sposobnost Veneta, posebno s obzirom na industrijsku, digitalnu i zelenu tranziciju. PR VENETO FESR 2021.-2027. usredotočuje se na 5 glavnih prioriteta koji izravno ili neizravno utječu na svijet mladih.

Ovi prioriteti trebaju se shvatiti unutar multiliniarnog institucionalnog i programskog međuvladinog okvira u komplementarnosti s programima NRP, NEXTGenerationEU i programa Jamstvo za mlade: (1) Jačanje istraživanja i inovacija (u suradnji) između poduzeća i istraživačkih organizacija (2) Podrška ulaganjima u istraživačku infrastrukturu, inovacije i centre za transfer tehnologije radi pružanja naprednih usluga poduzećima (3) Podrška ulaganjima i istraživačkim i inovacijskim aktivnostima MSP-ova (4) Podrška projektima izvrsnosti istraživanja i inovacija, (5) Podrška upravljanju i radu regionalnih inovacijskih mreža.

3.4.4. Mladi u Španjolskoj

Španjolska je implementirala niz javnih politika usmjerenih na zadovoljavanje interesa mladih i poticanje njihove aktivne participacije i osnaživanja. Ove politike osmišljene su kako bi adresirale raznolike potrebe mladih diljem zemlje i promicale njihovu društvenu, gospodarsku i političku inkluziju. Jedna od glavnih institucija koja pruža politike i programe za mlade u Španjolskoj je Nacionalni institut za mladež (Instituto de la Juventud), koji djeluje pod Ministarstvom zdravstva, socijalnih usluga i jednakosti. Institut radi na promicanju prava i interesa mladih te potiče njihovo sudjelovanje u društvenom, kulturnom i političkom životu.

Ostale institucije koje pružaju politike i programe za mlade u Španjolskoj uključuju regionalne i lokalne vlade, organizacije mladih i udruge civilnog društva. Ove institucije nude niz usluga i prilika, poput obrazovnih i edukativnih programa, centara i klubova za mlade, volonterskih i zajedničkih aktivnosti, te vijeća mladih i savjetodavnih odbora. U posljednjih nekoliko godina, Španjolska je napravila značajne korake u podršci potrebama mladih i promicanju njihovog osnaživanja. Primjerice, Strategija zapošljavanja mladih (Estrategia de Emprendimiento y Empleo Joven) uvedena je 2013. godine kako bi se adresirala visoka stopa nezaposlenosti mladih u zemlji. Ova strategija ima za cilj poboljšati pristup obrazovanju i osposobljavanju, promicati poduzetništvo te pružiti podršku osobama u potrazi za poslom. Ostale politike i programi usmjereni na podršku mladima u Španjolskoj uključuju Jamstvo za mlade (Garantía Juvenil), koje pruža obrazovne, obrazovne i zapošljavajuće prilike za mlade, te Nacionalni plan za mlade (Plan Nacional de Juventud), koji se fokusira na pitanja poput obrazovanja, zdravstva i participacije.

Druga politička inicijativa usmjerena na poboljšanje života mladih je "Strategija za osnaživanje mladih i poduzetništvo 2021.-2027.", koju je španjolska vlada pokrenula početkom 2021. godine. Ova strategija ima za cilj promicanje poduzetništva među mladima i pružanje im vještina i resursa potrebnih za uspjeh na tržištu rada.

Strategija uključuje mjere poput stvaranja novih obrazovnih programa, uspostavu mreže poslovnih inkubatora i akceleratora te promicanje poduzetničkog obrazovanja u školama. U odgovoru na pandemiju COVID-19, španjolska vlada je implementirala niz mjera kako bi podržala mlade ljude, poput subvencija za tvrtke koje zapošljavaju mlade radnike te produženja naknada za nezaposlene mlade ljude koji su izgubili posao.

Istraživanja su pokazala da su politike i programi usmjereni na podršku mladima u Španjolskoj imali pozitivan utjecaj na njihove živote. Primjerice, istraživanje Europske komisije pokazalo je da je program Jamstva za mlade smanjio stopu nezaposlenosti mladih u Španjolskoj (Europska komisija, 2021.).

3.4.5. Mladi u Hrvatskoj

Važno je napomenuti da Hrvatska trenutno nema specifičan zakonodavni okvir posvećen pitanjima mladih. Od proglašenja neovisnosti Hrvatske, nisu doneseni zakoni posebno usmjereni na probleme mladih. Prvi Nacionalni program za mlade ratificiran je 2001. godine, pokrenuvši niz uzastopnih strateških okvira sve do 2017. Međutim, nakon zaključenja najnovijeg programa 31. prosinca 2017., primjetna je pauza u donošenju takvih strateških dokumenata. U trenutku pisanja ovog dokumenta, prijedlog novog strateškog okvira distribuiran je radi javne rasprave i komentara, a usvojen je u lipnju 2023. Važno je također istaknuti prisutnost jedinstvenog zakonodavnog instrumenta namijenjenog isključivo mladoj populaciji, a to je Zakon o vijećima mladih. Ovaj zakon predstavlja ključni kanal za sudjelovanje mladih i angažmana u političkoj i građanskoj sferi.

Iako su mladi ljudi istaknuti u različitim nacionalnim stratezijskim dokumentima, uključujući Nacionalnu strategiju 2030., Nacionalni plan otpornosti i Nacionalni plan za provedbu Jamstva za mlade, njihovo uključivanje uglavnom je vezano uz određena politička područja, najčešće u područjima obrazovanja ili zapošljavanja. Nažalost, rijetko se opisuju kao zasebna ciljna skupina, sa svojim specifičnim skupom potreba i osobitostima unutar tih dokumenata. To ukazuje na ključnu prazninu u prepoznavanju i adresiranju raznolikih zahtjeva mlade populacije, što opravdava potrebu za suptilnijim i sveobuhvatnijim pristupom formuliranju politika koje izravno adresiraju njihove jedinstvene okolnosti i aspiracije. Stoga se formulacija i usvajanje posebnog zakonodavnog okvira za pitanja mladih nameće kao hitna potreba u usklađivanju nacionalnih politika s evoluirajućim potrebama ove ključne demografske skupine.

3.4.6. Mladi u Rumunjskoj

Strategija za mlade za razdoblje 2015.-2020. u Rumunjskoj osmišljena je kako bi potaknula i promovirala angažman u javnoj, građanskoj i političkoj sferi. Međutim, važno je napomenuti da precizne definicije tih pojmova nisu formalno razrađene u bilo kojem službenom dokumentu, uključujući samu Strategiju za mlade. Iako je Zakon br. 52/2003 o transparentnosti odlučivanja uveo dvije ključne regulative koje se odnose na sudjelovanje, specifično relevantne za uključivanje mladih pojedinaca, nažalost, nedostaju specifična pojašnjenja o prirodi sudjelovanja mladih.

Prema izvještaju zemlje BTI 2022 Rumunjska, postojan izazov učinkovite provedbe strategija i planova konzistentno je opterećivao sukcesivne rumunjske vlade, unatoč njihovim dobronamjernim motivacijama. Izvještaj ističe relativno trom odgovor rumunjskog političkog sustava na izravne pritiske šire društvene zajednice.

Ipak, primjećuju se značajni primjeri javnog angažmana s rumunjskom vladom putem društvenih medija, kao što je Kampanja za cijepljenje u Rumunjskoj. Ova inicijativa vidjela je rumunjsku vladu kako koristi svoje društvene medijske kanale kako bi širila ključne informacije i pozitivno utjecala na svijest javnosti o promjenama ponašanja radi promocije javnog zdravlja i zaštite od COVID-19.

Rumunjska je uvela Nacionalnu strategiju za mlade za razdoblje od 2015. do 2020. godine, s primarnim ciljem olakšavanja i poticanja sudjelovanja mladih u ekonomskoj, socijalnoj, kulturnoj i političkoj sferi. Ova strategija teži osigurati pristup obrazovanju, mogućnostima zapošljavanja i poboljšanim životnim uvjetima za sve mlade osobe, s posebnim naglaskom na zadovoljavanje potreba ranjivih skupina mladih. Također se nastoji povećati sudjelovanje mladih ljudi u političkoj areni, promovirati aktivno sudjelovanje organizacija koje vode mladi i organizacija koje pružaju usluge mladima u strukturiranim dijalozima, te stvoriti okruženje pogodno za volontiranje u Rumunjskoj. Strategija dodatno naglašava potrebu za revitalizacijom politika usmjerenih na smanjenje siromaštva i promicanje socijalne inkluzije, s posebnom pažnjom usmjerenoj na mlade i djecu.

Važno je napomenuti da je Rumunjska donijela posebnu zakonodavnu regulativu koja se odnosi na pitanja specifično relevantna za mladu populaciju. Strategija za mlade, pokrenuta u siječnju 2010., smatrana je sveobuhvatnom i dovoljnom bez potrebe za dodatnim inicijativama. Glavni cilj strategije je promicanje osjećaja solidarnosti između mladih osoba i društva u cjelini, s naglaskom na ključnim pitanjima poput socijalne inkluzije i ekoloških pitanja. Ova strategija ističe jačanje partnerskih odnosa među različitim dionicima, posebno s fokusom na mreže mladih, nevladine institucije i druge subjekte ključne za uspješnu provedbu rumunjskih politika za mlade.

Ukratko, iako su pokrenuti pohvalni naponi za uključivanje mladih osoba u područje javnih politika u Rumunjskoj, konkretne evidencije koje potvrđuju sveobuhvatnu provedbu politika prilagođenih zadovoljavanju jedinstvenih interesa i potreba mladih i dalje su djelomično neuhvatljive. Sklonost rumunjskog političkog sustava tromom odgovoru na izravne pritiske društva i stalni izazov dosljedne provedbe osmišljenih strategija i planova predstavljaju trajni problem s kojim se suočavaju sukcesivne rumunjske vlade.

3.4.7. Opće zaključke o politici mladih u partnericama YAMAG-a

Četiri zemlje, unatoč nekim poteškoćama - poput nedostatka zakona o mladima u Hrvatskoj - pokušavaju integrirati politike sposobne poboljšati gospodarski, socijalni i kulturni život mladih. Na primjer, Španjolska je uspjela konkretno smanjiti nezaposlenost mladih uz pomoć učinkovitih i sistemskih politika. Neke politike u tim zemljama uspjele su poboljšati postotak mladih koji napuštaju školovanje i mladih NEET-a. Međutim, iako većina partnerskih zemalja ima politiku usmjerenu isključivo prema mladima (Španjolska, Rumunjska, Italija), rezultati tih politika vrlo su varijabilni. Zemlja koja je definitivno uspjela postići najpozitivnije rezultate je Španjolska, zahvaljujući prvenstveno dugoročnim politikama. U preostalim zemljama situacija je prilično drugačija. U Rumunjskoj, politike mladih nisu donijele značajne rezultate i zapravo se politika doživljava kao udaljena od mladih Rumunja. Italija je doživjela pogoršanje situacije u zapošljavanju i opće pogoršanje kvalitete života mladih, što je snažno utjecalo na razine sudjelovanja. Trenutno se provode integracijske nove politike kako bi mladi dobili veći poticaj, ali mjere su vrlo skromne. Hrvatska nema pravi zakon i politiku posvećenu isključivo svojoj mladeži, čime stvara značajan zakonodavni vakuum.

4. ANALIZA PODATAKA

Odsjek analize podataka sastoji se od dva različita dijela: kvantitativnog segmenta istraživanja i kvalitativnog segmenta istraživanja.

Kvantitativno istraživanje:

Svaki partnerski projekt temeljito je prikupio podatke o potrebama mladih i njihovom sudjelovanju u društvenom, političkom i građanskom životu na svojim teritorijima. Prikupljanje podataka uključivalo je osobe u dobi od 18 do 30 godina za svaku partnersku zemlju, osim za Hrvatsku, gdje je analiza obuhvatila mlade u dobi od 15 do 30 godina. Ukupno je 200 mladih sudjelovalo u sveobuhvatnoj **analizi**.

Kvalitativno istraživanje:

Svaki partner organizirao je i proveo fokus grupe, pozivajući kako mlade osobe tako i ključne političke donositelje odluka da sudjeluju u raspravama o određenim temama. Ovaj pristup ne samo da je olakšao dublje razumijevanje dinamike u svakoj zemlji, već je i postavio temelje za autentičnu i sveobuhvatnu analizu. Ishodi tih fokus grupa bit će razjašnjeni i razmatrani, pružajući dubinsku analizu uvjeta i perspektiva u svakoj zemlji. Nadalje, ovi uvidi značajno će pridonijeti širem razumijevanju sudjelovanja i angažmana mladih u demokratskim procesima.

4.1. YAMAG Kvantitativna analiza

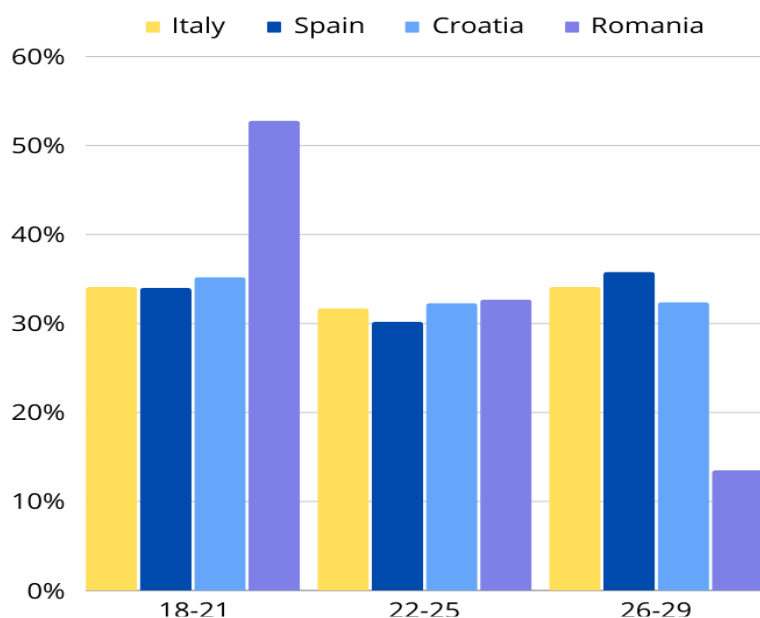
Anketa je obuhvatila 217 mladih osoba u dobi od 18 do 29 godina i provedena je u Italiji, Španjolskoj, Hrvatskoj i Rumunjskoj. Upitnik YAMAG pažljivo je osmišljen kako bi sveobuhvatno istražio i procijenio različite aspekte potreba, angažmana i sudjelovanja mladih osoba. Kao dio općeg cilja projekta YAMAG, upitnik je imao za cilj prikupiti vrijedne informacije o potrebama i demokratskom sudjelovanju mladih u dobi od 18 do 29 godina. Analiza koja slijedi ima za cilj istražiti perspektive i iskustva sudionika ankete te identificirati prevladavajuće obrasce i trendove, uz prepoznavanje i uzimanje u obzir očekivanja i aspiracije mladih osoba. Temelj projekta YAMAG je želja za usavršavanjem politika i mehanizama koji potiču značajno uključivanje mladih osoba na njihovim teritorijima, istovremeno odgovarajući na njihove potrebe. Cilj analize bio je produbiti razumijevanje prevladavajućih paradigmi te identificirati snage i potencijalne praznine unutar postojećeg sociopolitičkog okvira: cilj je doprinijeti poboljšanju strategija koje učinkovito potiču aktivno sudjelovanje mladih osoba u demokratskim procesima koji oblikuju suvremeno društvo.

Kvantitativna analiza podijeljena je na šest dijelova, pružajući dubinske perspektive o dinamici sudjelovanja mladih i potrebama mladih osoba u zemljama sudionicama:

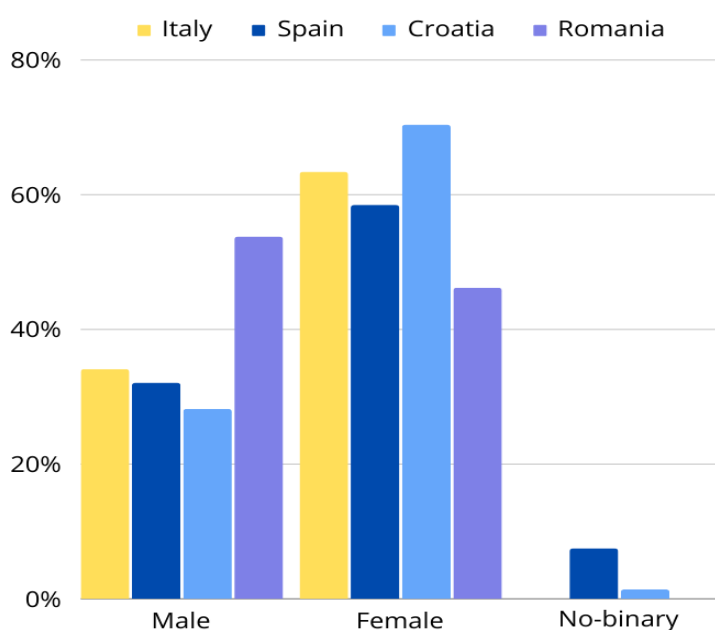
- I) Sociodemografska analiza.
- II) Potrebe mladih.
- III) Politike sudjelovanja mladih
- IV) Aktivnosti provedene tijekom posljednjih 12 mjeseci
- V) Poželjna poboljšanja
- VI) Proaktivna rješenja

4.1.1. Odjeljak 1: Sociodemografska analiza

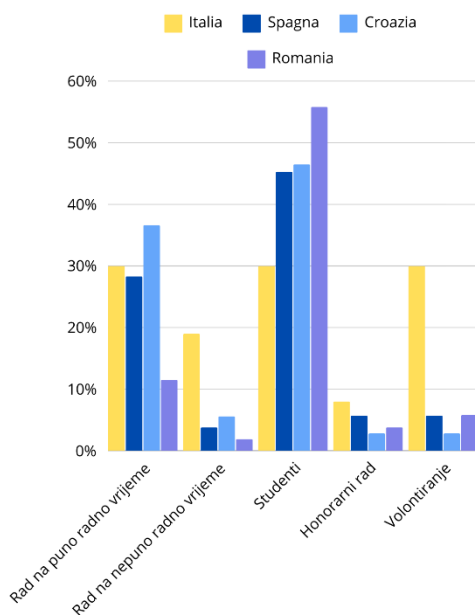
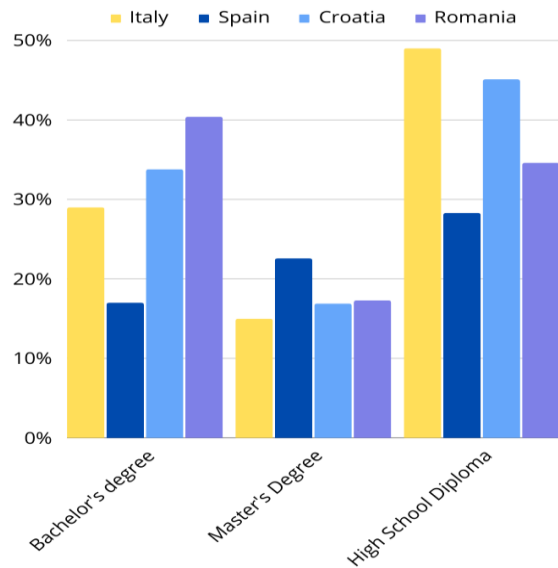
Sociodemografska analiza ima za cilj identificirati razlike u potrebama mladih osoba prema varijablama dobi, obrazovne razine i geografskog podrijetla. Tri dobne skupine koje se razmatraju ravnomjerno su raspoređene među ukupnim brojem sudionika, osim u Rumunjskoj, čiji heterogeni postoci utječu na konačni prosjek postotaka dobne skupine u četiri zemlje: 18-21 (39%), 22-25 (31%) i 26-29 (29%).

2. Što se tiče spola sudionika, 60% ukupnih ispitanika u 4 zemlje identificiralo se kao žensko, 37% kao muško i 2,4% kao nebinarno.

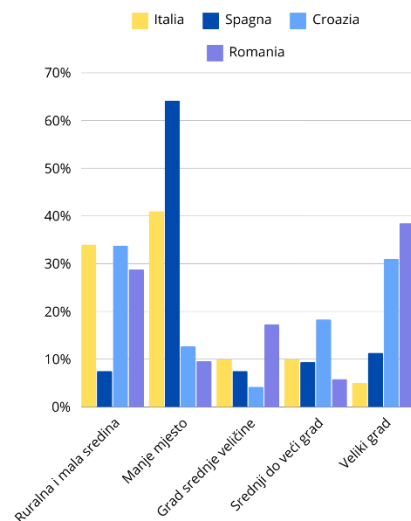

3. Što se tiče obrazovne pozadine, postoji snažna komponenta studenata i diplomaca sveučilišta, pri čemu je oko 48% ukupnih ispitanika na sveučilištu ili ima sveučilišnu diplomu. Dok oko 40% ispitanika ima srednjoškolsku diplomu, 5% pohađa višu tehničku školu.

4. U ovom prvom odjeljku analiziran je i status zaposlenosti mladih osoba. Analiza prosjeka četiriju zemalja pokazuje da je 44% sudionika studenata, 26% u potpunom radnom odnosu, 7% u nepunom radnom odnosu, a 5% je samozaposleno. Značajnih 10% doprinosi kao volonteri, što upotpunjuje raznolik raspon radnih situacija.

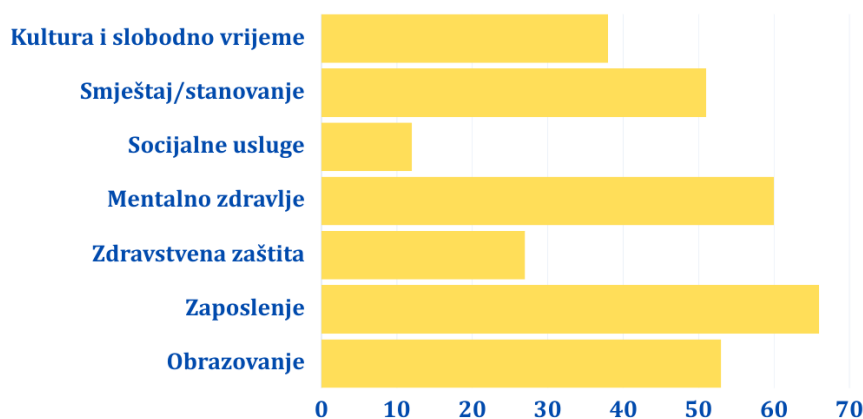
5. Geografska distribucija sudionika pruža zanimljive uvide: većina sudionika živi u malim gradovima (20k-50k stanovnika) (32%), 26% dolazi iz ruralnih područja i malih gradova s manje od 10.000 stanovnika, dok oko 8% uzorka živi u srednjim gradovima i 10,88% sudionika živi u srednje velikim gradovima (50.000-250.000 stanovnika). Konačno, značajnih 21,45% živi u velikim gradovima s više od 200.001 stanovnika.

4.1.2. Odjeljak 2: Potrebe mladih osoba

Istraživanje je pokazalo da mladi sudionici imaju određene nepodmirene potrebe te da imaju tendenciju osjećati da niti politike vlade niti podrška javnih institucija nisu dovoljne za njihov životni put. U ovom prvom dijelu fokusirali smo se na promatranje razine zadovoljstva podrškom koju pružaju roditelji, institucije, škole i sektor dobrovoljnog rada u sljedećim područjima: obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvena zaštita, mentalno zdravlje, socijalne usluge, stanovanje, kultura i slobodno vrijeme. S jedne strane, pozitivan aspekt - ali vjerojatno onaj koji najviše odražava nesigurnost mladih ljudi u vezi sa školama i institucijama - je bezuvjetna podrška roditelja, što u gotovo svim slučajevima ima snažan pozitivan utjecaj na mlade ljude, kako s emocionalnog stajališta, tako i u smislu financijske podrške.

6. Na općoj razini, mlade se osobe pitaju što su im glavne potrebe. Za mlade ispitanike, rad je najvažnija tema (66%), jer je nužan za puni razvoj ekonomske i socijalne neovisnosti. Drugo najvažnije područje potreba je mentalno zdravlje (61%). Ti podaci potvrđuju ono što se navodi u nacionalnim i europskim statistikama, tj. da je mentalno zdravlje postalo velika zabrinutost mladih, posebno nakon pandemije COVID-19 i povezanog društvenog zastoja. Nakon rada i mentalnog zdravlja, mladi su identificirali obrazovanje kao treću najvažniju potrebu (53%). Pitanje stanovanja također je viđeno kao jedna od najvažnijih ili barem značajnih potreba (51%). Vrlo zanimljivo otkriće je važnost koju se pridaje kulturi i slobodnom vremenu (38%), što se smatra važnijim od socijalnih usluga (12%) i čak zdravstvene zaštite (26%).

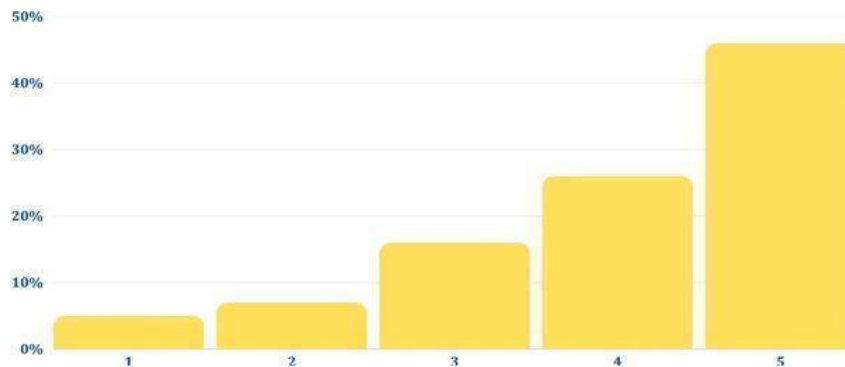

7. U svjetlu tih zahtjeva, tri povezana pitanja korištena su za mjerenje podrške roditelja (pitanja a, b, c), institucija (d, e, f) i škole (g, h, i) prema mladima. Za svako pitanje mladi su mogli ocijeniti svoje zadovoljstvo na skali od 1 do 5, pri čemu je 1 predstavljao 'vrlo nezadovoljan' a 5 'vrlo zadovoljan'. Ta su pitanja osmišljena kako bi se analizirala kvaliteta primljene podrške i identificirale eventualne nedostatke. Za potpunu analizu sedmog pitanja odlučeno je stvoriti četiri različita indeksa: i) Indeks podrške obitelji, ii) Indeks institucionalne podrške, iii) Indeks podrške škole i iv) Indeks podrške neprofitnih organizacija. Svaki od tih indeksa oblikovan je analizom tri različita pitanja, na koja su primijenjene aritmetičke sredine kako bi se dobila ukupna vrijednost za četiri sudjelujuće zemlje.

Indeks podrške obitelji

Procjena obiteljske podrške mladima uključivala je tri ključna aspekta: emocionalnu podršku, podršku u obrazovanju/izboru karijere i financijsku podršku. Što se tiče indeksa, učinkovitost obiteljske podrške dosegla je 71%. Ova brojka ističe da značajna većina ispitanika ima pristup financijskoj,

emocionalnoj i psihološkoj podršci kad je potrebno, naglašavajući podržavajuće okruženje koje pomaže mladima suočiti se s izazovima. Ovaj značajan postotak također odražava snažnu percepciju emocionalne podrške unutar kućanstva, što ukazuje na visoku razinu emocionalne potpore. Ova podrška vjerojatno igra ključnu ulogu u poboljšanju procesa donošenja odluka i promicanju povjerenja u ostvarivanje vlastitih aspiracija.

Indeks institucionalne podrške

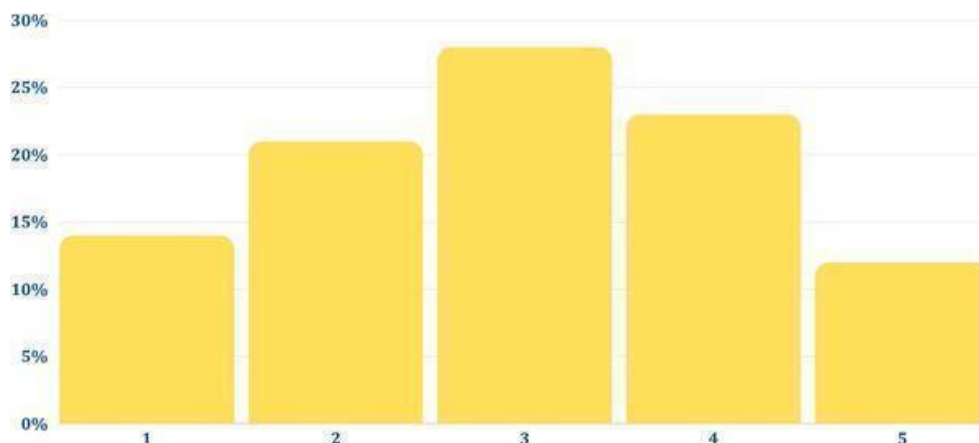
Procjena institucionalne podrške, s druge strane, otkrila je veće nezadovoljstvo mladih. Većina ispitanika nije osjećala da institucije pružaju adekvatnu podršku u tim područjima: konstantni indeks učinkovitosti bio je 24% u ovim tri dimenzije - obrazovanje, stručno usavršavanje i zdravstvena zaštita - što ukazuje na prevladavajuću percepciju nedostatnosti i nedostatka podrške koju pružaju institucije među mladim ispitanicima. Percepcija nedostatka prilika za razvoj karijere također je prevladavala među većinom. Konačno, značajna većina ispitanika nije osjećala da institucije adekvatno odgovaraju na njihove potrebe za poboljšanim i proširenim uslugama i resursima koje institucije pružaju kako bi učinkovito zadovoljile njihove različite potrebe, što također ukazuje na značajno nižu percepciju obiteljske podrške.

Indeks podrške škole

Ocjena podrške koju mladi primaju unutar školskog okruženja temeljila se na prosječnoj ocjeni učinkovitosti dobivenoj iz tri različite dimenzije: podrška nastavnika, pristup izvannastavnim programima i dostupnost savjetodavnih usluga. Prosječna ocjena učinkovitosti pronađena u analizi podataka je 36%, što ukazuje na nisku razinu podrške i resursa unutar školskog okruženja za mlade

ljude koji su ispitani. Iako podrška postoji u nekim područjima, možda postoji prostor za daljnje poboljšanje u aspektima podrške škole.

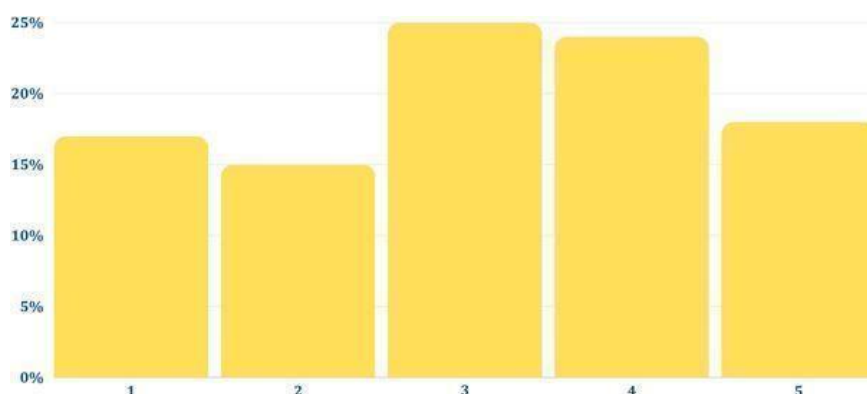
Indeks podrške neprofitnih organizacija

Indeks podrške neprofitnih organizacija mladima temelji se na tri ključne dimenzije: učinkovitost u zadovoljavanju specifičnih potreba, svijest o resursima i uslugama koje se nude, te koristi od usluga ili programa neprofitnih organizacija.

a) Učinkovitost u zadovoljavanju specifičnih potreba Za ovu dimenziju, evaluacija je otkrila miješanu percepciju učinkovitosti NVO-a u zadovoljavanju specifičnih potreba. Odgovori su otkrili niz mišljenja, pri čemu samo dio ispitanika prepoznaje učinkovitost tih organizacija u zadovoljavanju njihovih potreba.

b) Svijest o resursima i uslugama. Ponovno, ispitanici su pokazali različite razine svijesti o resursima i uslugama koje pružaju dobrovoljne organizacije u njihovom lokalnom i regionalnom kontekstu: neki ispitanici bili su svjesni resursa i usluga, dok drugi nisu.

c) Koristi od dobrovoljnih usluga ili programa. Evaluacija odražava različita iskustva ispitanika u vezi s koristima usluga ili programa koje pružaju NVO-i. Dok su neki ispitanici prijavili pozitivna iskustva i rezultate tih usluga, drugi nisu imali koristi od ili nisu koristili te usluge. Kada se ove tri dimenzije analiziraju zajedno, ukupna ocjena učinkovitosti podrške NVO-a iznosi 42%. To sugerira da iako postoji postotak mladih ljudi koji smatraju da podrška koju pružaju dobrovoljne organizacije za mlade ljude odgovara, veliki postotak mladih ljudi još uvijek osjeća da te organizacije ne čine dovoljno kako bi poboljšale kvalitetu života mladih ljudi.

8. Sudionici su zamoljeni da navedu svoje preferencije u vezi s tijelima i akterima odgovornim, u različitim kapacitetima, za rješavanje sljedećih specifičnih potreba mladih ljudi. **Obrazovanje:** Obitelj: Obitelj je identificirana kao važno tijelo odgovorno za zadovoljavanje obrazovnih potreba, podupirući ideju da obitelji imaju ključnu ulogu u obrazovanju mlade osobe. Škola: Obrazovna institucija također se smatra ključnom za mlade, ističući njezinu središnju odgovornost za zadovoljavanje obrazovnih potreba. Nacionalne organizacije: Institucije na nacionalnoj razini smatraju se važnima za rješavanje obrazovnih potreba, odražavajući širi sistemski pristup poboljšanju obrazovanja mladih ljudi. **Zapošljavanje:** Nacionalne i lokalne institucije: Sudionici smatraju da su nacionalna i lokalna tijela vlade primarno odgovorna za potrebe zapošljavanja mladih ljudi.

To odražava očekivanje da bi tijela vlade trebala stvoriti politike i prilike za zapošljavanje mladih na nacionalnoj i lokalnoj razini. **Zdravstvo:** Obitelj, nacionalne i lokalne institucije: Kao i kod obrazovanja, obitelji igraju važnu ulogu u zadovoljavanju zdravstvenih potreba. Nacionalne i lokalne institucije također se smatraju ključnima, ističući potrebu za sustavnom podrškom zdravstvenoj zaštiti mladih ljudi. **Mentalno zdravlje:** Nacionalne institucije, lokalne institucije, obitelj, škola. Odgovori sugeriraju da mladi vide odgovornost za zadovoljavanje potreba mentalnog zdravlja kao zajednički podijeljenu između nacionalnih i lokalnih institucija, obitelji i škola. U posljednjih nekoliko desetljeća, a posebno od širenja COVID-19, pitanje zdravlja postalo je velika zabrinutost u društvu. Sve više ljudi propituje vlastito mentalno zdravlje i razmišlja o mogućim rizicima kojima su izloženi. Primjećuje se kulturna promjena, s većom otvorenošću za otvoreno raspravljanje o mentalnom zdravlju, olakšanom i boljim pristupom uslugama u tom području.

Političko priznanje, očitovano u uvođenju poticaja za psihologe, ukazuje na rastuću svijest o psihološkim potrebama populacije. To je pomoglo smanjiti tabu povezan s raspravom o mentalnom zdravlju i potaknulo osjećaj slobode i otvorenosti u postupanju s tim problemima. **Socijalne usluge:** Nacionalne i lokalne institucije: Sudionici su naveli da se oslanjaju na nacionalne i lokalne institucije kako bi zadovoljili potrebe vezane uz socijalne usluge, naglašavajući kako mladi ljudi očekuju od državnih agencija da pruže usluge koje zadovoljavaju njihove potrebe. **Stanovanje:** Obitelj, nacionalne i lokalne institucije: Kao i kod zdravlja i obrazovanja, obitelj se smatra glavnim tijelom odgovornim za potrebe stanovanja, a zatim slijede nacionalne i lokalne institucije. To ističe i važnost obiteljske podrške i potrebu za sistemskim odgovorima na potrebe stanovanja mladih ljudi. **Kultura i slobodno vrijeme:** Nacionalne i lokalne institucije, škola, obitelj, sektor dobrovoljnog rada: Preferencije su bile raznolike i ravnomjerno raspoređene između nacionalnih i lokalnih institucija, škola, obitelji i sektora dobrovoljnog rada. To sugerira kolektivno uvjerenje da bi više agencija trebalo doprinijeti zadovoljavanju kulturnih i slobodnovremenskih potreba, promovirajući holistički pristup podršci mladima u tim područjima.

9. Zadnje pitanje u ovom dijelu fokusiralo se na usluge koje mladi ljudi žele vidjeti poboljšane od svoje lokalne vlasti ili organizacija mladih u zajednici u kojoj žive.

Rezultati odgovora bili su sljedeći:

Obuka (73%): Najveći postotak ispitanika, 73%, izrazio je želju za većom podrškom svoje općine ili organizacija mladih u stvaranju i razvoju tečajeva obuke.

Obrazovanje (68%): 68% ispitanika naznačilo je potrebu za poboljšanjem u području obrazovanja. To implicira želju za poboljšanjima unutar obrazovnog sustava, uključujući pristup inovativnijim i

kvalitetnijim resursima, inovativnim metodama poučavanja ili dodatnim programima podrške kako bi se poboljšala opća kvaliteta pruženog obrazovanja.

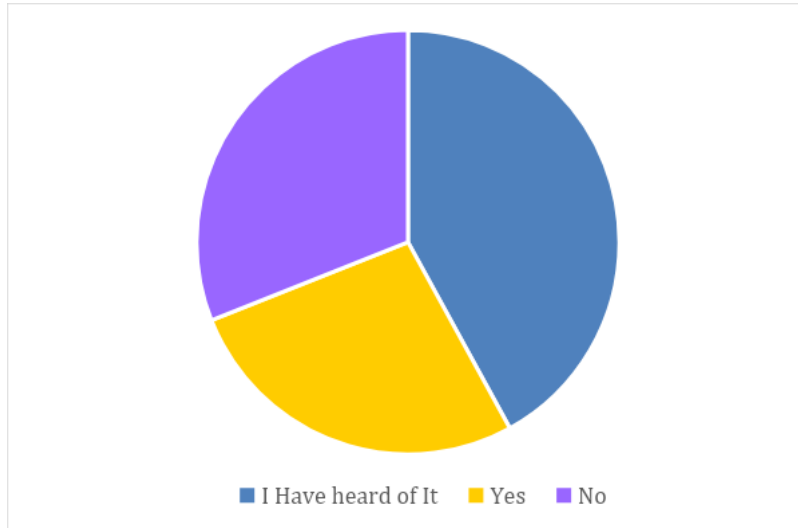
Kulturni događaji (64%): Još jedan važan aspekt istaknut istraživanjem je želja za uživanjem u više kulturnih događaja, s 64% ispitanika koji su to naveli kao područje na kojem bi željeli vidjeti poboljšanja.

Sport (51%): I rezultati istraživanja pokazali su da sport nije toliko visok prioritet kao drugi, s samo 51% ispitanika koji ga smatraju prioritetom. To sugerira da se sport cijeni, ali možda nije viđen kao toliko hitna potreba u usporedbi s drugima. Sveukupno, podaci pokazuju snažnu želju mladih ljudi za više podrške obuci, obrazovanju i kulturnim događajima u njihovoj zajednici, i identificiraju specifična područja na kojima vjeruju da bi poboljšanja ili dodatni resursi značajno koristili njihovim iskustvima i prilikama za osobni i profesionalni razvoj.

4.1.3. Odjeljak 3: Politike o sudjelovanju mladih

Treći odjeljak ispituje politike koje su provedene u korist mladih i stupanj sudjelovanja u aktivnostima i uslugama koje su im pružili javna/privatna tijela.

10. Samo 27% mladih osoba koje su intervjuirane potpuno su svjesne politika provedenih u korist sudjelovanja mladih, dok 31% nije svjesno takvih politika, a 42% ih je samo čulo. Ovaj nedostatak informacija ukazuje na poteškoće s kojima se javne institucije suočavaju u pravilnom informiranju mladih o svojim naporima za povećanje sudjelovanja mladih.

11. Kada se mladi pitaju o inicijativama i mjerama poduzetim u njihovom lokalnom kontekstu kako bi se povećalo sudjelovanje mladih, ispostavlja se da među mladima koji znaju ili su čuli za mjere koje su institucije poduzele za sudjelovanje mladih, 60% zna za određene događaje ili konferencije za mlade, 44% zna za postojanje mladenačkih vijeća, a 40% zna za internetske platforme za prikupljanje ideja mladih.

12. U pitanju 12, mladi su zamoljeni da ocijene, na skali od 1 do 5, u kojoj mjeri ih institucije u njihovoj zajednici uključuju u građanski i demokratski život. Percepcije ispitanika su jasne: institucije ne uključuju mlade ljude, ili barem ne dovoljno da zadovolje njihove potrebe. Naime, više od polovice mladih koji su intervjuirani vrlo negativno ocjenjuju rad institucija (više od 50%), a oko 40% ga ocjenjuje neutralno, ni negativno ni pozitivno, što bi moglo značiti da su mladi svjesni nekih inicijativa, ali da nisu dovoljne.

9 OD 10

**vjeruju da javne institucije trenutno NE
uključuju mlade u demokratski i
građanski život**

13. Povezano s prethodnim pitanjem, trinaesto pitanje pita jesu li mišljenja i ideje sudionika - o pitanjima mladih - uzeti u obzir od strane njihovih institucija. U tom smislu, 46% ispitanika nije sigurno da li se njihov glas čuje, 42% nije potpuno sigurno da li se njihove ideje čuju, a samo 12% je potpuno sigurno da se njihove ideje uzimaju u obzir od strane njihovih institucija.

4.1.4. Odjeljak 4: Sudjelovanje mladih u posljednjih 12 mjeseci

Četvrti odjeljak ispituje direktno sudjelovanje mladih u svakodnevnom životu njihove lokalne zajednice, fokusirajući se na kulturne aspekte poput događaja (svih vrsta) i na političko i društveno sudjelovanje - glasovanje, članstvo u udrugama i volonterski rad. Osim toga, ovaj odjeljak ispituje u kojoj mjeri mladi ljudi osjećaju da su integralni dio društva i, obrnuto, u kojoj mjeri društvo pruža podršku mladima - kroz politike.

14. Većina mladih ljudi koji su intervjuirani (oko 70%) sudjelovala je na događajima organiziranim u posljednjih 12 mjeseci, uglavnom od strane neprofitnih organizacija (zadruga, udruga, organizacija mladih). Mnogi su također sudjelovali u aktivnostima koje su organizirale javne institucije (39%), dok je samo 21% mladih sudjelovalo u inicijativama koje su organizirale privatne tvrtke. Samo 11% ispitanika reklo je da nisu sudjelovali ni u jednom događaju.

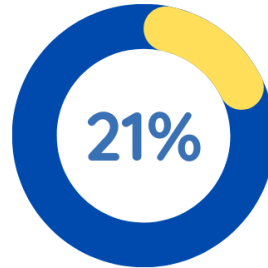

7 OD 10

mladih posjećuje događaje koje organiziraju neprofitne organizacije

MLADIH POSJEĆUJU DOGAĐANJA U JAVNIM INSTITUCIJAMA

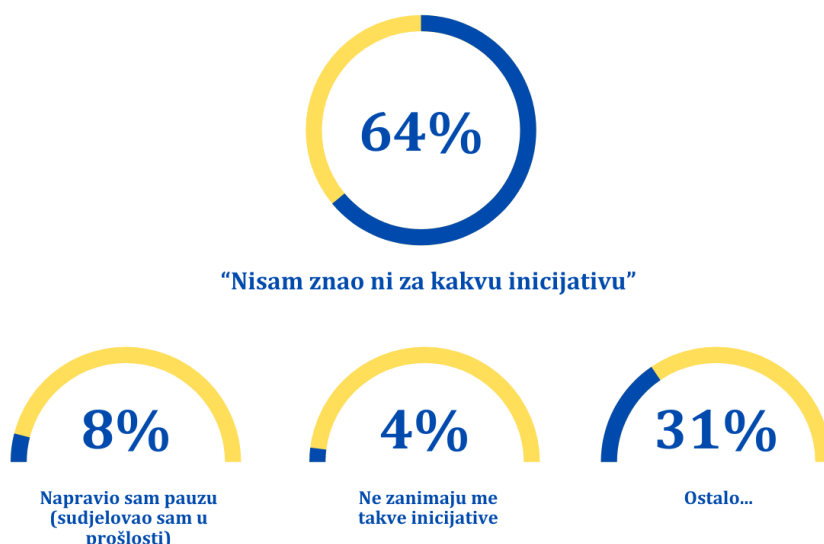

MLADIH LJUDI POSJEĆUJU DOGAĐANJA PRIVATNIH TVRTKI

15. Analiza odgovora na pitanje 15 pokazuje da postoje tri glavna razloga zašto mladi ljudi ne sudjeluju na događajima: ne znaju za inicijative, uzimaju odmor nakon što su sudjelovali prije, i nemaju interesa za aktivnosti. Ovi odgovori pružaju vrijedne uvide u dinamiku sudjelovanja i razloge za smanjenje sudjelovanja u javnim aktivnostima i događajima. 64% ispitanika istaknulo je nedostatak svijesti o postojanju inicijativa. To sugerira potencijalnu prazninu u komunikacijskim ili strategijama podizanja svijesti s strane organizatora događaja i inicijativa u ovom području. Poboljšane komunikacijske kanale, kao što su povećani promotivni naponi, ciljano oglašavanje ili korištenje različitih komunikacijskih platformi, moglo bi pomoći u smanjenju ove praznine i povećanju stope sudjelovanja. 8% mladih je uzelo pauzu od događaja unatoč tome što su sudjelovali ranije.

Ova motivacija ukazuje na privremeno neangažiranje umjesto potpunog nedostatka interesa. To bi moglo biti zbog osobnih razloga, drugih obveza ili jednostavno potrebe za odmorom od tih aktivnosti, ili posljedica promjena koje je donio pandemija.

Strategije za poticanje ponovnog uključivanja ove grupe mogle bi uključivati fleksibilne opcije sudjelovanja, periodične provjere ili prilagođene poticaje kako bi se potaknulo ponovno uključivanje. Treći razlog, koji je navelo 4,5% ispitanika, citira nedostatak interesa za inicijative. Iako je postotak prilično nizak, ističe ključni aspekt: nisu svi mladi zainteresirani za predložene aktivnosti. To ističe važnost diversifikacije inicijativa kako bi se obratila šira publika ili ponovno razmotrila priroda tih aktivnosti kako bi ih se učinilo privlačnijima ili relevantnijima za šire demografske skupine. Sveukupno, analiza ukazuje na to da je podizanje svijesti, omogućavanje pauza uz održavanje angažmana i poboljšanje privlačnosti inicijativa ključno za poticanje sudjelovanja.

17. Pitanje o vrstama događaja ili aktivnosti u koje su ljudi sudjelovali u protekloj godini pružilo je vrijedne informacije o njihovim interesima i uključenosti u različitim područjima. Kulturni događaji poput koncerata, kazališta i sličnih aktivnosti bili su najpopularniji, s 56,85% odgovora. Ovaj visoki postotak ističe važnost kulturnih aktivnosti u životima ljudi i pokazuje snažan interes za umjetnička i obrazovna iskustva. Slijedili su obrazovni događaji, s 55,20% odgovora. Ovaj izniman postotak sudjelovanja ukazuje na snažnu sklonost prema intelektualnim i učenjačkim aktivnostima. Naglasak na obrazovnim događajima odražava posvećenost ispitanika vlastitom poboljšanju, razvoju vještina i stjecanju znanja. Ekološki događaji također su privukli značajno sudjelovanje, s 38,58% odgovora. To ukazuje na pohvalnu razinu interesa i uključenosti u ekološke probleme i inicijative održivosti. To odražava rastuću svijest o ekološkim izazovima i spremnost da se aktivno sudjeluje u naporima za očuvanje i obranu okoliša. 29,93% ispitanika sudjelovalo je u socijalnim događajima povezanim s angažmanom s migrantima, starijima ili drugim ugroženim skupinama. Sportski i politički događaji imali su niže stope sudjelovanja, s 25,13% i 23,53% odgovora, redom. Iako relativno niske, ove postotci i dalje ukazuju na interes i posvećenost sportskim aktivnostima i političkom aktivizmu. To sugerira da su ove vrste događaja, iako nisu toliko česte kao kulturni ili obrazovni događaji, ipak posebno zanimljive za određeni broj mladih ljudi. Manji postotak, 6,43%, izjavio je da nisu sudjelovali ni na jednom od ovih događaja. Iako je ovaj postotak relativno nizak, i dalje ukazuje na segment mlade populacije koja je anketirana koja bi mogla imati koristi od veće svijesti i raznolikosti događaja.

Ekološki događaji

Socijalno osjetljivi događaji (migranti, stariji...)

Politički događaji (aktivizam, stranački događaji...)

Edukativni događaji

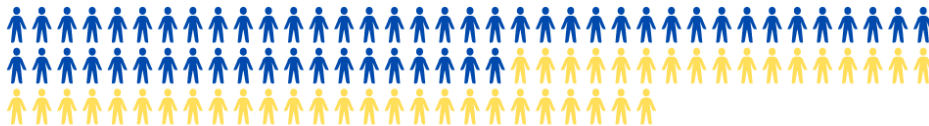
Sportski događaji

Nisam sudjelovao/la u takvim događajima

II 57%

SUDJELOVALO JE U KULTURNIM DOGAĐAJIMA KAO ŠTO SU KONCERTI, KAZALIŠTE

18. Raznolikost uloga koje su ispitanici imali na događajima na kojima su sudjelovali - volonter, donositelj odluka, sudionik, organizator, promotor ili ocjenjivač - ističe višedimenzionalnu prirodu načina na koji ispitanici planiraju i sudjeluju na događaju. Razumijevanje ovih uloga pomaže prepoznati različite doprinose pojedinaca i važnost svake uloge u stvaranju privlačnih događaja. Iz odgovora na specifično pitanje, gdje je istovremeno moguće odabrati više opcija, jasno je da je najčešća uloga bila uloga sudionika, s 67,90% odgovora. Osim toga, gotovo 59% ispitanika identificiralo je volontiranje kao svoju glavnu ulogu na tim događajima. Volonteri igraju ključnu ulogu u organizaciji događaja, često čineći kralježnicu u pogledu organizacijskih zadataka i logističke podrške. Druga važna uloga bila je biti dio tima za organizaciju događaja, s 26,38% odgovora. Ta uloga uključuje aktivno sudjelovanje u planiranju, koordinaciji i provedbi događaja. Biti dio organizacijskog tima znači višu razinu predanosti i odgovornosti u osiguravanju uspjeha događaja. Osim toga, gotovo 13% ispitanika reklo je da imaju ulogu donositelja odluka unutar tih događaja, što ukazuje da određeni postotak sudionika ima određenu razinu autoriteta i odgovornosti u oblikovanju vizije i provedbi događaja. Uloge poput promotor i ocjenjivač prijavilo je redom 17,38% i 3,08% ispitanika. Ove uloge obavljaju specifične funkcije u ekosustavu događaja: promotori se fokusiraju na marketing i podizanje svijesti, dok ocjenjivači mogu biti uključeni u procjenu određenih aspekata događaja.

18. WHAT HAS BEEN YOUR ROLE IN THESE EVENTS?

I was a volunteer

I was the one making the decisions

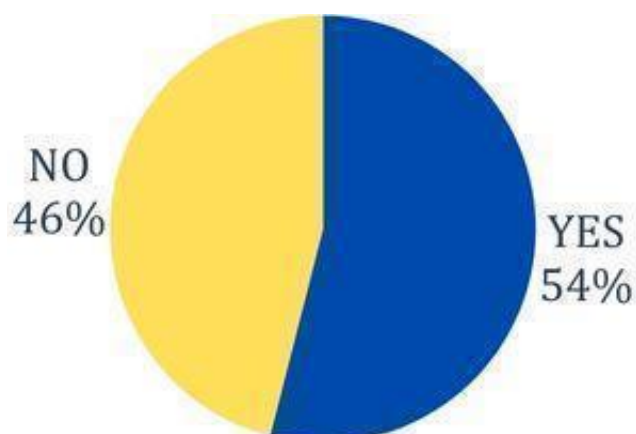

19. Ovaj dio odjeljka istražuje razinu uključenosti, interesa i zadovoljstva mladih ljudi u tim događajima, mjereno na skali od 1 do 5. Još jednom je odlučeno stvoriti specifičan indeks kako bi se procijenila učinkovitost događaja i razina interesa i sudjelovanja koje su generirali događaji u četiri zemlje koje su analizirane. Indeks ocjenjuje nekoliko dimenzija, uključujući prikladnost inicijativa za promicanje sudjelovanja mladih ljudi u demokratskom životu, mjeru u kojoj su očekivanja mladih ljudi od događaja ispunjena, mogućnosti za interakciju, osjećaj integracije unutar događaja, percipirano uključnje, interes i opće zadovoljstvo raznolikošću događaja na koje su prisustvovali. Prosječno pozitivno mišljenje od 64% ukazuje na značajnu razinu zadovoljstva i pozitivnosti među ispitanicima u vezi s njihovim iskustvima, što sugerira da su sudionici sveukupno smatrali da su ove inicijative učinkovite, privlačne i uključive, te da su pozitivno doprinijele njihovim iskustvima i percepcijama aktivnog građanstva i sudjelovanja u zajednici.

INDEX OF EFFICIENCY AND ADHERENCE TO EVENTS

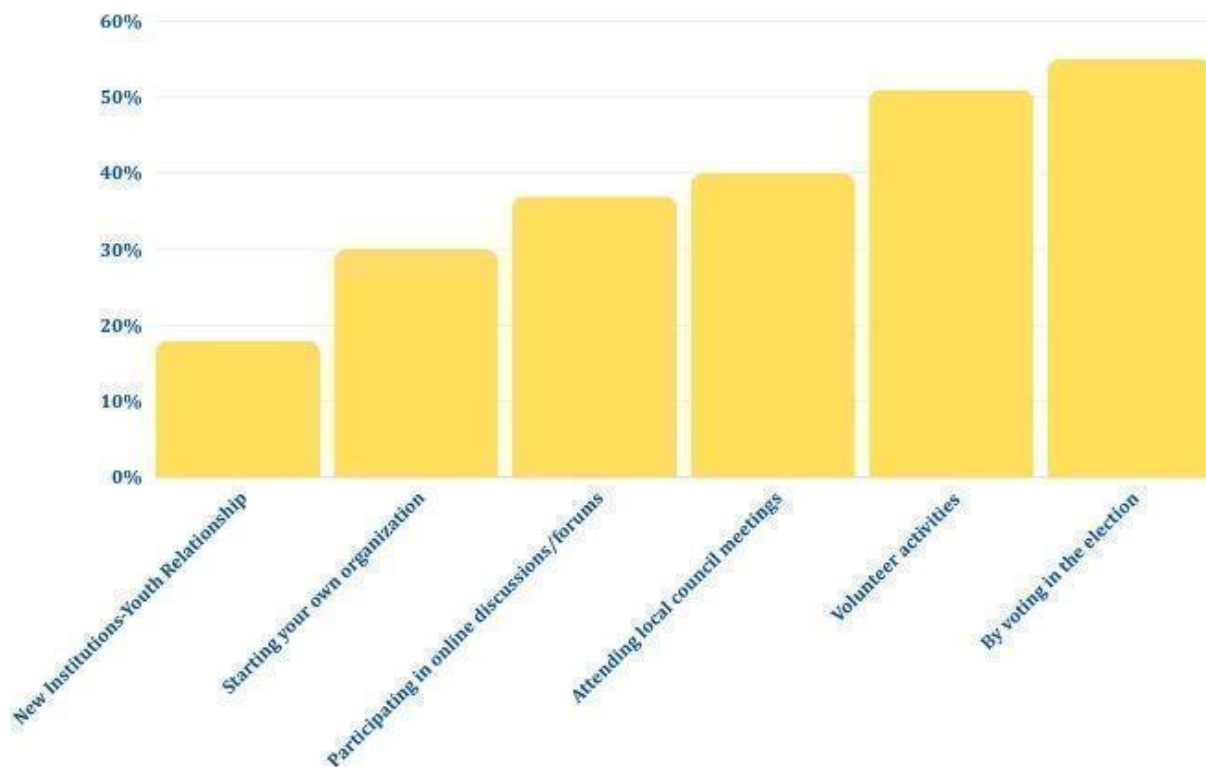

20. Pitanje o adekvatnosti postojećih inicijativa u promicanju sudjelovanja mladih ljudi u demokratskom životu i aktivnom građanstvu na lokalnoj razini pružilo je zanimljive podatke. 54% ispitanika smatralo je da su inicijative adekvatne u promicanju sudjelovanja mladih ljudi u demokratskim procesima i aktivnom građanstvu. Nasuprot tome, 46% izrazilo je skepticizam ili nezadovoljstvo učinkovitošću trenutnih inicijativa. Ova skupina vjeruje da su postojeće mjere možda neadekvatne ili nedovoljne za promicanje sudjelovanja mladih ljudi u demokratskom životu i aktivnom građanstvu. Priroda ovih odgovora sugerira potrebu za daljnjim istraživanjem mogućih poboljšanja politika ili provedbe kako bi se potaknulo veće uključivanje mladih ljudi u demokratske procese.

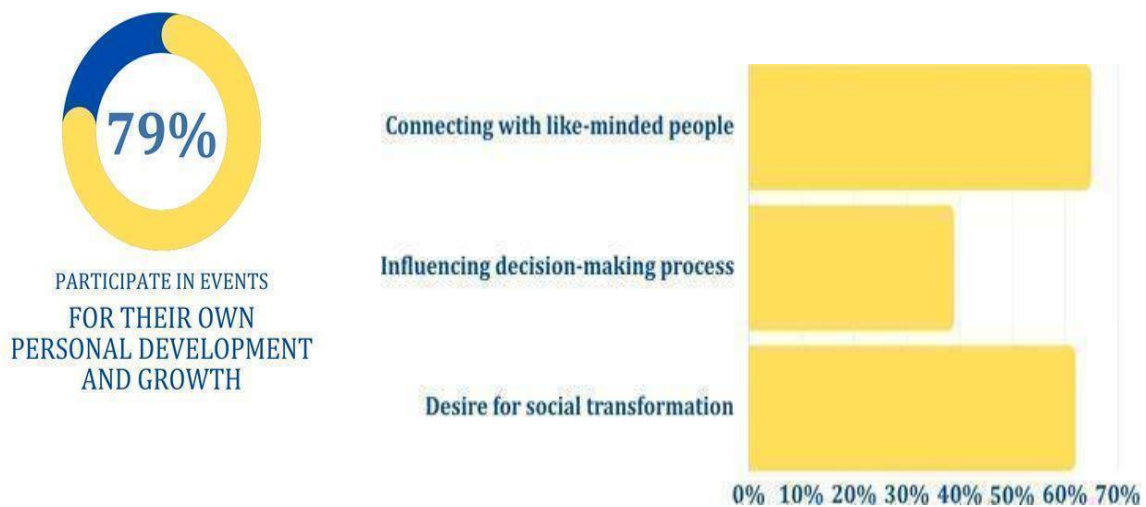
21. Odgovori na pitanje "Kako trenutno sudjelujete u aktivnostima ili inicijativama za sudjelovanje mladih?" odražavaju miješani pristup sudionika u doprinosu razvoju zajednice. Glasovanje na izborima bila je najčešći oblik sudjelovanja, s 55,33% ispitanika koji su naveli svoje sudjelovanje u ovom temeljnom aspektu građanske dužnosti. Taj postotak ukazuje da je angažman mladih ljudi u demokratskim procesima i dalje nizak, te ističe važnost poticanja osjećaja građanske dužnosti u mlađim dobnoj skupini i osiguravanja da mladi ljudi mogu aktivno doprinositi oblikovanju političke

krajolika i donošenju odluka u svojim zajednicama putem glasanja. 50,80% reklo je da sudjeluje u volonterskim aktivnostima u svojem lokalnom području. Taj postotak pokazuje snažnu predanost razvoju lokalne zajednice i izravno sudjelovanje u inicijativama poduzetim za dobrobit zajednice, odražavajući praktičan pristup rješavanju društvenih problema i promicanju pozitivnih promjena na lokalnoj razini. 39,58% ispitanika navelo je da sudjeluju u organizacijama mladih sudjelovanjem na sastancima lokalnih vijeća, pokazujući izravno sudjelovanje u strukturama lokalne uprave i interes za utjecanje na politike i odluke koje izravno utječu na mlade. To odražava aktivan želju za sudjelovanjem u oblikovanju lokalnih agenda i politika. Osim toga, 36,88% je istaknulo svoje sudjelovanje putem rasprava na internetskim forumima koje su organizirale različite društvene medijske platforme. To ukazuje na spremnost mladih ljudi da koriste digitalne platforme kao sredstvo za vođenje dijaloga, dijeljenje perspektiva i mobiliziranje podrške za teme relevantne za sudjelovanje mladih i šire. Digitalni aktivizam ističe se promjenom krajolika angažmana, koristeći tehnologiju za zagovaranje i izgradnju zajednice. Osim toga, 29,53% izrazilo je svoju namjeru da pokrene vlastitu organizaciju. Konačno, 18,03% izvijestilo je da su uključeni u izgradnju odnosa između mladih zajednica i lokalnih institucija, pokazujući interes za smanjenje jaza i promicanje suradnje između mladih i lokalnih institucija, što potencijalno stvara suradničko i inkluzivno okruženje za inicijative vezane uz mlade.

22. Ovo pitanje istražuje motivacije iza interesa ispitanika za sudjelovanje u aktivnostima za mlade. Anкета o motivacijama sudjelovanja mladih ljudi u aktivnostima otkrila je širok raspon razloga za njihovo sudjelovanje. Odgovori su pružili vrijedne uvide u različite motivacije mladih ljudi za aktivno sudjelovanje u tim inicijativama. Ogromna većina, 78,5%, navela je osobni razvoj i rast kao glavnu motivaciju za svoje sudjelovanje. To ukazuje na snažnu želju sudionika za poboljšanjem vlastitih vještina, povećanjem znanja i razvijanjem osobnog rasta kroz sudjelovanje u aktivnostima vezanim uz mlade. Ta želja za samopoboljšanjem ukazuje na proaktivni pristup stjecanju novih iskustava i usavršavanju vještina. Druženje također je iskočilo kao dominantna motivacija, s 66,68% koji su naveli da sudjeluju u aktivnostima kako bi se družili. To ističe važnost koju mladi ljudi pridaju društvenoj

interakciji i mogućnostima umrežavanja koje pružaju inicijative u kojima sudjeluju, te naglašava ulogu tih aktivnosti kao prilika za izgradnju veza i uspostavu odnosa s vršnjacima. Želja za upoznavanjem slično mislećih ljudi navedena je od 65% ispitanika kao motivacija za sudjelovanje na događajima. To ističe želju mladih ljudi da se povežu s ljudima koji dijele njihove vrijednosti, interese i ideologije, te ističe potrebu za osjećajem pripadnosti i zajednice među sudionicima. Uistinu, upoznavanje slično mislećih ljudi potiče suradnju i zajedničko djelovanje. Želja za društvenim promjenama također se pojavila kao jedna od glavnih motivacija, s 62% koji izražavaju želju za sudjelovanjem u aktivnostima koje imaju pozitivan utjecaj na svijet oko njih. Osim toga, 39% je navelo želju za utjecajem na donošenje odluka kao pokretački faktor za svoje sudjelovanje. To odražava želju sudionika da sudjeluju u oblikovanju politika, agendi i odluka koje utječu na mlade ljude, pokazujući interes za aktivno građanstvo i doprinos upravljanju.

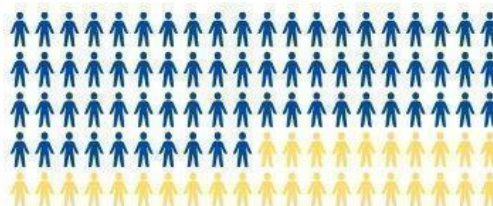
4.1.5. Odjeljak 5: Želje za poboljšanjem

23. Odgovori na ovo pitanje ističu ključna područja na kojima bi institucije trebale usmjeriti svoje napore kako bi promovale značajno sudjelovanje i zastupljenost mladih. Preko 70% ispitanika

identificiralo je financijsku potporu za projekte koje vode mladi kao glavno područje na kojem bi institucije i tijela trebala usmjeriti svoje napore. To ističe prepoznavanje ključne uloge financijske potpore u osnaživanju inicijativa mladih i omogućavanju provođenja projekata koji imaju pozitivan utjecaj na njihove zajednice. Značajnih 61,27% ispitanika istaknulo je važnost povećanja zastupljenosti mladih u tijelima donošenja odluka: to ističe potrebu za inkluzivnom zastupljenošću koja podupire izravno uključivanje mladih u oblikovanje politika i strategija koje ih izravno pogađaju. Slično tome, 60% istaknulo je potrebu za stvaranjem više prostora prilagođenih mladima za dijalog i suradnju, a 58% smatralo je ključnim osigurati više programa obuke o građanskom sudjelovanju. Fokus na inicijativama obuke i razvoja vještina pomaže mladima da se opreme potrebnim alatima i znanjem kako bi se aktivno uključili u građanske procese i značajno doprinijeli razvoju društva. 53,23% istaknulo je važnost povećanja uključenosti institucija u organiziranje specifičnih aktivnosti za mlade. To ukazuje da mladi smatraju ključnom ulogu institucija u izravnom olakšavanju prilika za sudjelovanje mladih putem organiziranih aktivnosti i programa. Naposljetku, 48,43% smatra ključnim da institucije i organizacije koriste tehnologiju i društvene medije za prikupljanje povratnih informacija od mladih. Mladi stoga smatraju važnim korištenje digitalnih platformi za smanjenje komunikacijskih jaza, prikupljanje različitih perspektiva i osiguranje šireg sudjelovanja u procesima donošenja odluka.

70%

23. Which of the following areas do you think institutions and non-profit entities focus on to better engage youth in decision-making process?

BELIEVE THAT INSTITUTIONS OR NON-PROFIT ENTITIES SHOULD OFFER FINANCIAL SUPPORT TO YOUTH-LEADED PROJECTS

24. Promatranje željenih poboljšanja radi povećanja sudjelovanja mladih u zajednici otkrilo je kritična područja za poboljšanje. Rezultati istraživanja ističu nekoliko ključnih aspekata koje ispitanici smatraju ključnima za promicanje više i bolje prilika za sudjelovanje mladih. 75,45% ispitanika istaknulo je važnost boljeg pristupa dostupnim informacijama: pristup cjelovitim i dostupnim informacijama omogućuje mladima da donose informirane odluke i aktivno sudjeluju u različitim inicijativama. 61,38% istaknulo je važnost jačanja veza između mladih i donositelja političkih odluka osiguravanjem da se perspektive mladih uzimaju u obzir pri formuliranju politika. 60,58% istaknulo je važnost promicanja programa mentorstva između mladih i iskusnih stručnjaka. To sugerira da mladi cijene mentorstvo i vođenje kako bi promicali razvoj vještina, prijenos znanja i osobni rast. Osim toga, 57,40% naglasilo je važnost osiguranja raznolikosti i inkluzivnosti unutar inicijativa mladih, što ukazuje da mladi naglašavaju stvaranje inkluzivnog okruženja koje obuhvaća raznolikost u svim svojim oblicima i promiče atmosferu u kojoj se svi osjećaju dobrodošlo i cijenjeno. Naposljetku, 54,15% izrazilo je potrebu za poboljšanjem mogućnosti obuke i razvoja za mlade vođe. Raznolikost istaknutih područja - od pristupa informacijama, do raznolikosti i inkluzije, do razvoja liderstva - pokazuje raznoliku prirodu željenih poboljšanja za povećanje aktivnog sudjelovanja mladih. Snimanje ovih uvida i komuniciranje

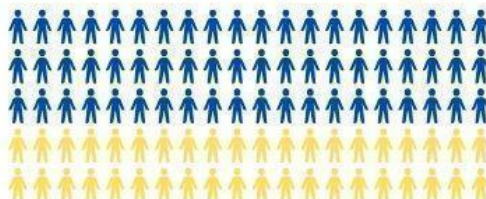
tih zahtjeva ključno je za stvaranje poticajnog okruženja koje omogućava i podržava mlade da aktivno doprinose i oblikuju svoje zajednice i države.

24. How would you like to see improved opportunities for youth participation in your community/nation?

Of young people would like greater access to information about available opportunities

Almost 60% of young people

would like to see mentoring programs encouraged between young people and experienced professionals and to strengthen the link between young people and policymakers

5 OUT OF 10

Of young people would like to see improved training and development of young leaders and ensuring diversity and inclusion within young initiatives

4.1.6. Odjeljak 6: Proaktivni prijedlozi

U posljednjem odjeljku detaljnije se razmatraju rješenja primjenjiva u kontekstu mladih i koja bi mogla utjecati na živote mladih u pogledu rada, kulture i politike. Prvo pitanje u odjeljku 6 glasilo je "Koje od sljedećih inicijativa smatrate da bi mogle poboljšati sudjelovanje mladih?"

25. Novi poslovni i stručni programi u javnim institucijama (76,35%): Značajna većina ispitanika, 76,35%, što je otprilike isti postotak u svim sudjelujućim zemljama, istaknula je potrebu za stvaranjem novih radnih mjesta i praksi u javnim institucijama. Taj postotak ukazuje na to da mladi vide problem

nezaposlenosti i poteškoća u ulasku na tržište rada kao ključno pitanje na kojem bi institucije i organizacije trebale raditi. Suradnja između javnih institucija i organizacija mladih (52,58%): Više od polovice ispitanika, 52,58%, prepoznalo je važnost promicanja suradnje između javnih institucija i organizacija mladih. Ta suradnja ključna je za organiziranje zajedničkih inicijativa mladih, korištenje resursa i povećanje sudjelovanja mladih u procesima donošenja odluka. Redoviti sastanci između mladih i donositelja odluka (57,73%): Značajan 57,73% podržava važnost redovitih sastanaka između mladih i donositelja odluka u svojim zajednicama kao znak da mladi žele biti slušani i uključeni u proces donošenja odluka. Stvaranje online platformi za povratne informacije (47,23%): Gotovo polovica ispitanika, 47,23%, podržava stvaranje online platformi za povratne informacije posvećenih isključivo mladima. Takve platforme služe kao pristupačan način prikupljanja doprinosa i mišljenja mladih i promicanja njihovog sudjelovanja u procesima donošenja odluka. Obavezna zastupljenost mladih u tijelima donošenja odluka (44,30%): Iako je dobila nešto manju podršku, 44,30% bilo je za obaveznu zastupljenost mladih u tijelima donošenja odluka. Taj prijedlog ima za cilj osigurati izravno uključivanje mladih u ključna područja donošenja odluka.

25. Which of the following initiatives do you think would improve youth participation?

NEW EMPLOYMENT AND
INTERNSHIP OPPORTUNITIES
WITHIN PUBLIC INSTITUTIONS

PROMOTING
COLLABORATION BETWEEN
PUBLIC INSTITUTIONS AND
YOUTH

IMPLEMENTING MANDATORY
YOUTH REPRESENTATION
WITHIN DECISION-MAKING
BODIES

ORGANIZING REGULAR, DAILY
MEETINGS BETWEEN YOUNG
PEOPLE AND DECISION-
MAKERS IN THEIR
COMMUNITIES

CREATING AN ONLINE FEEDBACK
PLATFORM DEDICATED TO
YOUNG PEOPLE

26. Pitanje 26 pitalo je postoje li dobre prakse - temeljene na iskustvima ili modelima iz drugih zemalja ili zajednica - koje ispitanici smatraju da bi se mogle primijeniti kako bi se poboljšalo sudjelovanje mladih. Među najrelevantnijim odgovorima na ovo pitanje bilo je korištenje europskih fondova u području mladih kako bi se proširile inicijative mladih i razvoj inicijativa za promicanje ideje o fer i dostojanstvenoj naknadi za rad.

27. Pitanje 27 pitalo je što ispitanici vide kao koristi povećanog sudjelovanja mladih. Rezultati su sljedeći:

Oснаživanje mladih i razvoj vještina (69%): Značajna većina, 69%, prepoznala je potencijalne koristi većeg sudjelovanja mladih u donošenju odluka kao sredstvo osnaživanja mladih i promicanja razvoja vještina. Sudjelovanje mladima pruža priliku da steknu vrijedne vještine, samopouzdanje i moć potrebnu za svoj osobni razvoj i buduće uloge.

Povećana društvena kohezija i razumijevanje između generacija (78%): 78% reklo je da veće sudjelovanje mladih u donošenju odluka može promicati veću društvenu koheziju i razumijevanje između generacija. Uključivanje mladih u donošenje odluka pomaže u smanjenju jaza među generacijama, promicanju međusobnog razumijevanja i poticanju kohezivnijeg društva.

Povećano povjerenje i legitimnost između institucija i mladih (64%): 64% prepoznalo je da veće sudjelovanje mladih u donošenju odluka može dovesti do većeg povjerenja i povezanosti između institucija i mlade populacije: uključivanjem mladih u donošenje odluka, institucije pokazuju inkluzivnost i grade povjerenje, čime povećavaju svoju legitimnost u očima mladih.

27. In your opinion, what are the potential benefits of increasing young participation in decision-making processes?

78% of young people

would like more social cohesion and understanding between generations

Empowerment and skill development of young

Increased trust and legitimacy between institutions and young people

28. Posljednje pitanje pitalo je žele li se mladi uključiti u inicijative svoje zajednice i zemlje. S ogromnom većinom od 70%, mladi pokazuju značajno oduševljenje. Samo 3% ispitanika odgovorilo je 'ne', dok je 26% odgovorilo 'možda'.

28. Would you like to be involved in implementing young participation initiatives in your community/country?

4.2. KVALITATIVNA ISTRAŽIVANJA: FOKUSNE GRUPE

U skladu s smjericama projekta, svaki partner uspostavio je i proveo fokusnu grupu unutar svojih lokalnih konteksta. Vodeći partner, Općina Bassano del Grappa, organizirao je osobno okupljanje. Istovremeno, fokusne grupe u Španjolskoj i Rumunjskoj održane su putem internetskih platformi, dok je hrvatska fokusna grupa usvojila hibridni pristup, besprijekorno integrirajući i online i osobno sudjelovanje. Glavni cilj svih fokusnih grupa bio je sustavno prikupljanje kvalitativnih podataka o izazovima i mogućnostima povezanim s sudjelovanjem mladih. Nakon ove faze, detaljne prezentacije o ishodima fokusnih grupa provedenih u svakoj zemlji, popraćene ključnim nalazima, prezentirane su u sljedećim odjeljcima.

4.2.1. FOKUSNA GRUPA: ITALIJA

Karakteristike i metodologija fokusne grupe

Fokusna grupa koju je organizirala općina Bassano del Grappa usvojila je "world café" metodologiju. Sastanak je trajao pola dana, s ciljem stvaranja dijaloga i dijeljenja prostora što je otvorenije, participativnije i sinergističnije moguće, uključujući predstavnike različitih mladenačkih i institucionalnih pozadina. Ukupno je bilo 19 sudionika ove inkluzivne grupe, u kojoj su sudjelovali pojedinci iz lokalnih uprava koji djeluju kao teritorijalni donositelji odluka, kao i predstavnici udruga, mladenačkih grupa, zadruga i profesionalci aktivno uključeni u kulturne i obrazovne sektore. Glavni cilj

dogadaja bio je dublje razumijevanje potreba i očekivanja mladih sudionika, tražeći načine za promicanje njihova uključivanja u demokratski život i poticanje aktivnog građanstva. Rasprava je bila strukturirana oko četiri specifične teme na četiri odvojena radna stola. Ove teme određene su na temelju najvažnijih tema identificiranih analizom upitnika:

- **Obrazovanje i osposobljavanje;**
- **Mentalno zdravlje i dobrobit;**
- **Ekonomске politike;**
- **Volontiranje i udruge;**

Svaki je stol vodio iskusen voditelj, koji je koordinirao grupe i prikupljao iskustva, ideje i prijedloge kako bi identificirao glavne potrebe mladih i dobre prakse sposobne pozitivno utjecati na njihovo sudjelovanje u zajednici.

Analiza fokusne grupe i glavni nalazi

Svaki od stolova identificirao je glavne potrebe i neke moguće rješenja kako bi se te potrebe konkretno adresirale. Posebno:

a) Tablica 1: Obrazovanje i osposobljavanje:

Svi sudionici fokusne grupe složili su se da je suradnja između trećeg sektora i škola ključna za rješavanje trenutnih potreba mladih, budući da mladi značajan dio svog vremena provode u obrazovnim ustanovama.

Identificirane su sljedeće potrebe i rješenja:

POTREBA IDENTIFICIRANA	RJEŠENJA
Kako bi se poboljšala kvaliteta tradicionalnih obrazovnih putova, potrebno je razviti i unaprijediti vještine kritičkog razmišljanja mladih.	Prijedlog za rješavanje Potrebe 1: Pružiti obuku nastavnicima o metodama poučavanja koje potiču kritičko razmišljanje i refleksiju; uspostaviti suradnju između udruga i škola kako bi se integrirale interaktivne aktivnosti i rasprave u nastavni plan kako bi se potaklo kritičko razmišljanje učenika; organizirati radionice i seminare za nastavnike kako bi podijelili najbolje prakse i resurse za razvoj debatnih aktivnosti s mladima i poticanje izražavanja njihovih ideja; zagovarati uvođenje građanskog obrazovanja u nastavni plan svih škola na svim razinama.
Kako bi podržali mlade u njihovom putovanju prema samopouzdanju, samosvijesti i autonomiji kako bi ih osnažili da rješavaju životne i društvene probleme u smislu konkurentnosti i povremenog individualizma.	Ojačati mentorske programe u suradnji sa školama, uključujući profesionalce i uspješne osobnosti kako bi vodili mlade na njihovom putu samootkrivanja i osobnog razvoja; organizirati izvannastavne aktivnosti koje promiču samopouzdanje i samosvijest, poput interesnih klubova, umjetničkih ili sportskih projekata.

<p>Kako bi se riješio problem mladih koji nisu uključeni u obrazovanje, zapošljavanje ili osposobljavanje (NEET) i podigla svijest u društvu.</p>	<p>Povećati organizaciju sastanaka i prezentacija u školama kako bi se podigla svijest među učenicima o fenomenu NEET-a; uskladiti suradnju sa službama za savjetovanje u školama kako bi se pružile informacije i podrška mladima koji su u riziku da postanu NEET; redefinirati uvjete sporazuma s tvrtkama i organizacijama koje pružaju prilike za stažiranje ili osposobljavanje mladima kako bi se olakšao prijelaz na zapošljavanje ili obrazovanje.</p>
<p>Razviti i unaprijediti prekogranične vještine mladih.</p>	<p>Raditi sa školama kako bi se integriralo poučavanje prekograničnih vještina u nastavni plan kroz praktične aktivnosti i grupne projekte (slično sadašnjem finskom modelu obrazovanja); promovirati suradnju između škola i poduzeća, stvarajući personalizirane prilike za iskustveno učenje za svakog učenika (kao što su stažiranja, posjete tvrtkama ili projekti u suradnji s profesionalnim svijetom).</p>

Tablica 2: Mentalno zdravlje i blagostanje:

Osnovna točka koju su svi sudionici grupa raspravljali o mentalnom zdravlju i blagostanju jest prepoznavanje da, unatoč većoj otvorenosti za priznavanje mentalnih problema danas nego u prošlosti, i dalje postoji ključna potreba za daljnjim napretkom u normalizaciji specifičnih oblika tjeskobe i nelagode koji ponekad nisu očiti vanjskim promatračima.

Sljedeće potrebe i rješenja identificirani su iz tablice:

POTREBA IDENTIFICIRANA	RJEŠENJA
<p>Za borbu protiv stigme vezane uz mentalne zdravstvene probleme.</p>	<p>Promovirati kampanje osvješćivanja o mentalnom zdravlju na sveučilištima i radnim mjestima. Osim toga, povećanje svijesti i znanja o alatima za ublažavanje poteškoća osoba koje prolaze kroz teškoće od presudne je važnosti.</p>
<p>Za rješavanje nedostatka prostora za otvorenu komunikaciju i podršku među pojedincima.</p>	<p>Stvaranje participativnih prostora unutar udruga i gradskih kulturnih centara.</p> <p>Ti prostori trebaju se koristiti za neformalne rasprave i širenje specifičnih problema mentalnog zdravlja. To će pojedincima omogućiti slobodno dijeljenje vlastitih iskustava ili iskustava svojih bližnjih te primanje stručne ili</p>

	<p>nestručne podrške od drugih u sličnim situacijama.</p> <p>Postoji rašireni nedostatak ekonomske dostupnosti privatnih mentalno-zdravstvenih usluga, kao i niska razina povjerenja u javne usluge.</p>
<p>Postoji rašireni nedostatak ekonomske dostupnosti privatnih mentalno-zdravstvenih usluga, kao i niska razina povjerenja u javne usluge.</p>	<p>Poticanje suradnje između trećeg sektora i profesionalnih psihologa ili uspostava teritorijalne mreže podrške. Trebaju se provoditi aktivnosti koje će povećati znanje pojedinaca o različitim psihoterapijskim pristupima, osigurati odgovarajuće alate za procjenu psihološkog stanja i podići svijest o dostupnim uslugama na lokalnoj razini. Također je važno poboljšati suradnju između javnih i privatnih sektora u socijalnoj skrbi u tom pogledu.</p>
<p>Nedostatak obrazovanja o mentalnom zdravlju u školama i sveučilištima.</p>	<p>Za rješavanje tog problema, trebalo bi pokrenuti sastanke i radionice koje su posebno prilagođene kontekstu škola i sveučilišta. Ti sastanci i radionice trebaju uključivati ravnatelje škola, nastavnike i učenike. Informacije o obrazovanju o mentalnom zdravlju trebale bi biti dostupne i učenicima i nastavnicima.</p>
<p>Nedostatak psihološke podrške na radnom mjestu.</p>	<p>U radnom okruženju treba uspostaviti snažnu mrežu podrške i praćenja kako bi se poticala bliska suradnja s radnicima i rješavala bilo kakva odsutnost ili smanjenje psihološke podrške.</p>
<p>Nedostatak preventivnih aktivnosti u usporedbi s drugim pitanjima javnog zdravlja.</p>	<p>Preporučuje se započeti suradnju s profesionalcima iz javnog i privatnog sektora kako bi se promovirale i online i fizičke preventivne kampanje.</p>

Tablica 3: Gospodarske politike:

Temička tablica o "gospodarskim politikama" uglavnom se fokusirala na zapošljavanje mladih i na to kako je povezano s kvalitetom obrazovanja stečenog tijekom obrazovnog puta mladih.

Identificirane su sljedeće potrebe i rješenja:

POTREBA IDENTIFICIRANA	RJEŠENJA
<p>Poticanje sposobnosti mladih za mrežno povezivanje radi pronalazjenja poslova ili prilika.</p>	<p>Jačanje organizacije događaja u suradnji sa školama gdje se mladi mogu sresti s profesionalcima, poduzetnicima i</p>

	<p>predstavnicima tvrtki; nuditi tečajeve o učinkovitoj komunikaciji, osobnom brendiranju i izgradnji profesionalne mreže; stvaranje online platformi ili posvećenih grupa za raspravu gdje se mladi mogu povezivati, dijeliti prilike i razmjenjivati korisne informacije.</p>
<p>Opremanje mladih praktičnim vještinama uz teorijsko znanje.</p>	<p>Poticanje iskustvenog učenja (uz naknadu) putem stažiranja, praktičnih projekata i suradnje s lokalnim tvrtkama i organizacijama; pokretanje suradnje sa školama kako bi se integrirali moduli ili tečajevi koji pružaju praktične vještine u specifičnim područjima poput poduzetništva, upravljanja projektima ili digitalnih vještina; uključivanje profesionalaca i mentora koji će podijeliti svoje iskustvo i praktično znanje s mladima.</p>
<p>Racionalizacija sustava sveučilišne i karijerne orijentacije kako bi se osigurao bolji prijelaz iz škole u sveučilište ili iz škole na posao.</p>	<p>Jačanje suradnje s uredima za školsko vođenje kako bi se pružile ažurirane informacije o mogućnostima školovanja i posla; organiziranje radionica i informacijskih sesija o različitim mogućnostima karijere i dostupnim obrazovnim putevima; uspostavljanje partnerstava s sveučilištima, obrazovnim institucijama i tvrtkama kako bi se olakšao prijelaz učenika iz škole na sveučilište ili na tržište rada te pružila podrška u procesu odlučivanja i orijentacije.</p>
<p>Vrlo niske razine naknada za mlade, što dovodi do tendencije prihvaćanja potplaćenih i podkvalificiranih poslova u usporedbi s prethodnim generacijama, često se odvajajući od njihovih obrazovnih putova i osobnih aspiracija, uključujući česte neplaćene staževe.</p>	<p>Nastaviti aktivnosti podizanja svijesti u tvrtkama o vrijednosti rada mladih i zagovarati politike poštenih naknada za nove zaposlenike; pokrenuti suradnju između mladenačkih udruga i sindikata ili institucija kako bi se promovirali zakoni i propisi koji štite prava mladih radnika, uključujući adekvatnu naknadu za njihov rad; uspostaviti mrežu podrške (po mogućnosti s pravnom osnovom) i savjetovanje za mlade u situacijama eksploatacije ili neadekvatne naknade.</p>
<p>Mladi nepovjerenje u institucije i niska participacija u političkom životu.</p>	<p>Organiziranje sastanaka i rasprava u suradnji sa školama o političkim pitanjima i promicanje aktivne participacije mladih; pokretanje održive suradnje između mladenačkih organizacija, lokalnih administracija i političkih stranaka,</p>

	sposobnih za promicanje dijaloga između dviju entiteta i stvaranje prilika za političko sudjelovanje, stvaranje otvorenog okruženja gdje mladi mogu slobodno izražavati svoje mišljenje i osjećati se kao protagonisti društvenih promjena.
--	---

d) Tablica 4: Volontiranje i udruge:

Temička tablica o "volontiranju i udrugama" usredotočila se na razmatranje onoga što su volontiranje i udruge bile u prošlosti i što danas predstavljaju. U prošlosti su se volontiranje i udruge smatrali aktivnostima sposobnim zadovoljiti potrebe za socijalizacijom mlađih generacija i kao dodatna vrijednost koju se s ponosom isticalo u zajednici. Posebno je ideja "biti dostupan drugima ne očekujući ništa zauzvrat" smatrana činom koji moralno uzdiže pojedinca. Iz fokusa grupe proizašlo je da svi sudionici slažu da volontiranje i udruge danas predstavljaju nešto drugačije i složenije. Na temelju ovog zajedničkog pretpostavka, razvijeni su prijedlozi posebno kako bi se riješile konkretne potrebe današnje stvarnosti.

Sljedeće potrebe su identificirane iz tablice:

POTREBA IDENTIFICIRANA	RJEŠENJA
Investirati u kulturu volontiranja i udruga valorizirajući i obnavljajući narativ njihovih osnovnih načela.	Prilagoditi koncept i prakse volontiranja i udruga socijalnim, kulturnim i vrijednosnim potrebama te promjenama sadašnjice.
Ponovno razmišljanje o alatima za promicanje, uključivanje i angažiranje mladih.	Stvaranje hibridnih online-offline modela i inicijativa kako bi se potaknula difuzija, angažman i sudjelovanje mladih u volonterskim i udruživačkim aktivnostima. Aktivizam na društvenim mrežama često je prvi korak mladih u ulazak u svijet trećeg sektora i sudjelovanje u građanskom životu svoje zemlje.
Poboljšanje koordinacije i suradnje s lokalnim javnim upravama koje često malo vjeruju inicijativama mladih, osiguravajući veću vidljivost i prostor (kako fizički tako i online) za inicijative od strane mladih i za mlade.	Osigurati prisutnost stalnog predstavljanja mladih unutar lokalnih/regionalnih vijeća i povećati suradnju između trećeg sektora i postojećih savjetodavnih tijela za mlade.
Ojačati sinergije s lokalnim gospodarskim subjektima.	Povećanje objavljivanja specifičnih poziva za prijedloge od strane lokalnih uprava i zaklada, preusmjeravanje i promicanje inicijativa koje uzimaju u obzir lokalnu socijalno-ekonomsku stvarnost, odgovaraju stvarnim potrebama određenog teritorija i pružaju više prostora mladima.

<p>Povećanje uključivanja određenih udruga i volonterskih organizacija.</p>	<p>Ponovno ulaganje u promociju volontiranja naglašavajući aspekte povezane s osobnim razvojem, iskustvenim učenjem i razvojem prenosivih vještina. Iako volontiranje po svojoj prirodi nije zamjena za rad, promicanje programa poput univerzalne civilne službe može pomoći u ublažavanju ekonomskih potreba dok uključuje mlade u pružanje usluga svojoj zajednici.</p>
---	--

Zaključne napomene

Analiza četiri tematske tablice otkriva suglasnost o ključnim pitanjima koja utječu na mlade ljude. U području obrazovanja postoji poziv na razvoj kritičkog mišljenja i holističku osnaženost. Rasprave o mentalnom zdravlju ističu potrebu za destigmatizacijom i povećanom dostupnošću. Gospodarska politika ističe zabrinutost zbog zapošljavanja mladih i niskih plaća. Rasprave o volontiranju i udrugama usmjerene su na prilagodbu trenutnim potrebama i povećanje angažmana mladih. Sveukupno, rasprava ističe važnost suradničkih, višeslojnih strategija za rješavanje brojnih izazova s kojima se mladi danas suočavaju.

4.2.2. FOKUSNA GRUPA: ŠPANJOLSKA

Karakteristike i metodologija fokusne grupe

Fokusna grupa španjolskog partnera ASEID organizirana je online putem platforme Zoom, koja je smatrana najprikladnijom za podjelu sudionika sastanka prema njihovom iskustvu i sektoru porijekla. Na događaju je sudjelovalo ukupno 15 predstavnika i dionika iz sektora mladih, uključujući pojedince iz vladinih institucija i neprofitnog sektora. Konkretno, sastanak je okupio osoblje javnih uprava (vijećnike, tehničare i službenike), predstavnike udruga (mladi i sportski) te predstavnike srednjih škola (nastavnike i predstavnike relevantnih obrazovnih institucija). U skladu s ciljevima postavljenim za fokusnu grupu, sudionici su podijeljeni u sljedeće 3 radne grupe:

SOBA 1: Predstavnici škola i sportskih udruga

SOBA 2: Predstavnici udruga mladih i političkih stranaka

SOBA 3: Osoblje javne uprave

U okviru tih grupa, svaki je sudionik imao priliku podijeliti vlastito iskustvo, perspektivu i predložiti konkretne prijedloge za poboljšanje stanja i sudjelovanja mladih u svojem području/sektoru zastupljenosti.

Analiza fokusne grupe i glavni zaključci

Evo rezultata analize iz svake od radnih grupa:

a) Soba 1: Predstavnici škola i sportskih udruga

U prvoj radnoj grupi sudionici su raspravljali o raznovrsnim aktivnostima (poput projekata povezanih s održivosti okoliša, humanitarnog rada i sportskih prvenstava) sposobnim za integriranje dva specifična cilja:

- Povećanje društvenog, građanskog i političkog angažmana mladih u općini Altea.
- Postizanje kurikularnih ciljeva obrazovnih institucija.

Ovi su ciljevi percipirani od strane sudionika kao dva usko povezana cilja, pa su stoga predložene različite strategije kako bi se postigli komplementarni rezultati u oba područja sudjelovanja mladih i obrazovanja. Konkretno:

- Škole se potiču da istaknu vrijednost mladih pojedinaca i aktivno nastoje razumjeti perspektive učenika o trenutačnom stanju obrazovanja.
- Istaknuta je važnost njegovanja emocionalnog i psihološkog blagostanja studenata, posebno novopridošlica koji nemaju pozitivne uzore.
- Naglašena je ključna uloga nastavnika kao mentora i izvora savjeta i empatije.
- Istaknuta je važnost ažuriranja obrazovnih metoda i sadržaja kako bi se stvorio trajni utjecaj na misli mladih.
- Predloženo je organiziranje aktivnosti u suradnji s različitim institucijama kako bi se mladima pružilo iskustvo iz stvarnog života.

b) Soba 2: Predstavnici udruga mladih i političkih stranaka

U ovoj drugoj radnoj grupi sudionici su podijelili uvide i preporuke za povećanje angažmana i političkog sudjelovanja mladih. Sudionici su istaknuli nekoliko ključnih izazova:

Neki mladi često osjećaju da se njihova mišljenja ne shvaćaju ozbiljno, susrećući se s otporom starijih generacija. Dodatno, suočavaju se s nedostatkom stabilnosti u svom životu.

Istaknuta je nedostajuća kultura političkog sudjelovanja u Španjolskoj, naglašavajući potrebu da mlade potaknemo da svoje slobodno vrijeme ulože u građanski angažman. Rasprava je također istaknula rastuću prisutnost individualističkog razmišljanja i važnost povezivanja mladih s zajedničkim vrijednostima.

Sudionici su se složili o potrebi većeg kolektivnog sudjelovanja mladih i istaknuli su važnost pojačavanja glasa mladih u političkom diskursu.

Predloženi prijedlozi proizašli su iz zajedničkog razumijevanja važnosti stvaranja značajnih kanala za sudjelovanje mladih, poboljšanja komunikacije i suočavanja s specifičnim izazovima s kojima se mladi suočavaju u političkom uključivanju. Nadalje, sudionici su jednoglasno podržali potrebu osiguravanja mehanizama koji osnažuju i uključuju mlade u donošenje odluka, omogućujući im da izraze svoje mišljenje i aktivno sudjeluju u građanskom i političkom životu Altee.

Različite predložene strategije su sljedeće:

- Formiranje mladenačkih grupa unutar političkih stranaka.
- Osiguravanje većeg prostora mladima unutar institucija putem predstavničkih grupa i osiguravanje kontinuiranog prostora za raspravu kako bi se prenijela mladenačka perspektiva u političke programe i akcije.
- Aktivne rasprave i debate o određenim pitanjima kako bi se prevladale komunikacijske praznine i poboljšala svijest mladih o svojim političkim izborima istaknute su kao ključni koraci.
- Iskorištavanje škola kao mjesta regrutiranja mladenačkog angažmana i sudjelovanja.
- Jačanje i pojačavanje uloge ambasadora i mladenačkih predstavnika putem inicijativa koje se temelje na udrugama, strankama i institucijama koje koriste metodologiju post-it kako bi uhvatile glasove i brige mladih i prevele ih u operativne korake za političke programe.
- Poticanje promocije programa poput "Forum mladih" s ciljem poticanja i uključivanja udruga mladih, pružajući im platformu za suradnju i doprinos zajednici.

c) Soba 3: Osoblje javne uprave

U trećoj radnoj grupi sudionici su raspravljali o potencijalu programa Erasmus za poticanje sinergije između akcija udruga mladih i onih posebno usmjerenih na sudjelovanje mladih. Posebno, među različitim potencijalima koji proizlaze iz programa mobilnosti, naglasak je stavljen na mogućnost osposobljavanja i davanja glasa posredničkim figurama mladenačkog predstavljanja - poput mladenačkih dopisnika i ambasadora - koji mogu poslužiti kao polazište za komunikaciju s i za mlade ljude. Nadalje, razmišljanja treće grupe istaknula su značajno zalaganje različitih europskih projekata i Odjela za mlade u uključivanju i osnaživanju mladih Altee kroz sudjelovanje u različitim programima Erasmus. Prema sudionicima, održavanje kontinuiteta s ovim početnim naporima ključno je za učinkovitije promicanje sudjelovanja mladih i osiguranje da se njihovi glasovi čuju u oblikovanju budućnosti zajednice.

Zaključne napomene

Sudionici fokusne grupe prepoznali su vrijednost različitih prošlih inicijativa provedenih u gradu Altei u suradnji s općinom, usmjerenih na promicanje sudjelovanja mladih. Dodatno, istaknuti su europski programi mobilnosti kao najučinkovitiji u promicanju sudjelovanja mladih te najznačajniji u

upoznavanju i podizanju svijesti među mladima o političkim, okolišnim, sportskim i pitanjima zapošljavanja mladih.

Unatoč različitim lokalnim angažmanima, svi su sudionici složni u prepoznavanju trajnih potreba koje utječu na mlade, a pripisuju ih:

Teškoćama u doseganju i učinkovitim motiviranjem mladih, posebno u komunikaciji s njima.

Neučinkovitosti intervencija zbog toga što dobna skupina od 18 do 30 godina doživljava specifične uvjete za svoju dob, a prethodne intervencije nisu dovoljno usmjerene prema ciljanim skupinama i njihovim specifičnim potrebama.

Potrebi prilagodbe metoda širenja informacija i strategija komunikacije alatima i jezicima mladih putem korištenja društvenih medija i platformi popularnijih među ciljanom dobnom skupinom.

Tijekom fokus grupa, svi sudionici također su se složili o potrebi promicanja intervencija usmjerenih na poticanje sudjelovanja mladih na temelju novih pretpostavki, i to:

Aktivno slušanje mladih, razumijevanje njihovih interesa bez predrasuda i prevladavanje formalnih komunikacijskih pristupa.

Osiguravanje poticaja za izgradnju jednakih odnosa s ciljem promicanja samoupravljanja i osnaživanja mladih.

Stvaranje fizičkih prostora i online platformi gdje mladi mogu dijeliti svoja iskustva i perspektive široko je podržano.

Poticanje suradnje, dijaloga i angažmana među mladima, institucijama i političarima te provođenje aktivnosti suoblikovanja na lokalnoj razini gdje mladi mogu izraziti svoje mišljenje kako bi potaknuli lokalni društveno-ekonomski razvoj teritorija na kojem žive.

4.2.3. FOKUSNA GRUPA: HRVATSKA

Karakteristike i metodologija fokusne grupe

Kako bi se olakšalo šire sudjelovanje svih dionika, Fokus grupa hrvatskog partnera, CYN, organizirana je u hibridnom formatu, kako uživo tako i online (putem Zoom platforme). Sastanak je uključivao ukupno 19 sudionika, među kojima su bili mladi pojedinci (u dobi od 18 do 30 godina), predstavnici mladenačkih nevladinih organizacija, stručnjaci iz sektora obrazovanja, institucionalni predstavnici i donositelji odluka angažirani u sektoru mladih. Sudionici su bili podijeljeni u četiri različite radne grupe prema njihovim pozadinama:

Grupa 1: Mladi pojedinci (u dobi od 18 do 30 godina) koji predstavljaju ciljanu skupinu YAMAG-a.

Grupa 2: Predstavnici neprofitnog sektora.

Grupa 3: Predstavnici sektora obrazovanja i osposobljavanja.

Grupa 4: Politički i institucionalni predstavnici.

U skladu s formiranjem radnih grupa, rasprave unutar svake grupe usmjerene su na njihova iskustva i respektivne sektore. Aktivnosti su vođene metodologijom Svjetskog kafića, koja je prilagođena kako bi se omogućile različite forme online sudjelovanja (korištenjem PowerPoint prezentacija) i sudjelovanja uživo (korištenjem flipchart ploča). Aktivnosti su bile podijeljene u dva dijela:

Prvo, svaka je grupa individualno radila na identifikaciji specifičnih potreba i inicijativa vezanih uz svoje tematsko područje.

Nakon toga, organizirana je plenarna sjednica među svim sudionicima kako bi se identificirale zajedničke potrebe i prijedlozi za opće poboljšanje uvjeta mladih i razine sudjelovanja u građanskom, društvenom i političkom životu unutar njihovih respektivnih teritorija.

Online i uživo grupe vodili su moderatori koji su pružali podršku i koordinirali rasprave unutar grupa. Niže su navedeni rezultati dobiveni iz rasprava unutar pojedinih radnih grupa.

Analiza fokusne grupe i glavni zaključci

Ovo su rezultati analize iz svake od radnih grupa:

a) Grupa 1: Mlade osobe (u dobi od 18 do 30 godina)

Njihovo sudjelovanje u fokusnoj grupi istaknulo je sljedeće stvarnosti:

Iako su sudionici u ovoj radnoj grupi pokazali dobru svjesnost političkih događaja i procesa unutar svojih konteksta, priznali su nedostatak potpunog razumijevanja načina i prilika za različite oblike mladenačkog sudjelovanja u građanskom, društvenom i političkom životu u vlastitim teritorijima.

Postoji potreba za promicanjem obuka i svjesnosti aktivnog sudjelovanja.

Osim toga, izražene su značajne razlike u perspektivama o važnosti i korisnosti sudjelovanja mladih između mladih iz urbanih i ruralnih područja:

Urbana mladež izrazila je želju za većim i aktivnijim sudjelovanjem u lokalnom odlučivanju i projektima.

Ruralna mladež pokazala je manje zanimanja i nepovjerenja prema institucijama, kao i nevoljkost za sudjelovanje u društvenom, građanskom i političkom životu svoje zajednice.

Kao odgovor na ove stvarnosti, iznijele su se sljedeće potrebe i prijedlozi:

Smanjiti nejednakosti između ruralnih i urbanih područja kako bi se mladi iz ruralnih područja osjećali manje izolirano i jednako važno.

Potaknuti programe sudjelovanja mladih na ruralnim područjima poticanjem susreta mladih iz različitih pozadina.

Promicati stvaranje prostora za okupljanje i raspravu.

Na kraju, mladi su priznali značajan napor i potencijal aktivnosti koje provode nevladine organizacije na lokalnoj razini. Međutim, primijetili su nedostatak suradnje i podrške od institucija i škola. Stoga su iznijeli sljedeće prijedloge:

Potaknuti i ojačati suradnju i partnerstva između nevladinih organizacija, općina i obrazovnih institucija.

Učinkovitije integrirati aktivnosti udruga i organizacija s formalnim obrazovanjem u školama (npr. profesionaliziranje aktivnosti i građansko obrazovanje koje provode uglavnom nevladine organizacije).

b) Grupa 2: Predstavnici iz neprofitnog sektora

Rasprava unutar ove grupe započela je s istom pretpostavkom koja je potvrdila percepciju mladih sudionika iz Grupe 1 o značajnom naporu koji čine udruge/organizacije kako bi ojačale sudjelovanje mladih i nedostatku podrške u provedbi programa od strane lokalnih i nacionalnih institucija.

Dodatno, sudionici Grupe 2 istaknuli su ogroman potencijal koji proizlazi iz Erasmus mobilnih programa i potrebu za daljnjim ulaganjem u resurse koje nude. Svi sudionici složili su se da Erasmus mobilni programi:

Najviše potiču interes i motivaciju mladih ljudi.

Pružaju veće mogućnosti za razvoj vještina i umrežavanje.

Što se tiče suradnje s obrazovnim institucijama, svi sudionici jednoglasno su se složili o potrebi da:

Ustanove trajne suradnje s školama, s ciljem uspostavljanja boljeg kontakta s mladima i integriranja formalnih obrazovnih procesa s neformalnim obrazovanjem.

Što se tiče odnosa između neprofitnog sektora i institucija, sudionici su primijetili nedostatak kontinuiteta i stabilnosti u suradnji s institucijama. Kao rezultat toga, predloženo je pokretanje konkretnijih i trajnijih partnerstava između javnih tijela i nevladinih organizacija, s periodičnim obnavljanjem temeljenim na nastalim lokalnim potrebama.

Na kraju, što se tiče rada udruga/NGO-ova, izneseni su sljedeći prijedlozi:

Unaprijediti metode širenja i promocije aktivnosti koje podržavaju udruge/NGO-ovi.

Preusmjeriti aktivnosti udruga prema lokalnom kontekstu i stvarnim potrebama teritorija.

Uspostaviti čvršće temelje povjerenja između mladih ljudi i udruga.

c) Grupa 3: Predstavnici iz sektora obrazovanja i osposobljavanja

Nakon pažljive i temeljite analize kvalitete obrazovanja koje se trenutno pruža, treća radna grupa predložila je sljedeće intervencije:

Uvesti programe obrazovanja o građanstvu i aktivnosti već u osnovne škole.

Integrirati formalne metode poučavanja u školama s neformalnim obrazovnim aktivnostima udruga pokretanjem trajnih suradničkih projekata s neprofitnim sektorom.

d) Grupa 4: Politički i institucionalni predstavnici

Nakon rasprave o uspješnosti dosadašnje suradnje između hrvatskih općina i udruga/NGO-ova, svi sudionici ove grupe složili su se da:

Povećanje i poticanje aktivnosti u suradnji između javne uprave i neprofitnog sektora temeljno je za lokalni razvoj različitih regija u Hrvatskoj.

Dati "pitanje mladih" apsolutni prioritet institucijama je nužno.

Postoji prekomjerna birokracija, kontinuirano prebacivanje odgovornosti i nedostatak stvarne podrške institucija inicijativama koje predlažu mladi.

Potrebno je poticati dijalog i komunikaciju između mladih i političkih odlučitelja.

Nastavak programa obrazovanja o kulturnoj klimi među mladima te poticanje prostora za raspravu i međusobno razumijevanje između mladih i političkih odlučitelja/institucija je nužno.

Zaključne napomene

Problemi s kojima se suočavaju mladi ljudi na ruralnim područjima, razlike u mogućnostima sudjelovanja te potreba za jednakim mogućnostima za sve mlade pojedince istaknuti su tijekom rasprava fokusnih grupa. Iako postoje razlike između ruralnih i urbanih područja, priznato je da mladi u većim gradovima imaju više mogućnosti za sudjelovanje.

Nakon što su predstavljene ideje i zaključci svih radnih grupa, koordinator fokusne grupe vodio je kratku završnu refleksiju koja je identificirala zajedničke točke svih grupa:

Istaknute su nejednakosti u pristupu mogućnostima za mlade osobe koje žive na ruralnim područjima što se tiče sudjelovanja u lokalnim i međunarodnim programima poticanja aktivnog građanstva. Sudjelovanje u takvim programima često je otežano za mlade ljude s ruralnih područja zbog ograničenog broja događaja usmjerenih na tu populaciju, što pak povećava njihov osjećaj napuštenosti i nezainteresiranosti.

Poticanje motivacije i interesa mladih prepoznato je kao ključno, pri čemu su mobilni programi svi prepoznati kao najefikasniji u tom pogledu.

Mladi su izvijestili o nedostatku transparentnosti institucija i značajnoj korupciji unutar njih.

Institucije su priznale prisutnost pukotina u sustavu, ali su istaknule i svoje poteškoće u radu u okruženju pretrpanom odgovornostima i zadacima. Ipak, iskazale su spremnost za uspostavljanje trajnijih suradnji s mladima i neprofitnim organizacijama, prepoznajući ogromnu vrijednost koju te organizacije donose te njihov potencijal kao posrednika u dijalogu s mladima.

Poticanje suradnje između škola i institucija radi unapređenja kvalitete obrazovanja također je ocijenjeno nužnim.

4.2.4. FOKUSNA GRUPA: RUMUNJSKA

Karakteristike i metodologija fokusne grupe

Fokusna grupa koju je organizirao rumunjski partner, EUROACTIVE, trajala je ukupno 2 sata i održana je online putem platforme Google Meet. Ukupno je sudjelovalo 19 osoba. Među njima su bili mladi u dobi od 18 do 29 godina, radnici s mladima, poduzetnici iz tvrtki koje traže mladi talent, nastavnici lokalnih srednjih škola i članovi lokalnog vijeća. Dodatno, prisutni su bili dva moderatora i predstavnik Gradskog muzeja, koji je zadužen za kulturne događaje.

Svi sudionici (njih 17) podijeljeni su u male grupe, pri čemu je svaka grupa dodijeljena virtualnoj prostoriji za raspravu. Cijeli sastanak podijeljen je na četiri dijela, svaki s određenom temom i uključivao je unaprijed odabrana pitanja koja su bila zajednička svim grupama:

- Dio 1: prepoznavanje učinkovitih praksi i strategija provedenih u Rumunjskoj tijekom prethodne godine radi promicanja sudjelovanja mladih.
- Dio 2: identificiranje glavnih izazova i prepreka koje su ometale sudjelovanje mladih tijekom protekle godine.
- Dio 3: prikupljanje preporuka, perspektiva, resursa i mogućih suradnji koje bi mogle poboljšati pozitivno uključivanje mladih.
- Dio 4: definiranje konkretnih akcija i ključnih prioriteta za rješavanje trenutnih izazova te poboljšanje prilika za angažman mladih.

Dodatno, svaka je grupa imala moderatora odgovornog za poticanje i vođenje rasprave, kao i prikupljanje različitih ideja, prijedloga i mišljenja koja su se pojavila tijekom sesija. Svi su razmatranja i uvidi prikupljeni korištenjem Microsoftove platforme "Mural AI", što je omogućilo bilježenje ključnih točaka i vizualno prikazivanje sudionicima u stvarnom vremenu.

Analiza fokus grupe i glavni zaključci

Rezultati rasprava za svaki dio fokus grupe su sljedeći:

a) Dio 1: prepoznavanje učinkovitih praksi i strategija provedenih u Rumunjskoj tijekom prethodne godine radi promicanja sudjelovanja mladih.

Početni dio rasprava usmjeren je na identifikaciju uspješnih praksi i strategija provedenih u Rumunjskoj tijekom protekle godine s ciljem poticanja sudjelovanja mladih. Ova sesija također je imala za cilj procijeniti učinkovitost različitih inicijativa i komunikacijskih kanala koji su do sada korišteni za uključivanje mladih.

Najuspješnije inicijative bile su one koje su poticale kreativnost, znatiželju i inicijativu među mladima, potičući međuljudsku interakciju. Značajno je bilo strateško upravljanje komunikacijskim aktivnostima i promocija događaja prvenstveno putem društvenih platformi poput Instagrama, TikToka i Facebooka. WhatsApp i Telegram također su se pokazali kao učinkoviti komunikacijski kanali, no utjecaj izravne komunikacije u školama i informativnih događaja uživo ne bi trebao biti podcijenjen.

Među pozitivnim ishodima primijećen je izvrstan angažman mladih na događajima, gdje su aktivno doprinosili svojim idejama i inicijativama za projekte. Osim toga, ove su inicijative potaknule želju mladih ljudi za osnivanjem klubova ili udruga oko različitih interesa (kao što su fotografija, kazalište, itd.) te veću sklonost volontiranju i građanskom angažmanu nakon sudjelovanja na događajima. S aspekta sudionika, primijećeno je poboljšanje samopouzdanja i samopouzdanja. Naposljetku, sudionici su izrazili snažnu želju za postati ključni akteri u pokretanju društvenih promjena, a ne manje važno, njihovo kritičko mišljenje i razumijevanje određenih društvenih, ekoloških i građanskih pitanja potaknuto je.

b) Dio 2: identificiranje glavnih izazova i prepreka koje su ometale sudjelovanje mladih tijekom protekle godine.

U drugoj sesiji rasprave, grupe su se usredotočile na identificiranje glavnih izazova i prepreka koje su negativno utjecale na sudjelovanje mladih tijekom protekle godine. Ova analiza imala je za cilj identificirati učinkovitije strategije intervencije i trenutačne slabosti.

Kako je proizašlo iz rasprave, postoji nekoliko prepreka koje ometaju ili, barem, otežavaju sudjelovanje mladih. Među istaknutim točkama bile su nedostatak vremena zbog obveza u akademskom i školskom kontekstu, kao i različita prekidanja aktivnosti zbog pandemije. Povezano s ovim, još jedna značajna prepreka koja je primijećena bila je da su dezinformacije i lažne vijesti koje su kružile tijekom tog vremena utjecale na određene aktivnosti, poput međunarodnih razmjena mladih. Dodatno povezane s pandemijom bile su mentalne zdravstvene poteškoće i društvena anksioznost među mladima. Također, identificiran je problem vezan uz pritisak obitelji koji potiče mlade ljude na sudjelovanje u aktivnostima koje ih malo zanimaju, poput izvanškolskih ili sportskih programa. Ostale prepreke za sudjelovanje mladih koje su identificirane uključuju:

- Nedostatna diseminacija informacija, što rezultira dezinformiranjem mladih;
- Nedostatak interesa za postojeće mogućnosti;
- Financijska ograničenja.

Tijekom rasprava sudionici su istaknuli da je učinkovita i uspješna komunikacija zahtijeva dinamičan i prilagodljiv pristup, posebno u digitalnom dobu gdje su različite komunikacijske preferencije i uključenost različitih dobrih skupina ključne. Proizašlo je iz rasprave da su tradicionalni komunikacijski kanali poput novina, lokalnog radija i časopisa neučinkoviti u uključivanju mladih, pogotovo onih mlađih od 18-20 godina. Čak i isključiva upotreba komunikacije putem e-pošte ili mobilnih poziva možda nije prikladna za uključivanje mladih, koji često preferiraju brže i interaktivnije alate za komunikaciju. Službene publikacije poput tiskanih izvještaja i letaka nisu privlačne ako se ne prezentiraju na kreativan i angažiran način. Naposljetku, formalni događaji koji samo prenose informacije, a ne dopuštaju interaktivnost, ne uspijevaju potaknuti interes i uključiti zajednicu. Općenito, ključni faktor za poboljšano sudjelovanje mladih čini se povećanom interaktivnošću.

Tijekom drugog dijela rasprave, primijećen je značajan neuspjeh u umjetničkim izložbama i događajima organiziranim u lokalnim muzejima. Taj neuspjeh prvenstveno se pripisuje nedostatnoj komunikaciji koja nije uspjela privući interes mladih. Nedostatak ciljne i strategijske angažiranosti pridonio je općem nedostatku interesa, ističući potrebu za revizijom metoda komunikacije kako bi se dosegla šira i raznovrsnija publika. Lokalne akcije i događaji također su patili od značajnih nedostataka, prije svega vezanih uz nedostatno planiranje. Nedostatak interaktivnosti i logističkih poteškoća, poput prijevoza mladih iz ruralnih područja i nepristupačnih rasporeda, ograničili su sudjelovanje i interes zajednice. Jasna je potreba za pažljivijim i inkluzivnijim planiranjem koje uvažava potrebe svih članova zajednice, osiguravajući učinkovito angažiranje i širu participaciju. Dodatno, vanjske aktivnosti negativno su bile pogođene zbog neprilagodljive organizacije i nepovoljnih vremenskih uvjeta. Ti izazovi utjecali su na uspjeh takvih inicijativa, zahtijevajući prilagodljiviji pristup i alternativne strategije za ublažavanje učinaka nepovoljnih vremenskih uvjeta.

c) Dio 3: prikupljanje preporuka, perspektiva, resursa i mogućih suradnji koje bi mogle unaprijediti pozitivno sudjelovanje mladih.

Treća sesija grupe usredotočila se na prikupljanje prijedloga, uvida, resursa i potencijalnih partnerstava koja bi mogla pozitivno utjecati na sudjelovanje mladih.

U kontekstu angažmana mladih, identificirano je nekoliko potencijalnih partnerstava i inicijativa koje imaju značajan potencijal za uključivanje mladih i poticanje njihovog aktivnog interesa i angažmana. Povećana suradnja s školama za neformalno obrazovanje, integracija istog unutar formalnih obrazovnih okvira, smatra se vrijednom prilikom. To uključuje razvoj radionica, laboratorija ili tematskih projekata usmjerenih na uključivanje mladih u značajne i angažirajuće aktivnosti. Osim toga, uspostavljanje partnerstava s organizacijama mladih pruža mladima priliku da preuzmu vodeću ulogu u aktivnostima. Uključivanje lokalnih influencera ili prepoznatljivih osoba unutar mladenačke zajednice također može biti učinkovit način za doseganje i uključivanje mladih. Razvoj personaliziranih programa mentorskih odnosa za mlade osobe može ih učinkovito voditi, razvijati njihove vještine i pružiti ciljanu podršku za njihove aspiracije i interese. Natjecanja, sportski događaji i festivali dodatni su dinamični načini uključivanja mladih, pružajući prilike za aktivno sudjelovanje, kreativnost i uživanje, čime se potiče interes i sudjelovanje.

Također, raspravljalo se o suradnji s javnim/privatnim sektorom za stažiranja i radna iskustva kako bi se olakšalo stjecanje praktičnog iskustva i razvoj potrebnih profesionalnih vještina. Poticanje razmjena i partnerstava s drugim zajednicama ili međunarodnim organizacijama viđeno je kao način proširivanja perspektiva mladih, pružajući prilike za međukulturno učenje i zajednička iskustva. Naposljetku, mladi su istaknuli važnost inovativnih inicijativa koje uključuju nove tehnologije poput VR naočala, AI-a i robotike, koje na neki način mogu zainteresirati i uključiti mlade kroz najsuvremenija i poticajna iskustva.

Tijekom rasprave identificirani su i razni alati i resursi za poboljšanje sudjelovanja mladih, uključujući:

- Mobilne aplikacije za olakšavanje građanskog angažmana.
- Interaktivne edukativne igre.
- Virtualni prostori za raspravu i interakciju.
- Video materijali, online tečajevi i webinar.

- Sustavi nagrađivanja i priznanja za angažman.
- Platforme za financiranje mladenačkih inicijativa ili platforme koje nude informacije o postojećim prilikama.
- Online sustavi glasovanja za uključivanje mladih u procese donošenja odluka koji ih izravno pogađaju.

d) Dio 4: definiranje konkretnih akcija i ključnih prioriteta za rješavanje trenutnih izazova i poboljšanje prilika za sudjelovanje mladih.

Tijekom završne sesije, rasprave su se usredotočile na konkretne korake i glavne prioritete za rješavanje postojećih izazova te povećanje prilika vezanih uz sudjelovanje mladih.

Identificirani konkretni koraci su:

- Jasna identifikacija problema, potreba i prilika mladih.
- Prikupljanje i širenje najboljih praksi za uključivanje mladih.
- Identifikacija lokalnih strategija i partnerstava radi stvaranja zajedničkog akcijskog plana.
- Provođenje specifičnih akcija koje uključuju mlade ljude.
- Praćenje i evaluacija učinkovitosti provedenih akcija i strategija.
- Razvoj planova za poboljšanje i proširenje uspješnih inicijativa s institucijama.
- Dijeljenje rezultata i naučenih lekcija s zajednicom.

Identificirani glavni prioriteti su:

- Učinkovita i transparentna komunikacija s mladima, posebno između entiteta trećeg sektora i institucija.
- Slušanje i razumijevanje potreba mladih putem izravne konzultacije.
- Stvaranje prilika za sudjelovanje poput volonterskih programa i stažiranja.
- Obrazovne inicijative: pružanje razvojnih prilika putem radionica, materijala i tečajeva.
- Promicanje sudjelovanja putem certifikata i motivacijskih nagrada, kao što je raspravljeno u slučaju kreativnih radionica u prvom dijelu.

Zaključne napomene

Tijekom rasprava, sudionici su istražili različite aspekte angažmana mladih u Rumunjskoj. U prvom dijelu istaknute su uspješne inicijative, naglašavajući poticanje kreativnosti, poboljšanje samopouzdanja te rastuću sklonost prema građanskom angažmanu među mladima.

Glavni izazovi s kojima se mladi suočavaju kreću se od vremenskih ograničenja i prekida uzrokovanih pandemijom do pritisaka obitelji i financijskih ograničenja: ti faktori smanjuju mogućnost mladih da aktivno sudjeluju u svojim društvenim zajednicama. Naglašeno je da su učinkovite strategije komunikacije, posebno u digitalnom dobu, ključne.

Fokus grupa u Rumunjskoj istaknula je da su potencijalna partnerstva sa školama, organizacijama mladih, influencerima te integracija inovativnih tehnologija zanimljive ideje za istraživanje kako bi se poboljšalo sudjelovanje mladih. Alati poput mobilnih aplikacija i online tečajeva identificirani su kao sredstva za poboljšanje sudjelovanja mladih.

Osim toga, prioritetizacija transparentne komunikacije, razumijevanje potreba mladih, stvaranje prilika za sudjelovanje te promicanje obrazovnih inicijativa istaknuli su se kao ključni prioriteti.

Sveukupno, rasprave su naglasile proaktivni i dinamički pristup angažmanu mladih, potičući samorazvoj, sudjelovanje u zajednici te korištenje modernih komunikacijskih kanala.

5. ZAKLJUČCI

Kako kvantitativno istraživanje, temeljeno na upitnicima, tako i kvalitativni pristup, proveden kroz fokus grupe, potvrdili su nalaze istraživanja provedenog putem desk istraživanja. Analiza je otkrila zajedničku sliku potreba i poteškoća s kojima se suočavaju mladi Talijani, Španjolci, Hrvati i Rumunji. Literatura koja je korištena pokazuje da mladi u ovim zemljama jednoglasno traže institucionalnu podršku usmjerenu na poboljšanje radnih uvjeta, kvalitete obrazovne ponude te prijelaza između škole, fakulteta i rada.

Dinamika nepovjerenja, nedovoljne zastupljenosti i osjećaj zapostavljenosti s strane njihovih vlada i sociopolitičkih institucija isplivavaju kao zajednički elementi u svim četiri zemlje. Problemi mentalnog zdravlja također su istaknuti, posebno u Italiji i Španjolskoj, gdje se osjetljivost prema psihofizičkom blagostanju smatra temeljnom za optimalan kvalitet života i razvoj ispunjavajućih socijalnih odnosa.

Rad, obrazovanje i mentalno zdravlje ističu se kao ključni aspekti potreba mladih i središnji su rezultati istraživanja. Najviše naglašene zahtjeve u upitnicima čine veća institucionalna podrška za poboljšanje radnih uvjeta, olakšavanje pristupa kvalitetnom obrazovanju, omogućavanje glatkog prijelaza između obrazovnih institucija i svijeta rada, te osiguravanje ili jačanje sustava psihološke podrške unutar radnog i školskog okruženja.

Što se tiče razina sudjelovanja mladih, u svim partnerskim zemljama značajan utjecaj COVID-19 i rezultirajući socioekonomski uvjeti znatno su utjecali na sudjelovanje mladih u političkom, društvenom i ekonomskom životu svojih zemalja. Osim Hrvatske, u ostalih tri partnerske zemlje može se primijetiti značajan pad sudjelovanja u društvenom životu, s značajnim smanjenjem postotka sudionika volonterskih aktivnosti, posebno u Španjolskoj i Italiji.

Mladi u četiri zemlje dijele zajedničko nepovjerenje prema institucijama i politikama svojih zemalja. Kao rezultat toga, došlo je do općeg pada sudjelovanja mladih u tradicionalnom političkom životu zemlje, shvaćenom kao sudjelovanje na demonstracijama i članstvo u strankama. Međutim, to ne znači da mladi u četiri partnerske zemlje ne sudjeluju u političkim raspravama ili da im nedostaje političke svijesti. Naprotiv, pojavljuje se nova tendencija prema kojoj se mladi sve više uključuju u rasprave, diskusije i aktivizam, uglavnom putem društvenih medija, kao što je istaknuto u desk istraživanju.

Kvantitativna i kvalitativna analiza potvrdila je sveobuhvatan negativan prikaz odnosa mladih prema institucijama. Rašireno nepovjerenje, nedostatak transparentnosti, percepcije nedovoljne zastupljenosti i zapostavljenosti ističu se kao prominentni aspekti. Ove percepcije također odražavaju evaluacije politika prema mladima koje su proizašle tijekom desk istraživanja.

Iako većina partnerskih zemalja (Španjolska, Rumunjska, Italija) provodi politike usmjerene isključivo na mlade, s posebnim naglaskom na rano napuštanje škole i NEET-e, utjecaj tih politika vrlo je varijabilan. Španjolska se ističe kao zemlja s najpozitivnijim rezultatima, uglavnom zbog dugoročnih politika koje su doprinijele konkretnom smanjenju stope nezaposlenosti mladih. Međutim, mnogi mladi Španjolci smatraju da su potrebni daljnji naponi kako bi se ojačale politike za njih.

U drugim zemljama situacija je kritičnija. U Rumunjskoj, politika prema mladima nije donijela značajne rezultate i percipira se kao udaljena od mladih Rumunja. U Italiji je došlo do pogoršanja situacije s zapošljavanjem i kvalitetom života mladih i, unatoč naporima za provedbu novih politika, rezultati još uvijek djeluju skromno i ograničeno. Naposljetku, Hrvatska je u posebnoj situaciji zbog pravne praznine u području politike prema mladima.

S obzirom na dokaze prikupljene tijekom ovog istraživanja, vjeruje se da je pogoršanje odnosa između mladih i institucija, praćeno snažnim osjećajem razočaranja, značajan odvraćajući faktor od aktivnog uključivanja mladih u građanski, društveni i politički život njihove zemlje i/ili zajednice. Iako se priznaje ključna uloga koju je pandemija COVID-19 imala u padu sudjelovanja mladih posljednjih godina, ključno je vidjeti je kao katalizator fenomena koji traje već desetljeće, a ne kao jedini okidač.

Konkretno prijedloge koji su proizašli iz fokus grupa usmjereni su na potrebu veće podrške javnih uprava inicijativama mladih. Također se ističe važnost povećanja zastupljenosti mladih u institucijama. Ovi prijedlozi imaju za cilj rješavanje osnovnih uzroka oslabljenih veza između mladih i institucija pružajući konkretni poticaji za aktivno sudjelovanje i izgradnju međusobnog povjerenja.

Iako je pandemija pogoršala situaciju, ovo istraživanje sugerira da je disfunkcija između mladih i institucija prethodno postojeći fenomen koji zahtijeva ciljanu i kontinuiranu akciju. Stoga je nužno jačanje sudjelovanja mladih putem institucionalne podrške i veće zastupljenosti kako bi se potaklo aktivno i konstruktivno sudjelovanje mladih u društvenom i političkom životu zajednica.

Specifično, podaci dobiveni iz upitnika i informacije koje su proizašle iz fokus grupa omogućile su prikupljanje nekih prijedloga za inicijative koje bi mogle poboljšati sudjelovanje mladih i njihovu ekonomsku i društvenu stabilnost. Iz analize tih prijedloga proizašli su sljedeći pristupi intervenciji:

- Aktivno slušanje i razumijevanje bez predrasuda: Naglašava se važnost aktivnog slušanja mladih bez predrasuda, razumijevanja njihovih interesa te izlaska izvan formalnih pristupa komunikaciji. To potiče razvoj jednakih odnosa, promiče samoupravljanje i osnaživanje mladih.

- Uključivanje u institucije: Fokus grupe sugerirale su da se mladima pruži više prostora unutar institucija putem predstavničkih grupa. Osiguravanjem stalnog prostora za raspravu, mladenačka perspektiva može se uključiti u političke programe i akcije.

- Aktivna rasprava i konfrontacija: Promicanje aktivne rasprave i konfrontacije o određenim pitanjima može povećati svijest mladih o političkim izborima i ispuniti moguće komunikacijske praznine.

- Suradnja između škola i institucija: Potrebno je promicati bližu suradnju između škola i institucija kako bi se poboljšala kvaliteta obrazovanja i učinila relevantnijom za potrebe mladih.

- Prikupljanje, razmjena i širenje dobrih praksi: Potrebno je aktivno promicati prikupljanje i širenje dobrih praksi uključivanja mladih, nudeći uspješne modele koji se mogu replicirati i prilagoditi u različitim lokalnim kontekstima.

- Identifikacija strategija i lokalnih partnerstava: Identifikacija strategija i stvaranje lokalnih partnerstava ključni su za razvoj zajedničkog plana djelovanja i provedbu izravnih akcija u kojima su mladi izravno uključeni.

- Praćenje i evaluacija akcija: Bitno je integrirati kontinuirani proces praćenja i evaluacije učinkovitosti provedenih akcija i strategija kako bi se tijekom vremena napravila potrebna poboljšanja i prilagodbe.

- Razvoj i proširivanje uspješnih inicijativa: Jasna identifikacija problema, potreba i mogućnosti mladih polazišna je točka za razvoj planova poboljšanja i proširenje uspješnih inicijativa u suradnji s institucijama.

- Razvoj i provedba mentorskih programa kao ključan način smanjenja jaza između onih koji mogu diktirati pravila i mladih. Ova strategija može biti posebno učinkovita jer omogućuje zainteresiranima za određene poslove da komuniciraju s stručnjacima koji ne pružaju samo teorijske informacije, već i praktično iskustvo.

U zaključku, istraživanje je otkrilo značajan jaz između trenutnih potreba mladih i vrste politika za mlade koje su provedene u četiri partnerske zemlje (Italija, Hrvatska, Rumunjska i Španjolska). Taj jaz naglašava hitnu potrebu za ciljanim, sveobuhvatnim i strukturalnim mjerama kako bi se poboljšale mogućnosti i uvjeti za sudjelovanje mladih. Raznolikost nacionalnih iskustava i konteksta ističe važnost koherentnih strategija na europskoj razini koje su istovremeno fleksibilne i prilagodljive specifičnim lokalnim stvarnostima. Takav pristup ključan je za učinkovito i sveobuhvatno rješavanje izazova mladih stvaranjem povoljnijih konteksta za aktivno uključivanje mladih u društvene, političke i kulturne

dinamike svojih zajednica. Analiza podataka ističe potrebu za sveobuhvatnim i integriranim pogledom na politike za mlade na europskoj razini kako bi se promovirao pozitivan i trajan utjecaj na perspektive i uvjete mladih u različitim nacionalnim kontekstima.